

LA/Rolf Storsjö

16.4.1991

Till arbetspensionsanstalterna

REVISIONEN AV REHABILITERINGEN STADFÄST

Republikens president stadfäste 27.3.1991 lagen om rehabiliteringssamarbete (604/90) och 24 andra lagar som gäller revisionen av lagstiftningen om rehabilitering. Regeringens proposition till nämnda lagar har sänts till pensionsanstalterna i cirkulär A 33/90 som bilaga. Lagförslaget godkändes i enlighet med ett flertal av socialutskottet föreslagna ändringar. Till cirkuläret har fogats utskottets betänkande, av vilket de ändrade punkterna framgår samt de lagtexter som gäller speciellt arbetspensionssystemet.

Lagarna träder i kraft 1.10.1991.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Beppo Pietiläinen

Pentti Koivisto

BILAGOR

Lag om rehabiliteringssamarbete (604/91)
Lag om ändring av 2 § lagen om företagshälsovård (608/91)
Lag om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten (610/91)
Lag om rehabiliteringspenning (611/91)
Lag om ändring av pension för arbetstagare (612/91)
Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (613/91)
Lag om ändring av 6 § lagen om pension för lantbruksföretagare (614/91)
Lag om ändring av 5 § lagen om pension för företagare (615/91)
Lag om ändring av 3 § lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande (616/91)
Lag om ändring av lagen om sjömanspensioner (617/91)
Lag om ändring av lagen om statens pensioner (618/91)

LA/Rolf Storsjö

16.4.1991

Lag om ändring av folkpensionslagen (619/91)
Lag om ändring av 5 § lagen om utkomstskydd för
arbetslösa (620/91)
Lag om ändring av sjukförsäkringslagen (621/91)
Lag om rehabilitering som ersätts enligt lagen om
olycksfallsförsäkring (625/91)
Lag om rehabilitering som ersätts enligt trafikför-
säkringslagen (626/91)
Socialutskottets betänkande nr 49/90 om regeringens
proposition med förslag till revision av lagstift-
ningen om rehabilitering

Nr 604

Lag
om rehabiliteringssamarbete

Given i Helsingfors den 27 mars 1991

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 kap.
Allmänna stadganden

1 §
*Klientservicesamarbete inom
rehabiliteringen*

I denna lag stadgas om samarbetet mellan myndigheter, samfund och inrättningar vid tillhandahållande av rehabiliteringstjänster, bedömning av klienternas rehabiliteringsbehov

och rehabiliteringsmöjligheter, ordnande av utbildning i samband med rehabiliteringen samt främjande av sysselsättningen. I denna lag kallas verksamheten rehabiliteringssamarbete.

2 §
Rehabiliteringssamarbetets syfte och innehåll

Social- samt hälso- och sjukvårdsmyndigheterna, arbetskrafts- och undervisningsmyndigheterna och folkpensionsanstalten skall på det

Regeringens proposition 259/90
Socialutsk. bet. 49/90
Stora utsk. bet. 253/90

lokala och regionala planet samt på riksplanet samarbeta vid koordineringen av rehabiliteringsåtgärder i situationer där det annars är svårt att tillgodose en rehabiliteringsklients servicebehov. Dessa myndigheter skall också samarbeta med andra servicesystem.

Rehabiliteringssamarbetet innebär avtal mellan myndigheterna och servicesystemen om principerna och tillvägagångssätten, bedömning av rehabiliteringsklienternas behov, planering av servicen och utbyte av information som hänförelse till detta och som behövs för samarbetet samt framtagande av lösningar som motsvarar rehabiliteringsklienternas behov och när detta behövs utlåtanden om rehabiliteringsklienter. Sekretessbelagda uppgifter får ges endast om det är nödvändigt för samarbetet.

Rehabiliteringssamarbetet skall i första hand genomföras som en del av myndigheternas verksamhet. För utvecklandet av samarbetet skall dessutom på det regionala och lokala planet samt på riksplanet inrättas samarbetsorgan, om vilkas uppgifter stadgas nedan.

Vid behov uppgöres tillsammans med klienten en rehabiliteringsplan.

3 §

Förhållandet till annan lagstiftning

Denna lag gäller rehabiliteringssamarbetet, om inte något annat stadgas genom lag.

2 kap.

Samarbete på det lokala planet

4 §

Rehabiliteringssamarbetsgrupper

Kommunen skall se till att en rehabiliteringssamarbetsgrupp är verksam inom den.

Flera kommuner kan avtala om en gemensam samarbetsgrupp.

Samarbetsgruppen kan också vara en av hälso- och sjukvårdsmyndigheterna, arbetskraftsmyndigheterna eller folkpensionsanstalten tillsatt klientsamarbetsgrupp som har kompletterats med sakkunnigrepresentanter från olika områden.

5 §

Samarbetsgruppernas sammansättning

Till en rehabiliteringssamarbetsgrupp skall utses företrädare för social-, hälso- och sjukvårds- samt arbetskraftsmyndigheterna liksom även folkpensionsanstalten.

Samarbetsgruppen skall vid behov till sina möten kalla också företrädare för undervisnings- och yrkesutbildningsmyndigheterna samt andra myndigheter, olycksfalls-, trafik- och arbetspensionsförsäkringssystemen, arbetsgivarna och arbetstagarerna samt övriga samfund, inrättningar och organisationer. Dessutom kan samarbetsgruppen höra sakkunniga.

Rehabiliteringsklienten och vid behov hans nära anhöriga skall ges tillfälle att bli hörda i ett ärende som gäller utlåtande om klienten.

6 §

Samarbetsgruppernas uppgifter

En rehabiliteringssamarbetsgrupp skall planera, främja och följa myndigheternas, inrättningarnas och samfundens samarbete på det lokala planet samt behandla principiellt viktiga frågor som gäller klientservicen inom rehabiliteringen.

Samarbetsgruppen skall dessutom ge utlåtanden i enskilda ärenden som gäller klientservicen inom rehabiliteringen.

För behandling i samarbetsgruppen av enskilda ärenden som gäller klientservicen inom rehabiliteringen krävs klientens samtycke.

7 §

Utlåtanden

Social-, hälso- och sjukvårds-, undervisnings-, yrkesutbildnings- och arbetskraftsmyndigheterna, företagshälsovårdssystemet, folkpensionsanstalten, övriga myndigheter, samfund och inrättningar samt rehabiliteringsklienterna kan av samarbetsgruppen begära utlåtanden i enskilda ärenden som gäller rehabiliteringssamarbetet.

Samarbetsgruppen får inte utan rehabiliteringsklientens samtycke ge utlåtanden till myndigheter, samfund eller inrättningar.

I fråga om sådana åtgärder som eventuellt berättigar till ersättning enligt trafik-, olycksfalls- eller arbetspensionsförsäkringssystemet skall den försäkringsanstalt som saken gäller ges tillfälle att bli hörd.

Samarbetsgruppen skall sammankallas så att den kan ge behövliga utlåtanden utan dröjsmål. Om en begäran om utlåtande är uppenbart obefogad, behöver något utlåtande inte ges.

Om samma ärende är anhängigt på grund av att ändring har sökts, skall samarbetsgruppen inte ge något utlåtande om det.

3 kap.

Samarbete på det regionala planet

8 §

Rehabiliteringssamarbetskommissioner

Länsstyrelsen skall för varje sjukvårdsdistrikt tillsätta en rehabiliteringssamarbetskommission för tre år i sänder.

Länsstyrelsen skall också koordinera de inom länet tillsatta kommissionernas arbete.

9 §

Kommissionernas sammansättning

Till en rehabiliteringssamarbetskommission skall utses sakkunniga som företräder de centrala social- samt hälso- och sjukvårdsmyndigheterna, samfundet och inrättningarna inom rehabiliteringssamarbetet samt från undervisnings- och arbetsförvaltningen och folkpensionsanstalten.

Samarbetskommissionen skall vid behov till sina möten kalla företrädare också för andra myndigheter, olycksfalls-, trafik- och arbetspensionsförsäkringssystemen, andra samfund, inrättningar och organisationer samt arbetsgivarna och arbetstagarna. Dessutom kan den höra sakkunniga.

10 §

Samarbetskommissionernas uppgifter

En rehabiliteringssamarbetskommission skall planera, främja och följa det samarbete mellan myndigheter, samfund och inrättningar om vilket stadgas i denna lag samt behandla principiellt viktiga frågor som gäller rehabiliteringssamarbetet. Samarbetskommissionen kan i särskilda fall också behandla enskilda ärenden som gäller klientservicen inom rehabiliteringen.

Kommissionen skall dessutom främja samarbetet mellan lokala samarbetsgrupper samt ordna behövlig handledning och utbildning.

4 kap.

Samarbetet på riksplanet

11 §

Delegationen för rehabiliteringsärenden

I samband med social- och hälsovårdsministeriet arbetar en av statsrådet för tre år i sänder tillsatt delegation för rehabiliteringsärenden, som har till uppgift att styra, utveckla och koordinera samarbetet mellan myndigheter, samfund och inrättningar samt den verksamhet som bedrivs av de regionala rehabiliteringssamarbetskommissionerna.

Närmare stadganden om delegationen för rehabiliteringsärenden utfärdas genom förordning.

5 kap.

Särskilda stadganden

12 §

Tystnadsplikt

De som deltar i verkställigheten av denna lag får inte utan tillstånd röja en enskild persons eller familjs hemlighet som de på grund av sin ställning eller sin uppgift har fått kännedom om. Tystnadsplikten kvarstår efter anställningsförhållandets eller uppgiftens slut. Tystnadsplikten gäller även dem som får ovan nämnda uppgifter i samband med utlåtanden enligt 7 § 2 mom.

Vad som stadgas i 1 mom. hindrar inte att en sak yppas för den som på tjänstens vägnar har rätt att få kännedom om den.

Den som bryter mot den tystnadsplikt som anges i 1 mom. skall, om inte strängare straff stadgas i någon annan lag, för brott mot tystnadsplikt enligt lagen om rehabiliteringssamarbete dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Allmän åklagare får inte väcka åtal för brott mot tystnadsplikt som avses i 1 mom., om inte målsäganden har anmält gärningen till åtal.

13 §

Arbetsordning

En samarbetsgrupp som nämns i 4 § och en kommission som nämns i 8 § skall godkänna en arbetsordning med bestämmelser om sammankallande av möten, arbetsätt och besluts-

förfarande samt om annat som behövs för att uppgifterna skall kunna skötas på behörigt sätt.

14 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1991.

Kommunen skall första gången tillsätta den samarbetsgrupp som nämns i 4 § och länsstyrelsen den samarbetskommission som nämns i 8 § inom tre månader efter att denna lag har trätt i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 27 mars 1991

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Mauri Miittinen*

Nr 608

L a g

om ändring av 2 § lagen om företagshälsovård

Given i Helsingfors den 27 mars 1991

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 29 september 1978 om företagshälsovård (743/78) i 2 § 1 mom. det inledande stycket och 6 punkten som följer:

2 §

Genomförande av företagshälsovården och dess innehåll

Till företagshälsovården hör så som närmare bestäms genom statsrådets beslut, med beaktande av förhållandena inom olika branscher och på olika arbetsplatser och behovet av företagshälsovård till följd av dem samt den riksomfattande plan som avses i 4 § lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården och i övrigt inom ramen för tillbudsstående resurser,

6) kontroll av hur en arbetstagare som på grund av lyte, skada eller sjukdom är handikappad klarar sig i arbetet med beaktande av hans förutsättningar vad hälsan beträffar, rehabiliteringsrådgivning och hänvisning till vård eller rehabilitering samt deltagande på arbetsplatsen i verksamhet som avser att bevara arbetsförmågan; i verksamheten skall beaktas i lagen om rehabiliteringssamarbete (604/91); samt

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1991.

Helsingfors den 27 mars 1991

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Mauri Miettinen*

Nr 610

Lag

om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten

Given i Helsingfors den 27 mars 1991

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Lagens syfte

I denna lag stadgas om ersättande och ordnande av rehabilitering för dem som är försäkrade enligt folkpensionslagen (347/56) och sjukförsäkringslagen (364/63).

Rehabilitering som avses i denna lag skall ersättas och ordnas, om den försäkrade inte får den rehabilitering han behöver enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring (625/91), lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/91), lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/90).

2 §

Yrkesinriktad rehabilitering för handikappade

Folkpensionsanstalten skall för en försäkrad vars arbetsförmåga och förvärvsmöjligheter väsentligt har försvagats ordna yrkesutbildning eller yrkesträning som behövs för att bevara eller förbättra hans arbetsförmåga, om sådan inte har ordnats enligt 7 § sysselsättningslagen, lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90) eller arbetspensionslagarna eller enligt stadgandena om specialundervisning.

Folkpensionsanstalten skall såsom yrkesinriktad rehabilitering ordna också sådana dyra och krävande hjälpmedel som behövs för att förbättra eller bevara en gravt handikappads arbetsförmåga och förvärvsmöjligheter.

Med yrkesinriktad rehabilitering avses i 1 mom. även sådant understöd eller räntefritt lån som för stödjande av en persons närings- eller yrkesutövning beviljas för anskaffning av arbetsredskap och arbetsmaskiner samt för grundande och omläggning av ett eget företag liksom även för grundutbildning som är nödvändig för yrkesutbildning.

Genom förordning stadgas vad som skall anses utgöra sådan yrkesinriktad rehabilitering som avses i denna paragraf.

3 §

Medicinsk rehabilitering för gravt handikappade

Folkpensionsanstalten skall för en gravt handikappad, som ges annan vård än offentlig anstaltsvård och som dessutom får

- 1) vårdbidrag enligt i 2 § 2 eller 3 mom. lagen om vårdbidrag för barn (444/69),
- 2) handikappbidrag enligt 2 § 1 mom. 1 eller 2 punkten lagen om handikappbidrag (124/88) eller

3) invaliditetspension och vårdbidrag enligt 30 a § 1 mom. 1 eller 2 punkten folkpensionslagen,

ordna sådana långvariga eller krävande, icke direkt till sjukvård anslutna rehabiliteringsperioder i form av anstaltsvård eller öppen vård, vilka behövs för att bevara eller förbättra hans arbets- eller funktionsförmåga.

Genom förordning kan stadgas närmare om innehållet i sådan rehabilitering som avses i 1 mom.

4 §

Annan yrkesinriktad och medicinsk rehabilitering

Folkpensionsanstalten kan dessutom ersätta och ordna annan yrkesinriktad eller medicinsk rehabilitering än sådan som avses i 2 och 3 §§. För detta ändamål skall årligen användas minst ett så stort belopp som svarar mot fyra procent av det belopp som influtit i försäkrades sjukförsäkringspremier. Riksdagen bestämmer årligen i samband med budgetbehandlingen om hur stort ett större belopp för ovan nämnda ändamål högst får vara. Beloppet kan användas också för forsknings- och utvecklingsverksamhet som avser rehabilitering och förebyggande av sjukdomar samt vid behov för utgifter för grundlig förbättring av rehabiliteringsanstalter som arbetar inom ramen för folkpensionsanstaltens samarbetsstiftelser och av andra anstalter som folkpensionsanstalten har understött, samt för stöd för dessa anstalters drift.

Folkpensionsanstalten skall årligen för användningen av de medel som avses i 1 mom. göra upp en plan för de tre följande kalenderåren, enligt vad som närmare stadgas genom förordning.

5 §

Ansökan och beslut

Ersättning för rehabilitering skall sökas hos folkpensionsanstaltens lokalbyrå.

Folkpensionsanstalten skall ge rehabiliteringsklienten ett skriftligt beslut på hans ansökan om rehabilitering.

Folkpensionsanstalten skall enligt vad som närmare stadgas genom förordning omedelbart underrätta statens studiestödscentral, som avses i lagen om studiestöd (28/72), och pensionsmyndighetscentralen om sådana beslut om

yrkesinriktad rehabilitering som avses i denna lag.

6 §

Skyldighet att reda ut rehabiliteringsmöjligheterna

Folkpensionsanstalten skall vid behov reda ut möjligheterna att rehabilitera en klient, dock senast när den försäkrade har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen för 60 dagar.

7 §

Samarbete

Om en försäkrad behöver sådan rehabilitering som inte enligt vad som stadgas ankommer på folkpensionsanstalten eller som inte på ett ändamålsenligt sätt kan ordnas av denna, skall folkpensionsanstalten vid behov hänvisa den försäkrade till rehabilitering eller någon annan service.

Dessutom skall lagen om rehabiliteringssamarbete (604/91) iakttas.

8 §

Ändringsökande

Den som är missnöjd med ett beslut som folkpensionsanstalten har meddelat med stöd av 2 eller 3 § får överklaga beslutet hos prövningsnämnden genom skriftliga besvär. Besvären skall tillställas folkpensionsanstaltens lokalbyrå eller prövningsnämnden senast den trettonde dagen efter att den försäkrade fick del av pensionsanstaltens beslut.

Den som är missnöjd med prövningsnämndens beslut får söka ändring i det hos försäkringsdomstolen till den del beslutet gäller folkpensionsanstaltens skyldighet att ordna rehabilitering med stöd av 2 eller 3 § eller den försäkrades rätt till förmåner enligt någon av dem. Ändring söks hos försäkringsdomstolen enligt 1 mom. och inom den där stadgade tiden.

Ett beslut av folkpensionsanstalten eller prövningsnämnden skall oberoende av om ändring söks iakttas till dess ärendet har avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft.

Har ett enligt 2 eller 3 § meddelat beslut som vunnit laga kraft grundat sig på oriktig eller bristande utredning eller är det uppenbart lagstridigt, kan försäkringsdomstolen på ansökan

av den försäkrade eller på framställning av folkpensionsanstalten och efter att ha hört den försäkrade undanröja beslutet och bestämma att saken skall behandlas på nytt. Efter en sådan framställning kan folkpensionsanstalten, till dess ärendet har avgjorts på nytt, temporärt avbryta utbetalningen av en förmån som avses i denna lag eller betala den till det belopp som anges i framställningen.

Är det fråga om att bevilja en tidigare förvägrad förmån eller om att öka en beviljad förmån, kan folkpensionsanstalten utan hinder av sitt tidigare beslut behandla ärendet på nytt.

Om prövningsnämnden gäller vad som stadgas i sjukförsäkringslagen.

9 §

Folkpensionsanstaltens rätt att få och lämna uppgifter

Statens, kommunernas och andra offentlig-rättsliga samfunds myndigheter, försäkrings- och pensionsanstalterna, pensionsstiftelserna, arbetslöshetskassorna, arbetsplatskassorna, sjukhus och andra sjukvårdsinrättningar samt arbetsgivarna är skyldiga att på begäran avgiftsfritt ge folkpensionsanstalten och de besvärmyndigheter som avses i denna lag alla uppgifter som de innehar och som inverkar på avgörandet av ärenden som de behandlar.

Vad som stadgas i 1 mom. gäller också läkare. En läkare har dock rätt att för de uppgifter och utlåtanden som han ger uppbära arvoden enligt en taxa som folkpensionsanstalten fastställer.

Läroanstalter, rehabiliteringsanstalter och andra som tillhandahåller rehabilitering är skyldiga att ge folkpensionsanstalten de uppgifter som behövs för skötseln av dess åligganden enligt denna lag, och de har rätt att av folkpensionsanstalten få uppgifter om förmåner som avses i denna lag till den del de behövs för fastställande eller utbetalning av en förmån som en rehabiliteringsklient har rätt till enligt någon annan lagstiftning.

10 §

Tystnadsplikt

De som deltar i verkställigheten av denna lag får inte utan tillstånd röja en enskild persons eller familjs hemlighet eller uppgifter om ett företags ekonomiska situation som de på grund av sin ställning eller sitt uppdrag har fått

kännedom om. Tystnadsplikten kvarstår efter anställningsförhållandets eller uppgiftens slut.

Vad som stadgas i 1 mom. hindrar inte att en sak yppas för den som på tjänstens vägnar har rätt att få kännedom om den.

Den som bryter mot tystnadsplikten enligt 1 mom. skall, om inte strängare straff stadgas i någon annan lag, för brott mot tystnadsplikt enligt lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Allmän åklagare får inte väcka åtal för brott mot den tystnadsplikt som avses i 1 mom., om inte målsäganden har anmält brottet till åtal.

11 §

Ersättning enligt denna lag för rehabilitering eller understöd enligt 2 § 3 mom. får inte mätas ut.

12 §

Finansiering

Kostnader som följer av denna lag betalas av folkpensionsanstaltens medel.

13 §

Avtal om social trygghet

Genom förordning kan stadgas sådana undantag från denna lag som följer av ömsesidiga avtal med andra stater.

14 §

Organisering av verksamheten

Om inte något annat följer av denna lag, skall i tillämpliga delar dessutom iakttas 35—37, 40, 44—46, 59, 63, 75, 81—83, 84—89 och 92 §§ folkpensionslagen.

15 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag samt om vad som i 2 och 3 §§ avses med gravt handikapp utfärdas genom förordning.

16 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1991.

Utan hinder av 4 § skall 1991 och 1992 minst två procent av det belopp som inflyter i form av försäkrades sjukförsäkringspremier användas för verksamhet som avses i 4 §.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

De av folkpensionsanstalten finansierade byggnadsprojekten för stiftelserna Kiiipulasaatiö, Kuntoutumis- ja liikuntasäätiö Peurunka, Kuntoututumissairaalasäätiö Kankaanpää och Reumasäätiö får slutföras med medel som avses i 4 §.

Helsingfors den 27 mars 1991

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Mauri Miettinen*

Nr 611

L a g
om rehabiliteringspenning

Given i Helsingfors den 27 mars 1991

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag stadgas om utkomstskydd för rehabiliteringsklienter.

2 §

Förmåner

Den som är bosatt i Finland har under de förutsättningar som stadgas nedan rätt till rehabiliteringspenning för den tid han på grund av rehabilitering är förhindrad att arbeta för egen eller annans räkning.

Vem som är bosatt i Finland framgår av sjukförsäkringslagen (364/63).

Såsom arbete för egen räkning enligt 1 mom. betraktas arbete som rehabiliteringsklienten utför inom sin egen eller en familjemedlems affärsrörelse, inom sitt eget eller en familjemedlems företag, yrke, jord- och skogsbruk, eget eller annans hushåll, självständigt veten-

skapligt eller konstnärligt arbete samt läroanstalts- eller yrkeskursstudier som motsvarar huvudsyssla och som inte tillhandahålls som rehabilitering.

För tiden efter rehabilitering kan betalas rehabiliteringsunderstöd enligt prövning.

3 §

Myndigheter

Verkställigheten av denna lag styrs och utvecklas av social- och hälsovårdsministeriet. Förmånerna beviljas och betalas av folkpensionsanstalten.

2 kap.

Rätt till rehabiliteringspenning

4 §

Syftet med rehabiliteringen

Rehabilitering som berättigar till rehabiliteringspenning skall syfta till att hålla kvar rehabiliteringsklienten i arbetslivet, eller att

göra det möjligt för honom att återvända till eller placera sig i arbetslivet.

5 §

Grunderna för beviljande av rehabilitering

En förutsättning för att rehabiliteringspenning skall betalas är att rehabiliteringen är nödvändig enligt 4 § och att den ges med stöd av något av följande stadganden:

- 1) 14 § 3 mom. folkhälsolagen,
- 2) 1 § lagen om specialiserad sjukvård,
- 3) lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten (610/91),
- 4) 2 och 3 §§ lagen om företagshälsovård eller
- 5) i fråga om anpassningsträning 8 § 1 mom. lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/87) och i fråga om familjerehabilitering barnskyddslagen (683/83), lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/77) och lagen om missbrukarvård (41/86).

Rehabiliteringspenning kan betalas också om rehabiliteringen till sitt innehåll motsvarar sådan verksamhet som avses i 1 mom. och har ordinerats av en läkare inom företagshälsovården eller av någon annan specialist som är insatt i arbetsplatsens förhållanden, och om rehabiliteringsklienten för sina kostnader får ersättning enligt sjukförsäkringslagen.

Rehabiliteringspenning kan betalas också för tiden för anpassningsträning som finansieras av Penningautomatföreningen och som motsvarar anpassningsträning som avses i 1 mom. 5 punkten.

Rehabiliteringspenning kan enligt vad som stadgas närmare genom förordning betalas också för tiden för rehabilitering som avses i lagen om missbrukarvård.

Med rehabiliteringsklient avses också en anhörig som deltar i anpassningsträning och familjerehabilitering enligt denna paragraf.

6 §

Rehabilitering utomlands

Rehabiliteringspenning kan betalas också för rehabilitering som ges utomlands, om rehabiliteringen inte kan tillhandahållas i Finland eller om det annars finns synnerligen vägande skäl för att rehabiliteringen ges utomlands och det är fråga om rehabiliteringsverksamhet som baserar sig på något av de stadganden som nämns i 5 § 1 mom.

7 §

Hinder för betalning av rehabiliteringspenning

Rätt till rehabiliteringspenning har inte den som

- 1) inte har fyllt 16 år,
- 2) har fyllt 65 år, från ingången av följande kalendermånad,
- 3) får förtida ålderspension enligt folkpensionslagen (347/56), eller
- 4) får förtida ålderspension eller ålderspension före fyllda 65 år med stöd av de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Rehabiliteringspenning betalas inte för den tid under vilken rehabiliteringsklienten har rätt till full ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagarna om obligatorisk olycksfalls- eller trafikförsäkring, lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/90). Rehabiliteringspenning kan likväl betalas, om ersättning som avses i detta moment fördröjs av någon orsak som inte beror på rehabiliteringsklienten. Klientens rätt till ersättning övergår då på folkpensionsanstalten till den del ersättningen motsvarar den utbetalda rehabiliteringspenningen.

Rehabiliteringspenning betalas för allmänbildande grundutbildning endast om avsaknaden av grundutbildning utgör ett hinder för yrkesinriktad omskolning eller vidareutbildning.

3 kap.

Tiden för vilken rehabiliteringspenning betalas samt dess belopp och förhållande till andra förmåner

8 §

Betalningstid

Rehabiliteringspenning betalas för varje vardag som klienten har deltagit i rehabilitering, dvs. för högst sex dagar i veckan.

Rehabiliteringspenning kan betalas också för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder. Rehabiliteringspenning betalas likväl i dessa fall för högst tre månader per kalenderår, med beaktande av vardera beräkningsgrunden särskilt.

9 §

Självrisktid

Rehabiliteringspenning betalas inte för en självrisktid som omfattar den dag rehabiliteringen begynner och de sju följande vardagarna.

Om en rehabiliteringsklient på grund av arten av sitt arbete, i det fall att han inte deltagit i rehabilitering, normalt skulle ha varit tvungen att arbeta på en söndag, en helgdag, självständighetsdagen eller första maj, skall denna dag jämföras med en vardag när självrisktiden räknas ut.

10 §

Ny rehabiliteringsperiod

Om rehabiliteringen återupptas inom 30 dagar efter den dag för vilken rehabiliteringspenning senast betalades, skall rehabiliteringspenning betalas från och med dagen efter den då den nya rehabiliteringsperioden började.

11 §

Betalning utan självrisktid

Självrisktid iakttas inte, om rehabiliteringsklienten omedelbart innan rehabiliteringen började fick dagpenning enligt sjukförsäkringslagen eller arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

12 §

Genom förordning stadgade undantag från självrisktiden

Genom förordning stadgas om betalning av rehabiliteringspenning från och med dagen efter den då rehabiliteringen började, när detta är nödvändigt för att rehabiliteringen skall lyckas.

Genom förordning stadgas under vilka förutsättningar en rehabilitering i perioder skall anses utgöra en och samma rehabilitering.

13 §

Övergång från pension

Rehabiliteringspenning betalas sedan 30 dagar har förflutit från den dag då rehabiliteringen inleddes, om rehabiliteringsklienten omedelbart före rehabiliteringens början fick full invalidpension, individuell förtidspension

eller arbetslöshetspension med stöd av de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller motsvarande pension enligt folkpensionslagen.

14 §

Rehabiliteringspenningens belopp

Rehabiliteringspenningen är lika stor som den dagpenning enligt sjukförsäkringslagen som rehabiliteringsklienten hade varit berättigad till om han hade blivit arbetsoförmögen när rehabiliteringen började.

Om de arbetsinkomster som ligger till grund för rehabiliteringspenningen till följd av sjukdom, arbetslöshet eller någon annan motsvarande särskild orsak har varit väsentligt mindre än de annars skulle ha varit, skall rehabiliteringspenningen på ansökan fastställas på basis av arbetsinkomsterna under skatteåret före det senast fastställda skatteåret. Beloppen av de arbetsinkomster som avses i detta moment skall justeras i relation till hur mycket det i 9 § lagen om pension för arbetstagare nämnda löneindextal som har fastställts för rehabiliteringspenningens begynnelseår avviker från det för det nästföregående kalenderåret fastställda löneindextalet.

15 §

Rehabiliteringspenningens minimibelopp för den som fått arbetslöshetsdagpenning

Om en rehabiliteringsklient omedelbart innan rehabiliteringspenningen började löpa fick arbetslöshetsdagpenning, skall i rehabiliteringspenning när rehabiliteringen börjar betalas minst det belopp som avses i 18 a § sjukförsäkringslagen, ökat med 10 procent.

16 §

Rehabiliteringspenning för pensionstagare

Om rehabiliteringsklienten får

1) full invalidpension, individuell förtidspension eller arbetslöshetspension med stöd av de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller motsvarande pension enligt folkpensionslagen, dock inte invaliditetspension enligt 22 § 2 mom. folkpensionslagen, eller

2) generationsväxlingspension enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) eller enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/90),

utgör rehabiliteringspenningen per dag en tjugofemtedel av en tiondedel av summan av de ovan nämnda månatliga pensionerna.

Av beloppet av den folkpension som avses i 1 mom. beaktas basdelen, tilläggsdelen och barntillägget.

17 §

Rehabiliteringspenningens minimibelopp i samband med yrkesutbildning

Rehabiliteringspenningen för den som genomgår yrkesutbildning och bor i eget hushåll eller är försörjningspliktig, utgör utan hinder av 14 och 15 §§ minst 86 procent av den fulla grunddagpenning som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), ökad med 10 procent.

Rehabiliteringspenningens minimibelopp för den som genomgår yrkesutbildning och bor i eget hushåll eller är försörjningspliktig, skall på ansökan utan hinder av 14—16 §§ samt denna paragrafs 1 mom. fastställas som en procentandel av summan av den i folkpensionslagen nämnda basdelen och den fulla tilläggsdelen för en ensamstående person, enligt vad som närmare stadgas genom förordning och i tillämpliga delar med beaktande av de allmänna grunder för utkomststöd som har fastställts med stöd av 32 § socialvårdslagen (710/82).

18 §

Samordning

Får rehabiliteringsklienten ersättning för inkomstbortfall med stöd av någon annan lag, skall rehabiliteringspenning som inte utges enligt 16 § eller 17 § 2 mom. betalas för samma tid endast till den del den överstiger den andra förmånen.

Om en rehabiliteringsklient retroaktivt beviljas ersättning för inkomstbortfall med stöd av någon annan lag, skall den ersättning som motsvarar rehabiliteringspenningen för samma tid betalas till folkpensionsanstalten, varvid dock skall beaktas 39 § 7 mom. folkpensionslagen och 4 d § 6 mom. lagen om pension för arbetstagare.

19 §

Betalning utan samordning

Samordning sker inte, om rehabiliteringsklienten får

1) deltidspension eller delpension med stöd av de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare,

2) annan än full ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagarna om obligatorisk olycksfallsförsäkring eller trafikförsäkring, med stöd av lagen om skada, ådragen i militärtjänst eller lagen om olycksfall i militärtjänst,

3) invaliditetspension enligt 22 § 2 mom. folkpensionslagen eller

4) föräldrapenning enligt 22 § 2 mom. sjukförsäkringslagen.

20 §

Justering av rehabiliteringspenningens belopp

Rehabiliteringspenning under tiden för yrkesutbildning skall fastställas på nytt, om det sker en sådan förändring i rehabiliteringsklientens förhållanden som inverkar på grunderna för fastställande av rehabiliteringspenningen och som förutsätter en väsentlig ändring av dess belopp.

Genom förordning utfärdas närmare stadganden om fastställande av rehabiliteringspenningen på nytt, om de väsentliga förändringar i förhållandena och rehabiliteringspenningens belopp som därvid skall beaktas samt om mottagarens skyldighet att anmäla förändringar i sina förhållanden.

21 §

Betalning till arbetsgivaren

Har arbetsgivaren betalt lön eller motsvarande ersättning till en rehabiliteringsklient för den tid för vilken klienten har rätt till rehabiliteringspenning, skall denna betalas till arbetsgivaren. Då skall i tillämpliga delar iakttas vad 28 § sjukförsäkringslagen stadgar om betalning av dagpenning och moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning till arbetsgivaren. Om rehabiliteringspenningen överstiger det nämnda löne- eller ersättningsbeloppet, skall den överskjutande delen betalas till rehabiliteringsklienten.

22 §

Avbrott i rehabiliteringen

Om rehabiliteringen tillfälligt avbryts på grund av att rehabiliteringsklienten blir arbetsoförmögen eller av någon annan orsak som inte beror av honom, skall rehabiliteringspenning utan hinder av avbrottet betalas för högst 25 vardagar i en följd. Av särskilda skäl får den betalas för mer än 25 vardagar, dock inte för längre tid än tre månader.

23 §

Indragning av rehabiliteringspenning

Om rehabiliteringen avbryts eller upphör av andra skäl än de som nämns i 22 § eller om förutsättningarna för betalning av rehabiliteringspenning inte längre föreligger, skall rehabiliteringspenningen dras in.

Finns det grundad anledning att anta att rehabiliteringspenningen borde dras in eller minskas, får betalningen av rehabiliteringspenningen eller en del av den avbrytas tills ärendet har avgjorts genom ett slutligt beslut.

24 §

Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning

Till en rehabiliteringsklient som fått rehabiliteringspenning för tiden efter rehabiliteringen kan betalas rehabiliteringsunderstöd enligt prövning, om detta är synnerligen behövt med tanke på sysselsättandet av klienten. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning betalas dock inte för den tid för vilken klienten är berättigad till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning motsvarar till beloppet högst mottagarens för sex månader uträknade rehabiliteringspenning. Understödet fastställs som en engångsbetalning och betalas i en eller flera poster.

4 kap.

Ansökan, beslut, betalning och ändringssökande

25 §

Ansökan om förmåner

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringsunderstöd enligt prövning skall sökas hos folkpensionsanstaltens lokalbyrå. I samband med

ansökan om rehabiliteringspenning skall rehabiliteringsbeslutet visas upp.

Av rehabiliteringsbeslutet skall framgå en plan för genomförandet av rehabiliteringen, vem som har givit beslutet, syftet med rehabiliteringen samt en kostnadskalkyl och en tidtabell. Sökanden kan också lägga fram annan tillräcklig utredning.

Rehabiliteringspenning betalas inte utan särskilda skäl för längre tid än 12 månader före ansökan.

26 §

Beslut

I ärenden som gäller rehabiliteringspenning och rehabiliteringsunderstöd enligt prövning skall ges ett skriftligt beslut. Beslutet skall också delges den som har meddelat rehabiliteringsbeslutet.

Statens studiestödscentral, om vilken stadgas i lagen om studiestöd (28/72), och pensionskyddscentralen skall omedelbart enligt vad som närmare stadgas genom förordning under rättas om beslut som gäller yrkesinriktad rehabilitering och om rehabiliteringspenning som därvid beviljas.

27 §

Betalning

Rehabiliteringspenning betalas efter rehabiliteringsperioden. Rehabiliteringspenningen för tiden för yrkesutbildning betalas månatligen i förskott. Närmare föreskrifter om betalningsförfarandet samt om de utredningar som behövs meddelas av folkpensionsanstalten.

Understiger den månatliga rehabiliteringspenningen det enligt 17 § 1 mom. beräknade dagliga minimibeloppet, utbetalas ingen rehabiliteringspenning.

28 §

Ändringssökande

Den som är missnöjd med ett beslut som folkpensionsanstalten har meddelat med stöd av denna lag får söka ändring hos prövningsnämnden genom skriftliga besvär. Besvaren skall tillställas folkpensionsanstaltens lokalbyrå eller prövningsnämnden senast den trettionde dagen efter den då ändringssökanden fick del av beslutet.

Den som är missnöjd med prövningsnämndens beslut får söka ändring hos försäkringsdomstolen så som 1 mom. stadgar och inom där nämnd tid efter delfäendet.

Ett beslut av folkpensionsanstalten eller prövningsnämnden skall oberoende av besvär iakttagas tills ärendet har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft.

Har ett beslut enligt denna lag som vunnit laga kraft grundat sig på oriktig eller bristande utredning eller är det uppenbart lagstridigt, kan försäkringsdomstolen på ansökan av klienten eller på framställning av folkpensionsanstalten och efter att ha hört klienten undanröja beslutet och bestämma att saken skall behandlas på nytt. Efter en sådan framställning kan folkpensionsanstalten, till dess ärendet har avgjorts på nytt, temporärt avbryta utbetalningen av en förmån som avses i denna lag eller betala den till det belopp som anges i framställningen.

Är det fråga om beviljande av en förmån som har förvägrats eller om ökning av en beviljad förmån, får folkpensionsanstalten utan hinder av sitt tidigare beslut behandla ärendet på nytt.

Om prövningsnämnden gäller vad som stadgas i sjukförsäkringslagen.

29 §

Tystnadsplikt

De som deltar i verkställigheten av denna lag får inte utan tillstånd röja en enskild persons eller familjs hemlighet eller uppgifter om ett företags ekonomiska situation som de på grund av sin ställning eller sitt uppdrag har fått kännedom om. Tystnadsplikten kvarstår efter anställningsförhållandets eller uppdragets slut.

Vad som stadgas i 1 mom. hindrar inte att en sak yppas för den som på tjänstens vägnar har rätt att få kännedom om den.

Den som bryter mot den tystnadsplikt som anges i 1 mom. skall, om inte strängare straff stadgas i någon annan lag, för *brott mot tystnadsplikt enligt lagen om rehabiliteringspenning* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Allmän åklagare får inte väcka åtal för brott mot tystnadsplikt som avses i 1 mom., om inte målsäganden har anmält brottet till åtal.

5 kap.

Särskilda stadganden

30 §

Återkrav och utsökning

Om en rehabiliteringsklient har fått större

förmåner enligt denna lag än han har varit berättigad till, får det utan grund utbetalda beloppet återkrävas helt eller delvis, om detta inte är oskäligt.

Det belopp som återkrävs kan kvittas mot förmåner som senare skall betalas ut enligt denna lag.

En förmån som grundar sig på denna lag får inte mätas ut.

Folkpensionsanstalten skall på begäran av en behörig myndighet ge sådana uppgifter om en förmån enligt denna lag som behövs för utsökning av en förmån enligt någon annan lag.

31 §

Indexjustering

En rehabiliteringspenning som bestäms enligt 14 eller 15 § skall årligen indexjusteras med iakttagande av 9 § lagen om pension för arbetstagare.

32 §

Finansiering

Kostnaderna för verkställigheten av denna lag betalas av folkpensionsanstaltens medel.

33 §

Avtal om social trygghet

Genom förordning kan stadgas sådana undantag från denna lag som följer av ömsesidiga avtal med främmande stater.

34 §

Folkpensionsanstaltens rätt att få och lämna uppgifter

Statens, kommunernas och andra offentlig-rättsliga samfunds myndigheter, försäkrings- och pensionsanstalterna, pensionsstiftelserna, arbetslöshetskassorna, arbetsplatskassorna, sjukhusen och andra sjukvårdsinrättningar samt arbetsgivarna är skyldiga att på begäran avgiftsfritt ge folkpensionsanstalten och de besvärmyndigheter som avses i denna lag alla uppgifter som de innehar och som inverkar på avgörandet av det ärende som behandlas.

Vad som stadgas i 1 mom. gäller också läkare. En läkare har dock rätt att för de uppgifter och utlåtanden som han ger uppbära arvoden enligt en taxa som folkpensionsanstalten fastställer.

Läroanstalter, rehabiliteringsanstalter och andra som tillhandahåller rehabilitering som berättigar till rehabiliteringspenning är skyldiga att ge folkpensionsanstalten de uppgifter som behövs för skötseln av dess åligganden enligt denna lag, och de har rätt att av folkpensionsanstalten få uppgifter om rehabiliteringspenning till en rehabiliteringsklient till den del de behövs för fastställande eller utbetalning av en förmån som klienten har rätt till enligt någon annan lagstiftning.

35 §

Tillämpning av sjukförsäkringslagen

Om inte något annat stadgas i denna lag, skall i rehabiliteringspenningsärenden i tillämpliga delar iakttas vad som i sjukförsäkringslagen eller med stöd av den stadgas om handräkning, tystnadsplikt och fastställande av blanketter.

Helsingfors den 27 mars 1991

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

36 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

37 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1991.

Lagen tillämpas på rehabiliteringsperioder som börjar efter att den har trätt i kraft.

Vid betalning av rehabiliteringsförmåner enligt stadganden som gällde före ikraftträdandet skall de tidigare stadgandena iakttas. Rehabiliteringsförmåner kan ändras så att de stämmer överens med denna lag den 1 januari 1992 eller därefter. Såsom rehabiliteringsförmån betalas dock minst ett belopp som motsvarar den tidigare förmånen.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Social- och hälsovårdsminister *Mauri Miettinen*

Nr 612

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

Given i Helsingfors den 27 mars 1991

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/61) 4 § 6 mom., sådant det lyder i lag av den 9 februari 1990 (100/90),

ändras 6 § 3 mom., 8 § 1 mom. och i 12 § 1 mom. det inledande stycket samt 2 och 4 punkten och 3 mom.,

dessas lagrum sådana de lyder, 6 § 3 mom. i lag av den 29 december 1988 (1323/88), 8 § 1 mom. i lag av den 26 juli 1985 (666/85), det inledande stycket i 12 § 1 mom. och 12 § 3 mom. sådana de lyder i lag av den 16 december 1966 (639/66) samt 12 § 1 mom. 2 och 4 punkten sådana de lyder i lag av den 28 december 1990 (1347/90), samt

fogas till 4 d §, sådan den lyder ändrad genom lagar av den 26 juni 1981 och den 30 juni 1989 (472/81 och 605/89) samt genom nämnda lag av den 26 juli 1985, ett nytt 6 mom., varvid det nuvarande 6 mom. blir 7 mom., till lagen nya 4 h—4 n §§, före 4 h § en ny mellanrubrik och till 6 §, sådan den lyder ändrad genom lagar av den 30 december 1965, den 14 juli 1969 och den 12 juli och den 31 december 1985 (707/65, 469/69 samt 592 och 1130/85) samt nämnda lagar av den 26 juli 1985 och den 29 december 1988, ett nytt 6 mom., varvid det nuvarande 6 mom. blir 7 mom., som följer:

4 d §

Beviljas en arbetstagare invalidpension retroaktivt för en tid under vilken till honom betalts rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91), skall från pensionen dras av rehabiliteringspenningen och pensionen betalas endast till den del den är större än den för samma tid betalda rehabiliteringspenningen. Denna beaktas likväl inte till den del den redan har dragits av från någon annan pension. Invalidpension betalas inte retroaktivt för den tid under vilken till arbetstagaren har betalts rehabiliteringspenning enligt de lagar,

det pensionsreglemente och de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom.

Rehabilitering

4 h §

För att förhindra arbetsoförmåga eller förbättra arbets- och förvärvsförmågan kan en arbetstagare såsom yrkesinriktad rehabilitering tillhandahållas rådgivning, rehabiliteringsundersökningar, utbildning som leder till arbete eller ett yrke, arbetsträning och näringsunderstöd samt medicinsk rehabilitering som stöder

sådan yrkesinriktad rehabilitering som avses ovan.

Rehabilitering kan ges en arbetstagare för vilken såsom berättigande till pension, när pensionen fastställs enligt denna lag, beaktas också tiden från arbetsförmågans början till pensionsåldern, om arbetsförmågan börjat vid den tid då rehabiliteringsbeslutet fattades, eller en arbetstagare som när beslutet fattas får en på det nämnda sättet enligt denna lag fastställd pension.

4 i §

När en arbetstagare har avlidit kan den efterlevande maken beviljas lån för utbildning och såsom näringsstöd.

Lånet får på de villkor som social- och hälsovårdsministeriet fastställer användas såsom täckning för försäkringsfonden och pensionsansvaret, utan att sådan säkerhet krävs som förutsätts i lagstiftningen om pensionsanstalterna. Under samma förutsättningar får lånet utan hinder av 19 a § indrivnas genom avdrag från låntagarens familjepension.

4 j §

Innan pensionsanstalten fattar beslut om en invalidpension skall den vid behov se till att arbetstagarens möjligheter till rehabilitering har klarlagts. Avslås en pensionsansökan skall pensionsanstalten, om så fordras, hänvisa arbetstagaren till rehabilitering eller andra tjänster som motsvarar hans rehabiliteringsbehov.

Pensionsanstalten skall vidare iakttä vad som stadgas i lagen om rehabiliteringssamarbete (604/91).

4 k §

En arbetstagare har rätt till rehabiliteringspenning för de kalendermånader under vilka han till följd av utbildning som avses i 4 h § är förhindrad att utföra sitt förvärvsarbete.

Rehabiliteringspenning kan betalas också för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan skilda rehabiliteringsperioder. Härvid betalas rehabiliteringspenning likväl för högst tre månader per kalenderår, så att tiden beräknas särskilt för vardera grunden.

För tiden efter rehabiliteringen kan till den som fått rehabiliteringspenning betalas rehabiliteringsunderstöd enligt prövning, om detta är synnerligen behövt för att han skall kunna sysselsättas.

4 l §

Rehabiliteringspenningen bestäms på basis av de grundpensioner enligt 8 § 4 mom. som arbetstagaren skulle ha rätt till om han hade blivit arbetsförmögen så att han haft rätt till full invalidpension vid den tid då rehabiliteringsbeslutet fattades. Rehabiliteringspenningen motsvarar summan av nämnda pensioner, förhöjd med 33 procent.

Får arbetstagaren grundpension under rehabiliteringstiden, skall till honom som pensions-tillägg betalas en rehabiliteringspenning som uppgår till 10 procent av summan av hans i 1 mom. angivna grundpensioner samt folkpensionens basdel, tilläggsdel och barntillägg. Folkpensionen jämte tillägg beaktas sådan den var då tiden för rehabiliteringspenningen började löpa.

Sådant rehabiliteringsunderstöd enligt prövning som avses i 4 k § 3 mom. uppgår högst till rehabiliteringspenningen uträknad för sex månader. Understödet fastställs som ett engångsbelopp och betalas i en eller flera poster. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning betalas inte för den tid under vilken arbetstagaren har rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

4 m §

Till en arbetstagare kan betalas ersättning för de direkta och nödvändiga kostnader som rehabiliteringen har medfört.

4 n §

Om rehabiliteringspenning och beslut om denna gäller i tillämpliga delar vad denna lag stadgar om pensionsbeslut, fullföljdsförfarandet i fråga om pensionsbeslut, pensionstagarens anmätningsskyldighet samt betalning och återkrav av pension.

Pensionsanstalten skall omedelbart underrätta folkpensionsanstalten om sådana rehabiliteringsåtgärder och rehabiliteringspenningbeslut som avses i 4 h §.

Får en arbetstagare utöver rehabiliteringspenningen lön för samma tid, skall den del av rehabiliteringspenningen som svarar mot lönebeloppet betalas till arbetsgivaren.

6 §

Har en arbetstagare innan hans invaliditet begynner varit bosatt i Finland minst fem år och har invaliditeten börjat innan 360 dagar har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde, skall även tiden mellan invaliditetens början och pensionsåldern räknas såsom till pension berättigande tid, då den invalidpension som beviljas på grund av detta arbetsförhållande fastställs. Vid beräkandet av den tid av 360 dagar som avses ovan beaktas inte de dagar då arbetstagaren har haft studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/79) eller för vilka han har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, de sistnämnda dock högst till det antal som motsvarar det i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade maximiantalet dagar för vilka kan betalas enligt förtjänsten avvägd dagpenning. Har en arbetstagare fått enligt förtjänsten avvägd dagpenning med stöd av 26 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa, skall med avvikelse från vad som stadgas ovan även tiden från invaliditetens början och pensionsåldern räknas såsom till pension berättigande tid, då den invalidpension som beviljas på grund av detta arbetsförhållande fastställs. På grund av arbetstagarens anmälan beaktas inte dagar för vilka han har fått rehabiliteringspenning enligt de lagar, det pensionsreglemente och de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. eller enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall på basis av olycksfalls- eller trafikförsäkring eller enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48). På grund av arbetstagarens anmälan beaktas inte heller dagar för vilka arbetstagaren under de tre senaste åren innan sådan invaliditet som avses i denna lag begynte har erhållit dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63), eller dagar för vilka dagpenning hade betalats om inte arbetstagaren hade fått i 27 § 1 mom. i sistnämnda lag angiven motsvarande ersättning för arbetsoförmåga på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada med stöd av någon annan lag. Hade arbetsförhållandet inte fortgått sex månader, räknas på grundval av detta såsom till pension berättigande tid den

tid som återstår till pensionsåldern endast om arbetstagaren inte på grundval av arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet, som begynt före förstnämnda arbetsförhållande, har rätt till ett sådant i lag stadgat eller på offentlig pensionsstadga grundat pensionskydd att vid fastställandet av hans invalidpension enligt detta pensionskydd nämnda tid eller motsvarande arbetsförtjänst beaktas. Vad som stadgas ovan i detta moment tillämpas likväl inte vid uträkning av beloppet av ålderspensionen eller av sådan invalidpension för vilken den till grund liggande arbetsoförmågan begynt efter det år då arbetstagaren fyllde 63 år, om inte arbetstagaren under det år då han uppnådde nämnda ålder, med beaktande även av ett sådant arbetsförhållande i dess helhet, vilket upphört under nämnda år, haft arbete som omfattas av denna lag under sammanlagt minst sex månader. Likaså räknas vid fastställande av en kvinnlig arbetstagares invalidpension den tid som återstår till pensionsåldern såsom till pension berättigande tid, om hon mellan den tidpunkt då nämnda tid av 360 dagar förflutit och den tidpunkt då invaliditeten börjat, vilken tid får uppgå till högst nio år, har haft ett barn under tre år som avses i 4 § 5 mom., dock inte om den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, utan att barnavårdstiden på nämnda sätt beaktas, skall räknas såsom till pension berättigande tid på grund av något annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet. Har en sådan kvinnlig arbetstagares arbetsförhållande inte fortgått sex månader, gäller om fastställande av den till pension berättigande tiden i tillämpliga delar vad detta moment stadgar.

Beviljas en arbetstagare som fått rehabiliteringspenning enligt denna lag invalidpension på grund av arbetsoförmåga som börjat innan ett år förflutit efter att tiden för betalning av rehabiliteringspenning gick ut, skall pensionen fastställas på de grunder enligt vilka den skulle ha fastställts om arbetsoförmågan hade börjat när rehabiliteringsbeslutet fattades.

8 §

Om ålders- eller invalidpension enligt de i denna lag stadgade minimivillkoren eller, då arbetstagaren dessutom får på lagen om

olycksfallsförsäkring (608/48) baserad dagpenning eller olycksfallspension, med stöd av trafikförsäkringslagen (279/59) på grund av egen skada beviljad fortlöpande ersättning, med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt olycksfallsförsäkringslagen (625/91) eller lagen om rehabilitering som ersätts enligt lagen om trafikförsäkring (626/91) beviljad ersättning för inkomstbortfall, med stöd av lagen om skada, ådragen i militärtjänst beviljad livränta eller nedan i 4 mom. nämnd grundpension eller annan därmed jämförbar, på arbets- eller tjänsteförhållande grundad pension, det sammanlagda beloppet av dessa prestationer överskrider den i 2 mom. stadgade samordningsgränsen, avdras från ålders- eller invalidpensionen enligt denna lag ett belopp som utgör en lika stor del av den överskjutande delen, som pensionen enligt de i denna lag stadgade minimivillkoren utgör av samtliga grundpensioner. Om ålderspensionen enligt 5 § 3 mom. beviljas från en senare tidpunkt än ingången av månaden efter den då pensionsåldern nås, förrättas samordningen då arbetstagaren når den ålder som berättigar till ålderspension.

*Fördelningen av ansvar och omkostnader,
som av pensionerna förorsakas*

12 §

Pensionsanstaltarnas ömsesidiga ansvar för pensionerna och rehabiliteringspenningen bestäms och pensionsanstaltarnas omkostnader för pensionerna och rehabiliteringspenningen fördelas mellan pensionsanstaltarna, om dessa inte har kommit överens om något, på följande sätt:

2) för invalidpension som beviljats med tillämpning av 6 § 3 mom., för halva beloppet av sådan arbetslöshetspension som beviljats med tillämpning av 6 § 3 mom. på ett arbetsförhållande som har pågått minst fem år, för familjepension till grund för vilken ligger förmånslåtarens invalidpension, uträknad med tillämpning av 6 § 3 mom., till den del den utbetalts för en tid före utgången av den månad under vilken förmånslåtaren skulle ha nått pensionsåldern, i dessa pensioner även inbegripet en pensionsdel som eventuellt betalas enligt lagen om pension för arbetstagare i

kortvariga arbetsförhållanden och en i 3 a § 4 mom. lagen om sjömanspensioner angiven pensionsdel som eventuellt betalas enligt nämnda lag, dock varken förhöjning enligt 7 c § eller med stöd av 9 § efter pensionens begynnande, i fråga om arbetslöshetspensionen likväl efter den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 4 c §, företagna förhöjningar, samt för den del av rehabiliteringspenningen som till sitt belopp motsvarar den med tillämpning av 6 § 3 mom., på ovan nämnt sätt fastställda delen av invalidpensionen, svarar enbart den pensionsanstalt till vars verksamhetskrets arbetstagaren eller förmånslåtaren hörde på grundval av ett arbetsförhållande som avses i nämnda moment, likväl så att för en pension eller pensionsdel, som avses ovan och i fråga om vilken det till grund liggande pensionsfallet inträffat efter det år under vilket arbetstagaren fyllde 63 år, svarar enbart den pensionsanstalt, till vars verksamhetskrets arbetstagaren innan pensionsfallet inträffade senast har hört antingen under det år då han uppnådde nämnda ålder eller på grund av ett arbetsförhållande som därefter utan avbrott pågått minst sex månader;

4) för övriga ålders-, invalid-, arbetslöshets- och familjepensioner, med undantag av belopp enligt 9 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och enligt 3 a § 2 mom. 2 punkten lagen om sjömanspensioner, samt för de delar av pensionerna och rehabiliteringspenningen som överstiger de i 1—3 punkten angivna beloppen, för deltidspension samt för kostnaderna för en allmän förändring i beräkningsgrunderna i fråga om premierna eller fonderna och en överföring som avses i 1 punktens sista sats samt för den i 9 § 1 mom. 3 punkten lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden samt den i 3 a § 2 mom. 3 punkten lagen om sjömanspensioner angivna andelen i kostnaderna för pensionsskyddet enligt nämnda lag svarar pensionsanstaltarna gemensamt enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt för de olika slagen av kostnader; samt

För andra rehabiliteringskostnader än de som orsakas av rehabiliteringspenningen svarar enbart den pensionsanstalt som ombesörjer rehabiliteringen, och för kostnader för tillämpning av 4 b § 3 mom. svarar pensionsanstalter-

Nr 612

1239

na med iakttagande i tillämpliga delar av vad
som stadgas om kostnaderna för familjepension.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1991.
Lagen tillämpas på rehabilitering som börjar
efter ikraftträdandet.

Helsingfors den 27 mars 1991

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Mauri Miittinen*

Nr 613

Lag**om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden**

Given i Helsingfors den 27 mars 1991

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62) 1 § 1 mom., 7 § 1 mom., 9 § 1 mom. 2 och 3 punkten samt 11 § 3 mom.,

dess lagrum sådana de lyder, 1 § 1 mom. i lag av den 17 januari 1991 (53/91), 7 § 1 mom. i lag av den 29 december 1988 (1324/88) och 9 § 1 mom. 2 och 3 punkten i lag av den 28 december 1990 (1348/90) samt 11 § 3 mom. i lag av den 16 december 1966 (640/66), och

fogas till lagen en ny 4 b § och till 7 §, sådan den lyder ändrad genom lagar av den 14 juli 1969, den 18 juni 1971 samt den 12 juli och den 31 december 1985 (470/69, 501/71 samt 593 och 1121/85) och genom nämnda lag av den 29 december 1988, ett nytt 4 mom., varvid de nuvarande 4—7 mom. blir 5—8 mom., som följer:

1 §

För en arbetstagare som efter det år då han fyllt 13 år är sysselsatt i skogsarbete, flottningsarbete, olika till gårdsbruk och trädgårdshushållning hörande arbeten, jord-, vatten- och husbyggnadsarbete, jordförbättringsarbete, arbete inom torvindustrin eller hamnarbete eller som tjänstgör på ett fartyg i inrikesfart eller, enligt vad som stadgas genom förordning, arbetar inom något annat sådant område som kännetecknas av kortvariga arbetsförhållanden, skall arbetsgivaren bekosta pensionskydd för ålderdom och invaliditet samt för arbetstagarens anhöriga familjepensionsskydd enligt denna lag. Om inte något annat stadgas i denna lag, gäller i övrigt i tillämpliga delar 3 § 2—4 mom., 4 § 1, 3 och 5 mom., 4 a—4 d och 4 f—4 n §§, 5 b § 3 och 4 mom., 5 c, 7 a—7 c, 8, 8 a—8 f, 9, 9 a, 10, 10 a och 12 §§, 13 § 3 och 4 mom. samt 14, 15 a, 15 b, 16, 17, 17 a, 18, 19 a—19 d, 20, 21, 21 a, 21 b, 22 och 23 §§ lagen om pension för arbetstagare (395/61).

4 b §

Rehabilitering ges samt förutsättningarna för och storleken av rehabiliteringspenning och rehabiliteringsunderstöd enligt prövning bestäms enligt lagen om pension för arbetstagare. Den tid som enligt 4 h § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare återstår till pensionsåldern motsvaras av den lön som avses nedan i 7 § 1 mom.

7 §

Har en till invalidpension berättigad arbetstagare innan invaliditeten begynt varit bosatt i Finland minst fem år och har arbetstagaren omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditeten, under 540 dagar i arbete som avses i denna lag, förtjänat minst 800 mark, beaktas såsom pensionsgrundande lön även den lön som han skulle ha förtjänat från invaliditetens början till dess han uppnått pensionsåldern. Vid beräkandet av den tid av 540 dagar som avses ovan beaktas inte de dagar då arbetstagaren haft

studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/79) eller för vilka arbetstagaren har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), de sistnämnda dock högst till det antal som motsvarar det i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade maximumantalet dagar för vilka kan betalas enligt förtjänsten avvägd dagpenning. Har arbetstagaren med stöd av 26 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa fått enligt förtjänsten avvägd dagpenning, skall med avvikelse från vad som stadgas ovan även tiden mellan invaliditetens början och pensionsåldern räknas såsom till pension berättigande tid, då den invalidpension som beviljas på grundval av detta arbetsförhållande fastställs. På samma sätt förfars, om en kvinnlig arbetstagare under högst nio år omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditeten har haft ett barn yngre än tre år som avses i 4 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare och om den ovan åsyftade tidsperioden om 540 dagar under nämnda tid löpt till ända, såvida inte den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, utan beaktande av nämnda barnavårdstid, skall räknas såsom berättigande till pension på grundval av något annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet. På grund av arbetstagarens anmälan beaktas inte dagar för vilka arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning med stöd av de lagar, det pensionsreglemente och de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller ersättning för inkomstbortfall på basis av olycksfallsförsäkring, trafikförsäkring eller enligt rehabiliteringsstadgandena i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48). På grund av arbetstagarens anmälan beaktas inte heller dagar för vilka han under de tre senaste åren omedelbart före uppkomsten av den sjukdom som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditet som avses i denna lag, har erhållit dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63), eller dagar för vilka dagpenning hade betalats, om inte arbetstagaren hade fått på någon annan lag baserad motsvarande ersättning som avses i 27 § 1 mom. sjukförsäkringslagen och som betalas för invaliditet på grund av sjukdom, lyte eller skada. Det årliga beloppet av ovan nämnd lön förutsätts uppgå till samma enligt 9 § lagen om pension för arbets-

tagare justerade belopp, för vilket på grund av arbetstagarens arbetsförhållande i genomsnitt erlagts försäkringspremie i enlighet med denna lag under de kalenderår då han i arbete som avses i denna lag förtjänat minst 800 mark eller, om han under inget kalenderår förtjänat minst detta belopp, till samma belopp som nämnda gränsbelopp. Har arbetstagaren inte rätt att räkna tid som motsvarar i detta moment angiven lön såsom pensionsberättigande på grundval av något annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet, ökas markbeloppet med de förtjänster som erhållits för ovan angivna kalenderår och som beräknats enligt de till pension i enlighet med lagen om pension för arbetstagare berättigande tiderna och motsvarande pensionsgrundande löner. Löner som arbetstagaren förtjänat innan han fyllde 23 år beaktas dock endast om de förtjänats under det kalenderår då den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditeten uppkommit, eller under vilket den i tredje meningen nämnda tidsperioden om 540 dagar löpt till ända, eller under de tre kalenderåren omedelbart före förstnämnda år. Vid beräkningen av ovan angivna belopp för vilket i genomsnitt erlagts försäkringspremie beaktas inte tid för vilken arbetstagaren före början av kalenderåret omedelbart före pensionsfallet erhållit sådan dagpenning avvägd enligt förtjänsten som betalas i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Om beräkningen av beloppet stadgas närmare genom förordning.

Beviljas en arbetstagare som fått rehabiliteringspenning enligt denna lag invalidpension på grundval av arbetsoförmåga som har börjat innan ett år förflutit efter att tiden för betalning av rehabiliteringspenning gick ut, skall pensionen fastställas på de grunder som skulle ha gällt om arbetsoförmågan hade börjat när rehabiliteringsbeslutet fattades.

9 §

För det i denna lag stadgade pensionsskyddet svarar de i 2 § avsedda pensionsanstalterna, såframt de icke annorlunda överenskommit, på följande sätt:

2) för invalidpension som beviljats med tillämpning av 7 § 1 mom., för 30/100 av en arbetslöshetspension som beviljats med

tillämpning av 7 § 1 mom. samt för familjepension, vilken skall betalas efter en förmåns-låtare som har avlidit efter 1970 och till grund för vilken ligger förmånslåtarens invalidpen-sion, som har uträknats med tillämpning av 7 § 1 mom., till den del pensionen har betalats för en tid före utgången av den månad under vilken förmånslåtarens skulle ha nått pensions-åldern, i dessa pensioner även inbegripet en pensionsdel som eventuellt betalas enligt lagen om pension för arbetstagare, och en pensions-del som avses i 3 a § 4 mom. lagen om sjö-manspensioner och som eventuellt betalas en-ligt nämnda lag, dock varken förhöjning enligt 7 c § lagen om pension för arbetstagare eller med stöd av 9 § i nämnda lag efter pensionens begynnande, i fråga om arbetslöshetspensionen likväl efter den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 4 c § lagen om pension för arbetstagare, företagna förhöjningar, samt för den del av rehabiliteringspensionen som mot-svarar den på ovan nämnt sätt fastställda delen av den med tillämpning av 7 § 1 mom. bevilja-de invalidpensionen, svarar enbart den pen-sionsanstalt till vars verksamhetskrets arbetsta-garen eller förmånslåtarens hörde då han ådrog sig sjukdom, lyte eller skada som avses i 7 § 1 mom., eller då han blev arbetslös eller, om han då inte längre stod i ett arbetsförhållande som omfattas av denna lag, den pensionsanstalt till vars verksamhetskrets han senast har hört;

3) för övriga ålders-, invalid-, arbetslöshets- och familjepensioner, med undantag av belopp som skall betalas enligt 12 § 1 mom. 2 punkten

lagen om pension för arbetstagare och 3 a § 2 mom. 2 punkten lagen om sjömanspensioner, för de delar av pensionen och rehabiliterings-pensionen som överstiger beloppen enligt 1 och 2 punkten för deltidspension samt för sådana motsvarande pensioner och delar av pensioner enligt minimipensionsskyddet som betalas en-ligt lagen om pension för arbetstagare och för motsvarande pensionsdelar som avses i 3 a § 4 mom. lagen om sjömanspensioner samt för kostnader för den allmänna förändringen i grunderna för beräkning av pensionsansvaret och för överföringar som avses i 1 punktens sista sats liksom även för pensionsskyddscen-tralens kostnader svarar pensionsanstalterna tillsammans med de pensionsanstalter som be-driver i lagen om pension för arbetstagare nämnd verksamhet och sjömanspensionskas-san, så som 12 § 1 mom. 4 och 5 punkten lagen om pension för arbetstagare stadgar; samt

11 §

Vad som stadgas i 1 och 2 mom. gäller inte lån som beviljas enligt 4 i § lagen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1991. Lagen tillämpas på rehabilitering som börjar efter ikraftträdandet.

Det markbelopp som stadgas i 7 § 1 mom. motsvarar löneindextalet för 1962.

Helsingfors den 27 mars 1991

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Mauri Miittinen*

L a g**om ändring av 6 § lagen om pension för lantbruksföretagare**

Given i Helsingfors den 27 mars 1991

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare (467/69) 6 § 1 mom., sådant det lyder i lag av den 8 augusti 1986 (605/86), som följer:

6 §

Förutsättningarna för ålders-, invalid- och arbetslöshetspension, individuell förtidspension, rehabilitering samt rehabiliteringspenning och rehabiliteringsunderstöd enligt prövning, deltidspension och familjepension samt beloppets storlek bestäms, om inte något annat följer av denna lag, enligt lagen om pension för arbetstagare, och härvid skall beträffande arbetsinkomst och till pension berättigande tid som avses i denna lag i motsvarande mån tillämpas vad nämnda lag stadgar om lön och till pension berättigande tjänstgöringstid. En förutsättning för deltidspension är att lantbruksföretagaren minskar sin av denna lag omfattade verksamhet till hälften eller helt och hållet upphör med den och att hans återstående förvärvsarbete motsvarar de förutsättningar som stadgas i 4 f § 1 mom. 5 och 7 punkten lagen om pension för arbetstagare. Lantbruksföretagaren skall lämna pensionsanstalten tillräckliga uppgifter om minskningen av sin arbetstid. När deltidspensionens belopp räknas ut, betraktas som lantbruksföretagarens stabiliserade arbetsinkomst den för honom fastställda genomsnittliga arbetsinkomsten under de fyra kalenderåren före övergången till deltidarbete, och såsom arbetsinkomst av deltidarbete hälften därav. På pension enligt denna lag tillämpas likväl inte 5 a och 7 b §§ lagen om

pension för arbetstagare. Då förtida ålderspension fastställs, tillämpas 5 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare så att i stället för födelseåret 1937 används födelseåret 1945 och att den minskning som beror av födelseåret sker enligt följande procenttal:

Födelseår	Minskning i procent per månad
1930 eller tidigare	0,33
1931	0,34
1932	0,36
1933	0,37
1934	0,38
1935	0,39
1936	0,40
1937	0,41
1938	0,42
1939	0,43
1940	0,44
1941	0,46
1942	0,47
1943	0,48
1944	0,49

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1991.
Lagen tillämpas på rehabilitering som börjar efter ikraftträdandet.

Helsingfors den 27 mars 1991

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Mauri Miettinen*

Lag**om ändring av 5 § lagen om pension för företagare**

Given i Helsingfors den 27 mars 1991

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 14 juli 1969 om pension för företagare (468/69) 5 § 1 mom., sådant det lyder i lag av den 8 augusti 1986 (606/86), som följer:

5 §

Förutsättningarna för ålders-, invalid- och arbetslöshetspension, individuell förtidspension, rehabilitering samt rehabiliteringspenning och rehabiliteringsunderstöd enligt prövning, deltidspension och familjepension samt beloppets storlek bestäms, om inte något annat följer av denna lag, enligt lagen om pension för arbetstagare, och härvid skall beträffande arbetsinkomst och till pension berättigande tid som avses i denna lag i motsvarande mån tillämpas vad nämnda lagar stadgar om lön och till pension berättigande tjänstgöringstid. En förutsättning för deltidspension är att företagaren minskar sitt av denna lag omfattade förvärvsarbete till hälften eller helt och hållet upphör med det och att hans återstående förvärvsarbete motsvarar de förutsättningar som stadgas i 4 f § 1 mom. 5 och 7 punkten. Om han fortsätter med sin företagarkerksamhet, förutsätts det likväl att hans återstående arbetsinkomst uppgår till minst det belopp som avses i 1 § 3 mom. 2 punkten. Företagaren skall för pensionsanstalten lämna tillräckliga uppgifter om minskningen av sin arbetstid. När deltidspensionens belopp räknas ut, betraktas såsom företagarens stabiliserade arbetsinkomst den för honom fastställda genomsnittliga inkomsten under de fyra kalenderåren omedelbart före övergången till deltidsarbete, och såsom arbetsinkomst av deltidsarbete hälft-

ten därav. På pension enligt denna lag tillämpas likväl inte 5 a och 7 b §§ lagen om pension för arbetstagare. Då förtida ålderspension fastställs, tillämpas 5 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare så att i stället för födelseåret 1937 används födelseåret 1945 och att den minskning som beror av födelseåret sker enligt följande procenttal:

Födelseår	Minskning i procent per månad
1930 eller tidigare	0,33
1931	0,34
1932	0,36
1933	0,37
1934	0,38
1935	0,39
1936	0,40
1937	0,41
1938	0,42
1939	0,43
1940	0,44
1941	0,46
1942	0,47
1943	0,48
1944	0,49

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1991.

Lagen tillämpas på rehabilitering som börjar efter ikraftträdandet.

Helsingfors den 27 mars 1991

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Nr 616

L a g**om ändring av 3 § lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande**

Given i Helsingfors den 27 mars 1991

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 3 § 1 mom. lagen den 26 juli 1985 om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande (662/85) som följer:

3 §

Förutsättningarna för ålders-, invalid- och arbetspension, rehabilitering, rehabiliteringspenning och rehabiliteringsunderstöd enligt prövning samt familjepension ävensom beloppets storlek bestäms, om inte något annat följer av denna lag, enligt lagen om pension för arbetstagare (395/61). En arbetstagare har

dock rätt till ålderspension enligt denna lag oberoende av om han fortsätter med arbete som avses i 1 §.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1991.
Lagen tillämpas på rehabilitering som börjar efter ikraftträdandet.

Helsingfors den 27 mars 1991

Republikens President**MAUNO KOIVISTO**Social- och hälsovårdsminister *Mauri Miettinen*

Nr 617

L a g**om ändring av lagen om sjömanspensioner**

Given i Helsingfors den 27 mars 1991

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner (72/56) i 3 a § 2 mom. det inledande stycket samt 2 och 3 punkten, 12 § 3 mom. och 25 §,

dess lagrum sådana de lyder, i 3 a § 2 mom. det inledande stycket samt 2 och 3 punkten och 12 § 3 mom. ändrade samt 25 § delvis ändrad genom lag av den 28 december 1990 (1346/90), och *fogas* till 12 §, sådan den lyder i nämnda lag av den 28 december 1990, ett nytt 6 mom., varvid det nuvarande 6 mom. blir 7 mom., som följer:

3 a §

För den del av pensionen enligt denna lag som motsvarar minimiskyddet enligt lagen om pension för arbetstagare samt för rehabiliteringspenningen ansvarar pensionskassan på följande sätt:

2) för invaliditetspension som beviljats med tillämpning av 12 § 3 mom., för 30/100 av en arbetslöshetspension som har beviljats med tillämpning av 12 § 3 mom., för familjepension, vilken skall betalas efter en förmånslåtare som har avlidit efter 1970 och till grund för vilken ligger förmånslåtarens invaliditetspension, uträknad med tillämpning av 12 § 3 mom., till den del pensionen har betalats för en tid före utgången av den månad under vilken förmånslåtaren skulle ha nått pensionsåldern, i dessa pensioner även inbegripet de pensionsdelar som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare (395/61) och lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62), dock varken förhöjning enligt 15 d §

eller med stöd av 18 § efter pensionens begynnande, i fråga om arbetslöshetspensionen likväl efter den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 15 e §, företagna förhöjningar, samt för den del av rehabiliteringspenning som motsvarar den på ovan nämnt sätt fastställda delen av en med tillämpning av 12 § 3 mom. beviljad invaliditetspension, och som svarar mot minimiskyddet enligt lagen om pension för arbetstagare, ansvarar pensionskassan ensam;
3) för övriga ålderdoms-, invaliditets-, arbetslöshets- och familjepensioner, med undantag av belopp som skall betalas enligt 12 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare och 9 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, för de delar av pension och rehabiliteringspenning som överstiger de i 1 och 2 punkten nämnda beloppen samt för kostnader för sådan allmän förändring som skett i beräkningsgrunderna i fråga om pensionsansvaret och för överföringar som avses i 1 punktens sista sats, ansvarar pensionskassan tillsammans med de pensionsanstalter som bedriver i lagen

om pension för arbetstagare och lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden angiven verksamhet enligt 12 § 1 mom. 4 punkten lagen om pension för arbetstagare.

12 §

Har en arbetstagare innan hans invaliditet begynner varit bosatt i Finland minst fem år och har invaliditeten börjat innan 360 dagar har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde, skall även tiden mellan invaliditetens början och pensionsåldern i enlighet med 14 § 1 mom. räknas såsom till pension berättigande tid, då den invaliditetspension som beviljas i enlighet med 15 § fastställs. Vid beräkandet av den tid av 360 dagar som avses ovan beaktas inte de dagar då arbetstagaren haft studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/79) eller för vilka han har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), de sistnämnda dock till det antal som motsvarar det i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade maximiantalet dagar för vilka kan betalas enligt förtjänsten avvägd dagpenning. Om arbetstagaren har fått enligt tjänsten avvägd dagpenning enligt 26 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall med avvikelse från det ovan nämnda också tiden mellan invaliditetens början och pensionsåldern räknas såsom till pension berättigande tid, då invalidpension som beviljas på grund av detta arbetsförhållande fastställs. Vid beräkningen av denna tid beaktas på grund av arbetstagarens anmälan inte heller dagar för vilka han har fått rehabiliteringspenning med stöd av de lagar, det pensionsreglemente och de pensionsstadgar som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller ersättning för inkomstbortfall på basis av olycksfallsförsäkring, trafikförsäkring eller enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48). På grund av arbetstagarens anmälan beaktas inte heller dagar för vilka arbetstagaren under de tre senaste åren innan sådan invaliditet som avses i denna lag begynte har erhållit dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63), eller dagar för vilka dagpenning hade betalats, om inte arbetstagaren hade fått i 27 § 1 mom. i nämnda lag angiven motsvarande er-

sättning för arbetsoförmåga på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada med stöd av någon annan lag. Hade arbetsförhållandet inte fortgått sex månader, räknas på grundval av detta såsom till pension berättigande tid den tid som återstår till pensionsåldern endast om arbetstagaren inte på grundval av arbets- eller tjänsteförhållandet eller företagarverksamhet, som begynt före sistnämnda arbetsförhållande, har rätt till ett sådant i lag stadgat eller på offentlig pensionsstadga grundat pensionsskydd att vid fastställandet av hans invalidpension enligt detta pensionsskydd nämnda tid eller motsvarande arbetsförtjänst beaktas. Likaså räknas vid fastställandet av en kvinnlig arbetstagares invaliditetspension den tid som återstår till pensionsåldern såsom till pension berättigande tid, om hon mellan den tidpunkt då nämnda tid av 360 dagar förflutit och den tidpunkt då invaliditeten börjat, vilken tid får uppgå till högst nio år, har haft ett barn under tre år som avses i 15 a §, dock inte om den tid som återstår till pensionsåldern, eller motsvarande arbetsförtjänst, utan att barnavårdstiden på nämnda sätt beaktas skall räknas såsom till pension berättigande tid på grund av något annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet. Har en sådan kvinnlig arbetstagares arbetsförhållande inte fortgått sex månader, gäller om fastställande av den till pension berättigande tiden i tillämpliga delar vad detta moment stadgar.

Beviljas en arbetstagare som fått rehabiliteringspenning enligt denna lag invaliditetspension på grund av arbetsoförmåga som börjat innan ett år förflutit efter att tiden för betalning av rehabiliteringspenning gick ut, skall pensionen fastställas på de grunder enligt vilka den skulle ha fastställts, om arbetsoförmågan hade börjat när rehabiliteringsbeslutet fattades.

25 §

Rehabilitering ges samt förutsättningarna för rehabiliteringspenning och rehabiliteringsunderstöd och deras belopp bestäms enligt lagen om pension för arbetstagare. Dessutom skall lagen om rehabiliteringssamarbete (604/91) iakttas.

Pension eller del därav kan under den tid som pensionstagaren får i 1 mom. nämnd

1248

Nr 617

rehabilitering och utbildning innehållas för hans underhåll i samband därmed.

En pensionstagare, som utan giltigt skäl vägrar att söka eller att ta emot rehabilitering, utbildning eller arbetsvård som erbjuds honom

enligt denna lag, mister sin rätt till pension antingen helt eller delvis.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1991.

Helsingfors den 27 mars 1991

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Mauri Miettinen*

Nr 618

Lag**om ändring av lagen om statens pensioner**

Given i Helsingfors den 27 mars 1991

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (280/66) 18 § 2 mom.,
ändras 1 § 1 mom., 5 § 2, 3 och 8 mom. samt 6 § 1 mom. 3 punkten e-underpunkten,
 dessa lagrum sådana de lyder, 1 § 1 mom. samt 5 § 2 och 3 mom. i lag av den 3 februari 1989
 (103/89) och 8 mom. i lag av den 16 juni 1989 (563/89) samt 6 § 1 mom. 3 punkten
 e-underpunkten i lag av den 23 december 1982 (1026/82), samt

fogas till 15 a §, sådan den lyder ändrad genom lag av den 19 april 1985 (326//85) och nämnda
 lag av den 3 februari 1989, ett nytt 6 mom., varvid det nuvarande 6 mom. blir 7 mom., till lagen
 nya 18 b—18 e §§ samt till 19 §, sådan den lyder i lag av den 16 januari 1987 (8/87), ett nytt 2
 mom. som följer:

1 §

Den som står i tjänste- eller arbetsförhållan-
 de till staten har rätt till ålders-, invalid-,
 arbetslöshets- och deltidspension samt andra
 förmåner så som denna lag stadgar.

5 §

Har förmånstagaren bott i Finland minst
 fem år innan invaliditeten eller arbetslösheten
 började och har denna begynt innan 360 dagar
 förflutit från det anställningstiden eller deltidspen-
 sion enligt denna lag upphörde, räknas vid
 fastställandet av invalid- eller arbetslöshetspen-
 sionen såsom pensionstid även tiden mellan
 invaliditetens eller arbetslöshetens början och
 pensionsåldern 63 år eller avgångsåldern, om
 denna är lägre. När de 360 dagarna beräknas,
 beaktas inte de dagar för vilka förmånstagaren
 har fått dagpenning enligt lagen om utkomst-
 skydd för arbetslösa (602/84), dock högst till
 det antal som svarar mot det i 26 § lagen om
 utkomstskydd för arbetslösa stadgade maximi-
 antalet dagar för vilka dagpenning avvägd
 enligt förtjänsten kan betalas. Om förmånsta-
 garen har fått dagpenning avvägd enligt
 förtjänsten med stöd av 26 § 3 mom. lagen om
 utkomstskydd för arbetslösa, skall med avvi-

kelse från det ovan nämnda även tiden mellan
 invaliditetens början och pensionsåldern räk-
 nas såsom till pension berättigande tid, då den
 invalidpension som beviljas på grundval av
 detta anställningsförhållande fastställs. På
 grund av förmånstagarens anmälan beaktas
 inte dagar för vilka han har fått rehabilite-
 ringspenning enligt de lagar, det pensionsregle-
 mente och de pensionsstadgor som nämns i 8 §
 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller
 enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91)
 eller ersättning för inkomstbortfall på basis av
 en olycksfalls- eller trafikförsäkring eller med
 stöd av rehabiliteringsstadgandena i lagen om
 skada, ådragen i militärtjänst (404/48). På
 grund av förmånstagarens anmälan beaktas
 inte heller dagar för vilka förmånstagaren un-
 der de tre åren omedelbart före början av
 sådan invaliditet eller arbetslöshet som avses i
 denna lag har fått dagpenning enligt sjukför-
 säkringslagen (364/63) och dagar för vilka
 dagpenning skulle ha betalats, om inte förmåns-
 tagaren hade fått i 27 § 1 mom. i sistnämnda
 lag angiven motsvarande ersättning för arbets-
 oförmåga på grund av sjukdom, lyte eller
 kroppsskada med stöd an någon annan lag.
 Har anställningen inte utan avbrott fortgått
 minst sex månader, räknas på grundval av den

såsom pensionstid den tid som återstår till pensionsåldern endast om förmånstagaren inte på grundval av tjänste- eller arbetsförhållande eller företagarverksamhet som börjat före anställningen har rätt till sådan invalid- eller arbetslöshetspension för vilken nämnda tid eller mot denna svarande arbetsförtjänst redan beaktas.

När invalidpension fastställs för en kvinnlig förmånstagare räknas såsom pensionstid tiden mellan invaliditetens början och pensionsåldern 63 år eller avgångsåldern, då denna är lägre, om hon mellan den tidpunkt då de 360 dagarna enligt 2 mom. har förflutit och den tidpunkt då invaliditeten börjat, vilken tid får uppgå till högst 9 år, har haft ett i 3 § lagen om statens familjepensioner angivet barn som är yngre än tre år, dock inte ifall den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, utan att nämnda barnavårdstid beaktas, skall räknas såsom pensionstid på grundval av något annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet. Har en sådan kvinnlig förmånstgares anställning inte fortgått i sex månader, gäller 2 mom. för fastställande av pensionstiden.

Finansministeriet kan i enskilda fall, då statens fördel kräver det, bestämma att såsom pensionstid helt eller delvis skall räknas den tid under vilken förmånstagaren efter fyllda 23 år innehaft någon annan anställning eller något annat uppdrag än de som nämns i 1 och 5 mom. Ministeriet kan likaså av särskilda skäl besluta att en invalid- eller arbetslöshetspension skall fastställas enligt 1 mom. trots att kravet på boende i momentet inte är uppfyllt.

6 §

Till pensionstiden räknas dock inte

3) tid under vilken arbete eller tjänstgöring under fortgående anställning varit avbruten i en följd längre än 30 dagar, såvida lön för denna tid inte betalats och orsaken härtil ej varit

e) tjänstledighet eller ledighet som har beviljats med stöd av 21 och 23 §§ sjukförsäkringslagen, till den del moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen eller rehabiliteringspenning enligt denna lag hänförs sig till den; ej heller

15 a §

Beviljas en förmånstagare invalidpension retroaktivt för en tid under vilken till honom betalats rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning, skall pension betalas endast till den del den är större än den för samma tid betalda rehabiliteringspenningen. Denna beaktas likväl inte till den del den redan har dragits av från någon annan pension. Invalidpension betalas inte retroaktivt för den tid under vilken till förmånstagaren har betalats rehabiliteringspenning enligt de lagar, det pensionsreglemente och de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare.

18 b §

För att förhindra arbetsoförmåga eller för att förbättra arbets- och förvärvsförmågan kan en förmånstagare såsom yrkesinriktad rehabilitering tillhandahållas rådgivning, rehabiliteringsundersökningar, utbildning som leder till arbete eller ett yrke, arbetsträning och näringsunderstöd samt medicinsk rehabilitering som stöder sådan yrkesinriktad rehabilitering som avses ovan. Dessutom skall lagen om rehabiliteringssamarbete (604/91) iakttas.

Rehabilitering kan ges en förmånstagare för vilken såsom berättigande till pension, när pensionen fastställs enligt denna lag, beaktas också tiden från arbetsoförmågans början till pensionsåldern, om arbetsoförmågan börjat vid den tid då rehabiliteringsbeslutet fattades, eller en förmånstagare som när beslutet fattas får en på det nämnda sättet enligt denna lag fastställd pension.

Innan statskontoret fattar beslut om en invalidpension skall det vid behov se till att sökandens möjligheter till rehabilitering har klarlagts. Avslås en pensionsansökan, skall sökanden, om det behövs, hänvisa sökanden till rehabilitering eller till andra serviceformer som motsvarar hans rehabiliteringsbehov.

18 c §

En förmånstagare har rätt till rehabiliteringspenning för de kalendermånader under vilka han till följd av utbildning som avses i 18 b § är förhindrad att utföra sitt förvärvsarbete.

Rehabiliteringspenning kan betalas också för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabilite-

ringens början samt för tiden mellan skilda rehabiliteringsperioder. Härvid betalas likväl rehabiliteringspenning för högst tre månader per kalenderår så att tiden räknas särskilt för varje rehabiliteringsgrund.

För tiden efter rehabiliteringen kan till en förmånstagare som fått rehabiliteringspenning betalas rehabiliteringsunderstöd enligt prövning, om detta är synnerligen behövt för att han skall kunna sysselsättas.

18 d §

Rehabiliteringspenningen bestäms på basis av de pensioner som förmånstagaren enligt de pensionslagar, det pensionsreglemente och de pensionsstadgor, vilka nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, skulle ha varit berättigad till, om han hade blivit arbetsoförmögen så att han haft rätt till full invalidpension vid den tid då rehabiliteringsbeslutet fattades. Rehabiliteringspenningen motsvarar summan av de pensioner som avses ovan, ökad med 33 procent.

Får förmånstagaren grundpension under rehabiliteringstiden, skall till honom som pensionstillägg betalas en rehabiliteringspenning som uppgår till 10 procent av summan av hans i 1 mom. angivna pensioner samt folkpensionens basdel, tilläggsdel och barntillägg. Folkpensionen jämte tillägg skall beaktas sådan den var då tiden för rehabiliteringspenningen började löpa.

Det rehabiliteringsunderstöd enligt prövning som avses i 18 c § 3 mom. uppgår högst till rehabiliteringspenningen för sex månader. Understödet fastställs som en engångsbetalning och betalas i en eller flera poster. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning betalas inte för en tid under vilken förmånstagaren har rätt till arbetslöshetsdagpenning som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Helsingfors den 27 mars 1991

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Till en förmånstagare kan betalas ersättning för de direkta och nödvändiga kostnader som rehabiliteringen har medfört.

18 e §

I fråga om rehabiliteringspenning och beslut om denna gäller i tillämpliga delar vad denna lag stadgar om pensionsbeslut, fullföljdsförfarandet i fråga om pensionsbeslut, pensionstagarens anmälningskyldighet samt betalning och återkrav av pension.

Statskontoret skall omedelbart underrätta folkpensionsanstalten om sådana rehabiliteringsåtgärder och rehabiliteringspenningbeslut som avses i 18 b §.

Får en tjänsteman eller arbetstagare utöver rehabiliteringspenning lön för samma tid, skall den del av rehabiliteringspenningen som svarar mot lönebeloppet betalas till arbetsgivaren.

19 §

Beviljas en förmånstagare som fått rehabiliteringspenning enligt denna lag invalidpension på grund av arbetsoförmåga som börjat innan ett år förflutit efter att tiden för betalning av rehabiliteringspenning gick ut, skall pensionen fastställas på de grunder enligt vilka den skulle ha fastställts om arbetsoförmågan hade börjat när rehabiliteringsbeslutet fattades.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1991.

Lagen tillämpas på rehabilitering som börjar efter ikraftträdandet.

Det krav som stadgas i 5 § 2 mom. på boende i Finland gäller inte en förmån som innan denna lag träder i kraft har fått rätt till invalid- eller arbetslöshetspension som fastställs så att också den tid som återstår till uppnåendet av pensionsåldern beaktas såsom berättigande till pension.

Nr 619

Lag

om ändring av folkpensionslagen

Given i Helsingfors den 27 mars 1991

I enlighet med riksdagens beslut
 upphävs i folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/56) 34 §,
 ändras 22 a § 1 mom., sådant det lyder i lag av den 28 juli 1989 (738/89), samt
 fogas till 36 § nya 2 och 3 mom. samt till 39 §, sådan den lyder ändrad genom lagar av den 30
 december 1965, den 12 januari 1973, den 23 juli 1982 och den 18 januari 1985 (705/65, 8/73,
 572/82 och 53/85), ett nytt 7 mom. som följer:

22 a §

Utan hinder av 22 § har en försäkrad som fyllt 55 år rätt till invaliditetspension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärsarbete. Ett villkor för pension är dessutom att den försäkrade antingen har upphört med förvärsarbete eller att hans förvärsinkomst i medeltal kan uppskattas understiga 689,58 mark per månad. Arbetet skall ha upphört eller förvärsinkomsten ha nedgått tidigast 360 dagar före begynnelsepunkten för den arbetsförmåga som berättigar till individuell förtidspension. Härvid beaktas inte de dagar då den försäkrade

1) har haft studieledighet som avses i lagen om studieledighet (273/79),

2) har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), dock högst till ett antal som motsvarar det i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade maximiantal dagar för vilka kan betalas dagpenning avvägd enligt förtjänsten,

3) under de tre åren innan arbetsförmåga som avses i denna paragraf började har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63), ej heller dagar för vilka dagpenning skulle ha betalats, om inte den försäkrade hade fått i 27 § 1 mom. sistnämnda lag angiven motsvarande ersättning för arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada enligt någon annan lag, eller

4) har fått rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller ersättning för inkomstbortfall på basis av olycksfalls- eller trafikförsäkring eller med stöd av rehabiliteringsstadgandena i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48), de dagar som avses i denna punkt dock endast på grund av den försäkrades anmälan.

36 §

Innan pensionsanstalten fattar beslut om invaliditetspension skall den vid behov se till att den försäkrades möjligheter till rehabilitering har klarlagts. Avslås pensionsansökan,

skall pensionsanstalten, om det behövs, hänvisa den försäkrade till rehabilitering eller andra tjänster som motsvarar hans rehabiliteringsbehov.

Dessutom skall lagen om rehabiliteringssamarbete (604/91) iakttas.

39 §

Beviljas den försäkrade invaliditetspension retroaktivt för samma tid som till honom har betalats rehabiliteringspenning, skall från pensionens basdel, tilläggsdel och barntillägg dras

av rehabiliteringspenningen, och pension betalas endast till den del den är större än den för samma tid betalda rehabiliteringspenningen. Denna skall dock inte beaktas till den del den redan har dragits av från någon annan pension. Vad som stadgas i detta moment gäller inte invaliditetspension enligt 22 § 2 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1991.

Det belopp som nämns i 22 a § 1 mom. motsvarar det löneindextal som enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare har fastställts för 1985.

Helsingfors den 27 mars 1991

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Mauri Miettinen*

Nr 620

Lag

om ändring av 5 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Given i Helsingfors den 27 mars 1991

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 24 augusti 1984 om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) 5 § 1 mom. 10 och 11 punkten, sådana de lyder i lag av den 9 februari 1990 (98/90), samt fogas till 5 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat genom lagar av den 27 februari 1987 och den 20 januari 1989 (226/87 och 69/89) och nämnda lag av den 9 februari 1990, en ny 12 punkt som följer:

5 §

*Begränsningar i rätten till
arbetslöshetsdagpenning*

Berättigad till arbetslöshetspenning är inte den

10) som skall anses vara studerande på heltid;

11) för ledig tid på grund av en arbetstidsförkortning enligt lag eller kollektivavtal; eller

12) som får rehabiliteringspenning enligt

lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller ersättning för inkomstbortfall på basis av olycksfalls- eller trafikförsäkring eller med stöd av rehabiliteringsstadgandena i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48).

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1991.

Helsingfors den 27 mars 1991

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Mauri Miittinen*

Nr 621

L a g

om ändring av sjukförsäkringslagen

Given i Helsingfors den 27 mars 1991

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i sjukförsäkringslagen av den 4 juli 1963 (364/63) 60 § 2 mom.,*ändras* 19 § 4 mom., 22 § 1 mom. och 23 e § 1 mom.,

dessa lagrum sådana de lyder, 19 § 4 mom. i lag av den 26 juni 1981 (471/81), 22 § 1 mom. i lag av den 11 januari 1985 (32/85) och 23 e § 1 mom. i lag av den 22 december 1989 (1255/89), samt

fogas till 15 §, sådan den lyder delvis ändrad genom lagar av den 4 juli 1969 och den 7 januari 1982 (464/69 och 19/82), ett nytt 5 mom. och till 18 a §, sådan den lyder i nämnda lag av den 22 december 1989, ett nytt 2 mom. som följer:

15 §

Den försäkrade har inte rätt till dagpenning för en tid under vilken han får rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller enligt de lagar, det pensionsreglemente och de pensionsstadgor som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller ersättning för inkomstbortfall på basis av en olycksfalls- eller trafikförsäkring eller med stöd av rehabiliteringsstadgandena i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48).

18 a §

Har den försäkrade under de sex månaderna innan dagpenningen börjat löpa fått rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning eller enligt de lagar, det pensionsreglemente och de pensionsstadgor som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller ersättning för inkomstbortfall på basis av olycksfalls- eller trafikförsäkring eller enligt rehabiliteringsstadgandena i lagen om skada, ådragen i militärtjänst, skall dagpenningen uppgå till minst det belopp som den skulle ha

uppgått till när rehabiliteringspenningen började löpa, ökat i förhållande till hur mycket det löneindextal som avses i 9 § lagen om pension för arbetstagare och som fastställts för det år då dagpenningen börjar löpa avviker från det löneindextal som fastställts för det år då rehabiliteringspenningen börjar löpa.

19 §

Har den försäkrade, efter att ha fått dagpenning, varit arbetsför under 12 månader, frånsett sådana perioder av arbetsoförmåga för vilka han enligt 1 mom. inte varit berättigad till dagpenning, har han rätt till dagpenning enligt 3 mom. utan att sådan dagpenning beaktas som har betalats för en tid före nämnda tolv månadersperiod. Den tid, för vilken den försäkrade har fått rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning eller enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller ersättning för inkomstbortfall på basis av en olycksfalls- eller trafikförsäkring eller enligt rehabiliteringsstadgandena i lagen om skada, ådragen i militär-

tjänst, skall jämföras med den arbetsförhållningstid som avses ovan. En försäkrad som har beviljats invaliditetspension med stöd av 22 § 1 mom. folkpensionslagen eller full invalidpension enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare anses under den tiden inte vara arbetsför.

22 §

Moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningen per dag är lika stor som den dagpenning som nämns i 16 och 17 §§ samt i 18 a § 2 mom. Moderskaps-, faderskaps- och föräldra-

penningen är dock minst lika stor som grunddelen enligt lagen om stöd för vård av barn i hemmet (24/85), om rätt till moderskapspenning uppkommer på nytt då den försäkrade får en förmån enligt nämnda lag.

23 e §

Specialvårdspenningen per dag är lika stor som den dagpenning som nämns i 16 och 17 §§ samt i 18 a § 2 mom. Till specialvårdspenningen betalas barnförhöjning enligt 18 §.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1991.

Helsingfors den 27 mars 1991

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Mauri Miettinen*

Nr 625

Lag**om rehabilitering som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring**

Given i Helsingfors den 27 mars 1991

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag stadgas om ersättning till personer som bor i Finland för rehabilitering som behövs på grund av sådant olycksfall i arbete som avses i lagen om olycksfallsförsäkring (608/48) eller sådan yrkessjukdom som avses i yrkessjukdomslagen (1343/88).

Vad denna lag stadgar om rehabilitering som skall ersättas med anledning av ett olycksfall i arbete eller en yrkessjukdom tillämpas också på annan skada eller sjukdom som ersätts enligt lagen om olycksfallsförsäkring.

2 §

Rehabilitering

Med rehabilitering avses en åtgärdshelhet som syftar till att främja och stöda rehabiliteringsklientens återgång till arbetslivet och hans förutsättningar att klara arbetet, till att förebygga, undanröja och reducera faktorer som inverkar negativt på arbets- och funktionsförmågan samt till att upprätthålla och förbättra klientens förmåga att reda sig på egen hand.

3 §

Rehabiliteringsförutsättningar

Rehabiliteringsersättning betalas till den som är ersättningsberättigad enligt lagen om olycksfallsförsäkring och vars arbets- eller funktionsförmåga eller förvärvsmöjligheter har försämrats på grund av ett olycksfall i arbete eller en yrkessjukdom. Rehabiliteringen ersätts också om det är sannolikt att ersättningstagarens arbets- eller funktionsförmåga eller förvärvsmöjligheter i ett senare skede väsentligt kan försämrats på grund av ett olycksfall i arbete

som han har drabbats av eller en konstaterad yrkessjukdom.

4 §

Rehabilitering som ersätts

Till rehabiliteringsklienten betalas ersättning för skäligen kostnader för rehabiliteringen samt för inkomstbortfall under rehabiliteringstiden enligt vad som stadgas nedan.

5 §

Rehabilitering som avser arbets- och förvärvsförmågan

Såsom rehabilitering ersätts kostnaderna för åtgärder som syftar till att förbättra eller upprätthålla arbetsförmågan och förvärvsmöjligheterna och som gör det möjligt för klienten att trots det handikapp som beror på skadan eller sjukdomen fortsätta i sitt tidigare arbete eller yrke eller att välja ett sådant nytt arbete eller yrke av vilket han kan få sin huvudsakliga utkomst.

Vid bedömningen av rehabiliteringsbehovet skall beaktas rehabiliteringsklientens ålder, tidigare verksamhet, utbildning, boendeförhållanden och handikapp som beror på skada eller sjukdom samt hans möjligheter att efter rehabiliteringen placera sig i ett arbete eller yrke på sådana villkor som allmänt iakttas på arbetsmarknaden.

6 §

Till ersättning berättigande kostnader för rehabilitering som avser arbets- och förvärvsförmågan

Till ersättning berättigande kostnader för rehabilitering som avser arbets- och förvärvsförmågan är

1) undersökningar för att reda ut rehabiliteringsbehovet och rehabiliteringsmöjligheterna,

2) arbets- och utbildningsförsök,

3) arbetsträning i klientens tidigare eller nya arbete eller på en arbetsklínik eller någon annan motsvarande inrättning,

4) behövlíg och tillräcklig utbildning för ett arbete eller ett yrke som lämpar sig för klienten och allmänbildande grundutbildning som är nödvändig för förstnämnda utbildning samt behövlíga och skälíga kostnader för studier och studiematerial,

5) behövlíga och skälíga resekostnader som rehabiliteringen medför,

6) till stöd för närings- eller yrkesutövning beviljade understöd, eller räntefritt lån för anskaffning av arbetsredskap och arbetsmaskiner och för grundande eller omläggning av ett eget företag,

7) hjälpmedel och anordningar samt med dem jämförbara konstruktioner som rehabiliteringsklienten behöver för att klara sina arbetsuppgifter trots det handikapp som beror på skadan eller sjukdomen,

8) för den som är gravt handikappad understöd eller räntefritt lån för anskaffning av ett fortskaffningsmedel för resor mellan bostaden och arbetsplatsen, om detta behövs på grund av att handikappet begränsar möjligheterna att använda kollektíva trafikmedel,

9) för den som är gravt handikappad sådana extra resekostnader som beror på arbete och studier, om handikappet utgör ett hinder för att använda kollektíva trafikmedel samt

10) andra härmed jämförbara rehabiliteringskostnader.

Om det medan åtgärder vidtas för att förbättra rehabiliteringsklientens förvärvsmöjligheter konstateras att klienten saknar förutsättningar för rehabilitering eller om den annars konstateras vara olämplig för honom, kan rehabiliteringen läggas om eller avslutas.

7 §

Rehabilitering som avser arbets- eller funktionsförmågan

Såsom rehabilitering ersätts, till den del rehabiliteringen inte enligt folkhälsolagen (66/72) ankommer på hälsovårdscentralen eller enligt lagen om specialiserad sjukvård (1062/89) på sjukvårdsdistriktet, behövlíga kostnader för åtgärder för att upprätthålla rehabiliteringsklientens arbets- eller funktionsförmåga eller

sociala funktionsförmåga och förmåga att reda sig. Rehabiliteringen skall ersättas enligt denna lag också när rehabiliteringsklienten genom hälsovårdscentralens eller sjukhusets försorg genomgår rehabilitering någon annanstans.

Såsom rehabiliteringskostnader ersätts

1) undersökningar för att reda ut rehabiliteringsbehovet och rehabiliteringsmöjligheterna, 2) rehabiliteringsperioder i öppen vård eller anstaltsvård,

3) kostnaderna för ordination, utprovning, anskaffning och överlátelse av, träning med samt underhåll och förnyande av hjälpmedel som behövs på grund av handikapp som beror på en skada eller sjukdom,

4) en gravt handikappads kostnader för behövlíga och skälíga hjälpmedel och anordningar i sin stadigvarande bostad samt skälíga kostnader för ändringsarbeten i bostaden; rätt till ersättning för ändringsarbeten i bostaden föreligger högst en gång under en tidsperiod på fem år, om det inte finns synnerligen vägande skäl för att utföra ändringsarbeten oftare,

5) kostnaderna för en rehabiliteringsklients anpassningsträning, inberäknat nödvändiga rese- och boendekostnader som följar av en anhörígs eller faktisk vårdares deltagande i anpassningsträningen samt en sådan persons inkomstbortfall,

6) rehabiliteringsklientens resekostnader i samband med deltagandet i rehabiliteringen,

7) de merkostnader som en gravt handikappad har för serviceboende,

8) skälíga tolktjänstkostnader för den som har en svår syn-, hörsel- eller talskada samt

9) andra härmed jämförbara kostnader för rehabilitering.

8 §

Ersättning för inkomstbortfall under rehabiliteringstiden

Till en rehabiliteringsklient, som deltar i arbets- eller utbildningsförsök, besöker en arbetsklínik, deltar i arbetsträning eller yrkesutbildning eller är intagen på sjukhus eller en rehabiliteringsanstalt, betalas för denna tid full dagpenning, olycksfallspension eller livränta enligt lagen om olycksfallsförsäkring, oberoende av invaliditetsgraden eller handikappet. Full ersättning betalas dock inte, om rehabiliteringen är ordnad så att den inte hindrar klienten att utföra för honom lämpligt förvärvsarbete.

Full ersättning betalas också för en skälig tid medan rehabiliteringsbehovet och rehabiliteringsmöjligheterna reds ut samt medan klienten väntar på att rehabiliteringen skall börja, när det är fråga om rehabilitering som avses i 5 §.

Till en rehabiliteringsklient betalas full ersättning enligt 1 mom. också under ledigheter som ingår i undervisningsprogrammet för sådan rehabilitering som avses i 5 §.

9 §

Avbrott i rehabiliteringen

Om rehabiliteringen avbryts eller om utredningen av rehabiliteringsbehovet och rehabiliteringsmöjligheterna drar ut på tiden eller avbryts, eller om inledandet av rehabiliteringen fördröjs av någon orsak som beror på rehabiliteringsklienten och som inte är en följd av den skada som berättigar till ersättning, skall under avbrottet eller dröjsmålet inte betalas ersättning enligt 7 § 1 och 2 mom.

10 §

Lagens primära natur

Om kommunen med stöd av någon annan lagstiftning tillhandahållit en rehabiliteringsklient tjänster och stödåtgärder vilka har samma syfte och hänför sig till samma tid som rehabilitering som skall ersättas klienten enligt denna lag, övergår rätten till ersättningen till denna del på kommunen.

Har kommunen i ett så sent skede anmält till försäkringsanstalten att den tillhandahållit rehabilitering att försäkringsanstalten inte har kunnat beakta anmälan när den betalt ersättningen till rehabiliteringsklienten, är försäkringsanstalten inte skyldig att betala någon ersättning till kommunen.

Vad som ovan stadgas om kommunens rätt till ersättning gäller på motsvarande sätt folkpensionsanstalten, om den med stöd av lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten (610/91) för en rehabiliteringsklient har ordnat rehabilitering som skall ersättas enligt denna lag eller med stöd av lagen om rehabiliteringspenning (611/91) har betalt rehabiliteringspenning för tiden för rehabilitering som skall ersättas enligt denna lag.

11 §

Väckande av rehabiliteringsärende

Om en skada som berättigar till ersättning medför långvariga begränsningar av arbets- och funktionsförmågan samt förvärvsmöjligheterna, skall försäkringsanstalten på eget initiativ utan dröjsmål väcka ett rehabiliteringsärende som avses i 5 § samt se till att rehabiliteringsbehovet reds ut och att klienten hänvisas till rehabilitering. Behovet av och möjligheterna till sådan rehabilitering som avses här skall, om så behövs, redas ut genom försäkringsanstaltens försorg innan den skadade kan beviljas fortlöpande pension.

Initiativ till rehabilitering kan också tas av den skadade, arbetsgivaren, en sjukvårdsinrättning, en Arbetskraftsmyndighet eller av någon annan som reder ut rehabiliteringsärendet. Försäkringsanstalten skall med anledning av ett sådant initiativ utan dröjsmål vidta åtgärder för att reda ut rehabiliteringsbehovet och rehabiliteringsmöjligheterna.

Har rehabilitering enligt denna lag inte beviljats, skall försäkringsanstalten vid behov hänvisa arbetstagaren till rehabilitering som motsvarar hans behov eller till service av annat slag.

Försäkringsanstalten skall dessutom iakttä lagen om rehabiliteringssamarbete (604/91).

12 §

Kostnadsfördelning

Har ett olycksfall inträffat eller en yrkessjukdom yppat sig före den 1 januari 1964, skall de rehabiliteringskostnader som skadan eller yrkessjukdomen medför fördelas mellan försäkringsbolagen så som stadgas i 6 § lagen om ändring av lagen om invalidvård för emottagare av olycksfallsersättning, sådant detta lagrum lyder i lag av den 20 december 1968 (696/68).

I de fall som avses i 1 mom. skall ett belopp som behövs för finansiering av den ersatta rehabiliteringen beaktas när den försäkringspremie fastställs som den försäkringspliktiga arbetsgivaren skall betala enligt lagen om olycksfallsförsäkring. Grunderna för uppörden av avgifterna och fördelningen av dem mellan försäkringsbolagen fastställs av social- och hälsovårdsministeriet.

13 §

Förhöjning av fördröjd ersättning

Vad som i 60 a § lagen om olycksfallsförsäkring stadgas om förhöjning av fördröjt skadestånd skall tillämpas också när en ersättning enligt denna lag fördröjs.

14 §

Ändringssökande

Om sökande av ändring i beslut som avses i denna lag gäller vad lagen om olycksfallsförsäkring stadgar om sökande av ändring i en försäkringsanstalts eller olycksfallsnämndens beslut.

15 §

Internationell ömsesidighet

Statsrådet får besluta om sådana undantag från denna lag som följer av ömsesidiga avtal

med främmande stater om lagstadgade förmåner.

16 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

17 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1991. Genom denna lag upphävs lagen den 20 december 1963 om invalidvård för emottagare av olycksfallsersättning (592/63) jämte ändringar.

Lagen tillämpas också på ersättning för rehabilitering som beror på olycksfall i arbete som har inträffat och yrkessjukdom som har yppat sig innan lagen trätt i kraft.

Helsingfors den 27 mars 1991

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Mauri Miettinen*

Nr 626

L a g

om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen

Given i Helsingfors den 27 mars 1991

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag stadgas om ersättning till personer som bor i Finland för rehabilitering som behövs på grund av trafikskada som avses i trafikförsäkringslagen (279/59).

2 §

Rehabilitering

Med rehabilitering avses en åtgärdshelhet som syftar till att främja och stöda rehabiliteringsklientens återgång till arbetslivet och hans förutsättningar att klara arbetet, till att förebygga, undanröja och reducera faktorer som inverkar negativt på arbets- och funktionsförmågan samt till att upprätthålla och förbättra klientens förmåga att reda sig på egen hand.

3 §

Rehabiliteringsförutsättningar

Rehabilitering betalas till den som är ersättningsberättigad enligt trafikförsäkringslagen och vars arbets- eller funktionsförmåga eller förvärvsmöjligheter har försämrats på grund av en trafikskada. Rehabiliteringen ersätts också om det är sannolikt att ersättningstagarens arbets- eller funktionsförmåga eller förvärvsmöjligheter i ett senare skede väsentligt kan försämrats på grund av trafikskadan.

4 §

Rehabilitering som ersätts

Till rehabiliteringsklienten betalas ersättning för skäligen kostnader för rehabiliteringen samt

för inkomstbortfall under rehabiliteringstiden enligt vad som stadgas nedan.

5 §

Rehabilitering i anslutning till arbets- och förvärvsförmågan

Såsom rehabilitering ersätts kostnaderna för åtgärder som syftar till att förbättra eller upprätthålla arbetsförmågan och förvärvsmöjligheterna och som gör det möjligt för klienten att trots det handikapp som föranleds av skadan eller sjukdomen fortsätta i sitt tidigare arbete eller yrke eller att välja ett sådant nytt arbete eller yrke av vilket han kan på sin huvudsakliga utkomst.

Vid bedömningen av rehabiliteringsbehovet beaktas rehabiliteringsklientens ålder, tidigare verksamhet, utbildning, boendeförhållanden, handikapp som beror på skada eller sjukdom samt hans möjligheter att efter rehabiliteringen placera sig i ett arbete eller yrke på sådana villkor som allmänt iaktas på arbetsmarknaden.

6 §

Till ersättning berättigande kostnader för rehabilitering som avser arbets- och förvärvsförmågan

Till ersättning berättigande kostnader för rehabilitering som avser arbets- och förvärvsförmågan är

- 1) undersökningar för att reda ut rehabiliteringsbehovet och rehabiliteringsmöjligheterna,
- 2) arbets- och utbildningsförsök,
- 3) arbetsträning i klientens tidigare eller nya arbete eller på en arbetsklínik eller någon annan motsvarande inrättning.

4) behövlig och tillräcklig utbildning för ett arbete eller yrke som lämpar sig för klienten och allmänbildande grundutbildning som förutsätts för sådan utbildning samt behövliga och skäliga kostnader för studier och studiematerial,

5) behövliga och skäliga resekostnader som rehabiliteringen föranleder,

6) till stöd för närings- eller yrkesutövning beviljat understöd, eller räntefritt lån för anskaffning av arbetsredskap och till arbetsmaskiner och för grundande eller ändring av ett eget företag,

7) hjälpmedel och anordningar samt med dem jämförbara konstruktioner som behövs för att rehabiliteringsklienten skall kunna klara sina arbetsuppgifter trots de handikapp som skadan eller sjukdomen medför,

8) för den som är gravt handikappad understöd eller räntefritt lån för anskaffning av ett fortskaffningsmedel för resor mellan bostaden och arbetsplatsen, om fortskaffningsmedlet behövs på grund av att handikappet begränsar möjligheterna att använda kollektiva trafikmedel,

9) för den som är gravt handikappad sådana resekostnader som föranleds av arbete och studier, om handikappet utgör ett hinder för att använda kollektiva trafikmedel samt

10) andra därmed jämförbara rehabiliteringskostnader.

Om det medan åtgärder vidtas för att förbättra en rehabiliteringsklientens förvärvsmöjligheter konstateras att klienten saknar förutsättningar för rehabilitering eller om den annars konstateras vara olämplig för honom, kan rehabiliteringens inriktning ändras eller rehabiliteringen avslutas.

7 §

Rehabilitering som avser arbets- eller funktionsförmågan

Såsom rehabilitering ersätts, till den del rehabiliteringen inte enligt folkhälsolagen (66/72) ankommer på hälsovårdscentralen eller enligt lagen om specialiserad sjukvård (1062/89) på sjukvårdsdistriktet, behövliga kostnader som föranleds av åtgärder för att upprätthålla rehabiliteringsklientens arbets- eller funktionsförmåga eller sociala funktionsförmåga och förmåga att reda sig. Rehabiliteringen skall också ersättas i enlighet med denna lag när rehabiliteringsklienten genom hälsovårds-

centralens eller sjukvårdsdistriktets försorg genomgår rehabilitering någon annanstans.

Såsom rehabilitering ersätts

1) undersökningar för att reda ut rehabiliteringsbehovet och rehabiliteringsmöjligheterna,

2) rehabiliteringsperioder inom öppen vård eller anstaltsvård,

3) kostnaderna för ordination, utprovning, anskaffning och överlåtelse av, träning med samt underhåll och förnyande av hjälpmedel som behövs på grund av handikapp som förorsakas av en skada eller sjukdom,

4) en gravt handikappads kostnader för behövliga och skäliga hjälpmedel och anordningar i sin stadigvarande bostad samt skäliga kostnader för ändringsarbeten i bostaden; ersättning för ändringsarbeten i bostaden betalas högst en gång under en tidsperiod på år, om det inte finns synnerligen vägande skäl för att utföra ändringsarbeten oftare,

5) kostnaderna för en rehabiliteringsklientens anpassningsträning, inklusive nödvändiga rese- och boendekostnader i samband med en anhörigs eller faktisk vårdares deltagande i anpassningsträningen samt ersättning för en sådan persons inkomstbortfall,

6) rehabiliteringsklientens resekostnader i samband med deltagandet i rehabiliteringen,

7) de merkostnader som en gravt handikappad person har för serviceboende,

8) skäliga tolktjänstkostnader för den som har en svår syn-, hörsel- eller talskada eller en därmed jämförbar skada samt

9) andra därmed jämförbara rehabiliteringskostnader.

8 §

Ersättning för inkomstbortfall under rehabiliteringstiden

Till en rehabiliteringsklient som deltar i arbets- eller utbildningsförsök, besöker en arbetslinnik, genomgår arbetsträning eller yrkesutbildning eller är intagen på sjukhus eller en rehabiliteringsanstalt, betalas för denna tid full ersättning enligt trafikförsäkringslagen för minskningen av inkomsterna eller uppehållet. Full ersättning betalas dock inte om rehabiliteringen är ordnad så att den inte hindrar klienten att utföra för honom lämpligt förvärvsarbete.

Hade rehabiliteringsklienten inte några inkomster när han skadade sig i trafikolyckan skall till honom betalas utkomstskydd som

uppgår till den förvärvsinkomst som han hade kunnat få innan rehabiliteringen började.

Full ersättning betalas också för en skäligen tid medan rehabiliteringsbehovet och rehabiliteringsmöjligheterna reds ut samt medan klienten väntar på att rehabiliteringen skall börja, när det är fråga om rehabilitering som avses i 5 §.

Till en rehabiliteringsklient betalas full ersättning enligt 1 mom. också under ledigheter som ingår i undervisningsprogrammet för sådan rehabilitering som avses i 5 §.

9 §

Avbrott i rehabiliteringen

Om rehabiliteringen avbryts eller om utredningen av rehabiliteringsbehovet och rehabiliteringsmöjligheterna drar ut på tiden eller avbryts, eller om inledandet av rehabiliteringen fördröjs av någon orsak som beror på rehabiliteringsklienten och som inte är en följd av den skada som berättigar till ersättning, skall under avbrottet eller dröjsmålet inte betalas ersättning i enlighet med 8 § 1 och 3 mom.

10 §

Lagens primära natur

Har kommunen med stöd av någon annan lagstiftning tillhandahållit en rehabiliteringsklient service och stödåtgärder som har samma syfte och hänför sig till samma tid som rehabilitering som skall ersättas klienten i enlighet med denna lag, övergår rätten till ersättningen till denna del på kommunen.

Har kommunen i ett så sent skede anmält till försäkringsanstalten att den tillhandahållit rehabilitering att försäkringsanstalten inte har kunnat beakta anmälan när den betalat ersättningen till rehabiliteringsklienten, är försäkringsanstalten inte skyldig att betala någon ersättning till kommunen.

Vad som ovan i denna paragraf stadgas om kommunens rätt till ersättning, gäller på motsvarande sätt folkpensionsanstalten, om den med stöd av lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten (610/91) för en rehabiliteringsklient har ordnat rehabilitering som skall ersättas enligt denna lag eller om den med stöd av lagen om rehabiliteringspenning (611/91) har betalt rehabiliteringspenning för rehabilitering som skall ersättas i enlighet med denna lag.

11 §

Anhängiggörande av rehabiliteringsärende

Om en skada som berättigar till ersättning föranleder långvariga begränsningar i arbets- och funktionsförmågan och förvärvsmöjligheterna, skall försäkringsanstalten på eget initiativ utan dröjsmål anhängiggöra ett rehabiliteringsärende som avses i 5 § samt se till om att rehabiliteringsbehovet utreds och att personen i fråga hänvisas till rehabilitering. Behovet av och möjligheterna till sådan rehabilitering som avses här skall vid behov utredas genom försäkringsanstaltens försorg innan den skadade kan beviljas fortlöpande pension.

Initiativ till rehabiliteringen kan tas också av den skadade, arbetsgivaren, en sjukvårdsinrättning, en Arbetskraftsmyndighet eller någon annan som reder ut rehabiliteringsärendet. Försäkringsanstalten skall med anledning av ett sådant initiativ utan dröjsmål vidta åtgärder för att reda ut rehabiliteringsbehovet och rehabiliteringsmöjligheterna.

Har rehabilitering enligt denna lag inte beviljats skall försäkringsanstalten vid behov hänvisa den skadade till rehabilitering som motsvarar hans behov eller till service av annat slag.

Försäkringsanstalten skall dessutom iakttä vad som stadgas i lagen om rehabiliteringssamarbete (604/91).

12 §

Ansvarsfördelning

Betalar olika försäkringsanstalter ersättning till en och samma person för två eller flera trafikskador, skall beslut om ersättande av rehabiliteringen, om ärendet inte redan är anhängigt hos en annan försäkringsanstalt, fattas av den försäkringsanstalt som betalar ersättning för den sist inträffade trafikskadan.

13 §

Kostnadsfördelning

Har rehabiliteringsklienten med anledning av en och samma trafikskada eller flera trafikskador som står i direkt samband med varandra rätt till ersättning enligt två eller flera trafikförsäkringar, skall kostnaderna fördelas mellan försäkringsanstalterna på det sätt som stadgas i 14 § trafikförsäkringslagen.

Grundar sig rehabiliteringsbehovet på två eller flera till ersättning berättigande trafikskador

dor, skall kostnaderna fördelas mellan de ersättningskyldiga i samma förhållande som följderna av försäkringsfallen.

14 §

Försäkringspremien

Det belopp som behövs för finansieringen av de utgifter som rehabiliteringsersättningarna årligen åsamkar försäkringsbolagen och Trafikförsäkringsföreningen skall i enlighet med de grunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställer beaktas när den försäkringspremie bestäms som stadgas i trafikförsäkringslagen.

15 §

Förhöjning av fördröjd ersättning

Vad som i 12 a § trafikförsäkringslagen stadgas om förhöjning av fördröjd ersättning eller fördröjt skadestånd för personskada skall tillämpas också när en sådan ersättning som avses i denna lag fördröjs.

16 §

Ändringssökande

Den som är missnöjd med försäkringsanstaltens beslut får söka ändring genom skriftliga besvär hos försäkringsdomstolen senast den trettionde dagen efter att han fick del av beslutet.

Om inte något annat visas i samband med

Helsingfors den 27 mars 1991

besvären, anses ändringssökanden ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter den dag då beslutet postades under den adress som han uppgivit.

Kommer besvären till försäkringsdomstolen efter den tid som nämns i 1 mom., kan de trots det tas upp till prövning, om det finns vägande skäl till förseningen.

17 §

Internationell ömsesidighet

Statsrådet kan besluta om sådana undantag från denna lag som följer av ömsesidiga avtal om lagstadgade förmåner som har ingåtts med främmande stater .

18 §

Närmare stadganden

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

19 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1991.

Genom denna lag upphävs lagen den 1 februari 1965 om invalidvård för dem som uppbära trafikförsäkringsersättning (391/65) jämte ändringar.

Denna lag tillämpas också på ersättning för rehabilitering på grund av en trafikskada som har inträffat innan lagen trätt i kraft.

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Mauri Miettinen*

Socialutskottets betänkande nr 49 om regeringens proposition med förslag till revision av lagstiftningen om rehabilitering

Riksdagen remitterade den 16 november 1990 regeringens proposition nr 259 med förslag till revision av lagstiftningen om rehabilitering till socialutskottet för beredning.

I enlighet med riksdagens beslut har socialutskottet begärt utlåtande av ekonomiutskottet. Ekonomiutskottets utlåtande nr 8 bifogas detta betänkande.

I detta sammanhang har socialutskottet också behandlat rdm. Halonens m.fl. lagmotion nr 29/1987 rd. med förslag till lag om ändring av lagen om invalidvård för emottagare av olycksfallsersättning, som riksdagen remitterade till utskottet den 5 maj 1987, och rdm. Hilpeläs lagmotion nr 68/1987 rd. med förslag till lag om ändring av lagen om invalidvård för dem som uppbara trafikförsäkringsersättning, som riksdagen remitterade till utskottet den 3 juni 1987.

I detta sammanhang har socialutskottet också behandlat rdm. Karkinens m.fl. hemställningsmotion nr 917/1987 rd. om förbättring av de handikappades ställning, rdm. Kärhäs m.fl. hemställningsmotion nr 929/1987 rd. om genomförande av ett träningsprogram i ett tidigt skede för handikappade barn och deras familjer och rdm. Rajamäkis m.fl. hemställningsmotion nr 1024/1987 rd. om förhindrande av att finansieringsarrangemangen för rehabilitering av MS-patienter försämras, som riksdagen remitterade till utskottet den 11 juni 1987. Vidare har utskottet behandlat rdm. Mäkeläs m.fl. hemställningsmotion nr 739/1988 rd. om effektivare rehabilitering av handikappade och rdm. Mäkeläs m.fl. hemställningsmotion nr 740/1988 rd. om anslag för ersättande av resekostnader för rehabilitering, som riksdagen remitterade till utskottet den 3 maj 1988, samt rdm. Mäkeläs m.fl. hemställningsmotion nr 578/1989 rd. om anslag för rehabilitering av handikappade och för inrättande av skyddade arbetsplatser för dem, som riksdagen remitte-

rade till utskottet den 19 maj 1989, och rdm. Hurskainen-Leppänens m.fl. hemställningsmotion nr 673 om utvidgade förmåner till barnfamiljer med stöd av sjukförsäkringslagen och rdm. Paavilainens m.fl. hemställningsmotion nr 765 om främjad social familjerehabilitering, som riksdagen remitterade till utskottet den 11 maj 1990.

Med anledning av ärendet har utskottet hört avdelningschefen Jukka Rantala, regeringsrådet Tuulikki Haikarainen och heltidsanställda sekreteraren för delegationen för rehabiliteringsärenden Anja Kairisalo vid social- och hälsovårdsministeriet, budgetrådet Pertti Tuhkanen vid finansministeriet, överinspektören Anja Lyra vid arbetsministeriet, tf. regeringsrådet Matti Rajakylä vid undervisningsministeriet, överläkaren Matti Ojala och överinspektören Marja-Liisa Heiskanen vid socialstyrelsen, överdirektören Jukka Vuolijoki vid statskontoret, generaldirektören Jaakko Pajula, överläkaren Antti Huunan-Seppälä och avdelningschefen Jouko Waal vid Folkpensionsanstalten, biträdande avdelningschefen Matti Lamberg vid medicinalstyrelsen, direktören Seppo Pietiläinen vid pensionsskyddscentralen, byråchefen Maija Kleemola vid dataombudsmannens byrå, chefen för hälsofrågor Matti Laiho vid Finlands Stadsförbund, juristen Taisto Ahvenainen vid Finlands Kommunförbund, sektionschefen Erik Nylund vid Finland svenska kommunförbund, hälsovårdsinspektören Sirpa Salo vid länsstyrelsen i Norra Karelen län, socialsekreteraren Markku Toropainen vid Finlands Fackförbunds Centralorganisation, sakkunnigläkaren Hannu Suutarinen vid Arbetsgivarnas i Finland Centralförbund, sekreteraren för kollektivavtalsärenden Bjarne Andersson vid Tjänstemannaorganisationernas Centralförbund, juristen Riitta Wärn vid Af-färsarbetsgivarnas Centralförbund, sekreteraren för sociala ärenden Kai Libäck vid Akava,

socialsekreteraren Veikko Simpanen vid Finlands Tekniska Funktionärsorganisationers Centralförbund, sektionschefen Kaarina Knuuti vid Maataloustuottajain Keskusliitto, överläkaren Kari Kurki vid Kommunalförbundet för sjukvårdsdistriktet i norra Karelen, direktören Osmo Turunen vid Arbetskraftsbyrån i Joensuu, rektorn Eero Keränen vid Kommunalförbundet för yrkesutbildning i norra Karelen, verkställande direktören Pentti Kostamo vid Arbetspensionsanstaltens Förbund, förvaltningsöverläkaren Seppo Leisti vid Sjukhusförbundet, verkställande direktören Tapani Miettinen vid Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund, verkställande direktören Pentti Ajo vid Trafikförsäkringsföreningen, överläkaren Arto Nuutila vid Lantbruksföretagarnas Pensionsanstalt, arbetsmedicinske avdelningsdirektören Vesa Vaaranen vid Institutet för arbetshygien, avdelningsöverläkaren Juhani Wickström vid Helsingfors universitetscentralsjukhus, socialservicechefen Ritva Zilliacus vid Tammerfors socialverk, verkställande direktören Risto Seppäläinen vid Försäkringsbranschens Rehabiliteringscentral, direktören Veikko Kallio vid Folkpensionsanstaltens central för rehabiliteringsforskning, ombudsmannen Risto Heiskanen vid Avustuskassojen Yhdistys, verkställande direktören Tapio Vasara vid Centralförbundet för hantverk och småindustri, verkställande direktören Kari Puro vid Pensionsförsäkrings-Ilmarinen, överläkaren Sakari Tola vid Pensions-Varma, överläkaren Tapani Lyra vid rehabiliteringssjukhuset i Punkaharju, verkställande direktören Karin Sainz-Valtonen vid Sjundeå bad, generalsekreteraren Jouko Vasama vid Social- och Hälsovårdsorganisationernas Samarbetsförening SAF r.f., rehabiliteringsöverläkaren Hannu Alaranta vid Invalidstiftelsen, avdelningschefen Heidi Helenius vid Invalidförbundet, rehabiliteringsdirektören Veikko Korpela vid Lungskadeförbundet, ombudsmannen Helena Hiila vid Förbundet Utvecklingshämning, vice ordföranden Pirkko Kiviniemi och ombudsmannen Kaarina Laine-Häikiö vid Reumaförbundet i Finland, ombudsmannen Mauri Upanne vid Centralförbundet för Barnskydd samt ombudsmannen Sirkka Merikoski och organisationschefen Marjatta Tammisto vid Kehitysvammaisten Tukiliitto.

Regeringen föreslår i sin proposition lagstiftning om myndigheternas och vissa samfund och inrättningsars rehabiliteringsskyldighet och

samarbete, om utkomstskydd under rehabiliteringstiden samt om revidering av lagstiftningen om rehabilitering på basis av olycksfalls- och trafikförsäkring.

Syftet med att göra rehabiliteringssystemen effektivare är att medborgarna skall kunna göra en fullödig och långvarig insats i arbetslivet och klara av livets övriga krav utgående från sin förmåga och ålder. Meningen är dessutom att behovet av invalidpensioner och andra långvariga förmåner skall minska.

I syfte att göra servicesystemen överskådligare och för att förbättra rehabiliteringsklienternas ställning föreslås stadganden om rehabiliteringsskyldighet i de centrala lagar som gäller social- och hälsovården, arbetsförvaltningen och försäkringssystemen. Genom lagen om rehabiliteringssamarbete föreslås kundtjänsten inom rehabiliteringsverksamheten bli förbättrad.

Med tanke på utkomstskyddet under rehabiliteringstiden föreslår regeringen en lag om rehabiliteringspenning. Rehabiliteringspenning skall betalas till personer i arbetsför ålder förutsatt att de får rehabilitering för att kunna hålla sig kvar i arbetslivet, för att återgå till sitt arbete eller börja arbeta och om de inte kan arbeta under rehabiliteringstiden. Enligt förslaget skall rehabiliteringspenningen vara lika stor som dagpenningen i enlighet med sjukförsäkringslagen. Rehabiliteringsklienter som är berättigade till pension eller arbetslöshetsdagpenning föreslås få en förhöjning på 10 procent. Folkpensionsanstalten kommer att svara för utbetalningen av rehabiliteringspenningen. I de fall då en arbetspensionsanstalt fattar beslut om rehabilitering skall anstalten också ansvara för utbetalningen av rehabiliteringspenningen.

I och med förslagen om rehabilitering inom olycksfalls- och trafikförsäkringssystemet samt om utkomstskyddet under rehabiliteringstiden kommer den utveckling som sker inom rehabiliteringen att beaktas. Dessutom föreslås fler rehabiliteringsåtgärder berättiga till ersättning.

Rehabiliteringspenningen kommer att öka folkpensions- och arbetspensionskostnaderna med drygt 100 miljoner mark om året. Revideringen av lagstiftningen om olycksfalls- och trafikförsäkring kommer att öka kostnaderna inom olycksfallsförsäkringssystemet med ca 5 miljoner mark och inom trafikförsäkringssystemet med ca 10 miljoner mark. För att sjuk- och arbetslöshetsdagpenningen efter rehabilite-

ring skall kunna hålla sig på samma nivå ökar kostnaderna för systemen med ca 5 miljoner mark om året. Kostnaderna för folkpensionsanstaltens rehabilitering kommer att uppgå till ca 75 miljoner mark om året. Enligt förslaget skall folkpensionsanstalten kunna fortsätta att bevilja rehabilitering enligt prövning inom ramen för de fastställda anslagen och enligt en verksamhetsplan som uppgörs för tre år. Det årliga anslaget fastställs av riksdagen.

Under 1991 uppgår statens utgifter för totalrevideringen av rehabiliteringssystemet till ca 10 miljoner mark.

Avsikten är att lagarna skall träda i kraft den 1 oktober 1991. Propositionen hänger samman med budgetpropositionen för 1991. I den ekonomisk- och inkomstpolitiska helhetsuppgörelsen för 1990 och 1991 har avtalats om utvecklandet av rehabiliteringslagstiftningen och om utkomstskyddet under rehabiliterings-tiden.

I lagmotion nr 29/1987 rd. föreslås att lagen om invalidvård för emottagare av olycksfalls-ersättning skall ändras så att de som får ersättning kan börja t.ex. söka ett nytt arbete eller försöka byta yrke på ett tidigt stadium av yrkessjukdomen redan innan de får ersättning. Vidare föreslås stadgandena om anpassnings-träning och tekniska hjälpmedel göras klarare. Dessutom föreslås att möjligheterna att gå på utbildning, omorganisera arbetsförhållandena, köpa fortskaffningsmedel, bygga om bostaden och att få olika typer av social service skall utökas eller tas med i lagstiftningen. Ytterligare föreslås lagen bli kompletterad så att familjemedlemmar och andra anhöriga kan medverka vid rehabiliteringen.

I lagmotion nr 68/1987 rd. föreslås att lagen om invalidvård för dem som uppbära trafik-försäkringsersättning skall ändras så att de som får ersättning kan börja söka ett nytt arbete eller försöka byta yrke på ett tidigt stadium av yrkessjukdomen redan innan de får ersättning. Vidare föreslås stadgandena om anpassningsträning och tekniska hjälpmedel göras klarare. Dessutom föreslås att möjlighe-terna att gå på utbildning, omorganisera ar-betsförhållandena, köpa fortskaffningsmedel, bygga om bostaden och få olika typer av social service skall utökas eller tas med i lagstift-ningen. Ytterligare föreslås lagen bli komplet-terad så att familjemedlemmar och andra an-höriga kan medverka vid rehabiliteringen.

I hemställningsmotion 917/1987 rd. föreslås att riksdagen skall hemställa om att regeringen vidtar lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att handikappade skall få det bättre ställt, framför allt

så att den bebyggda miljön förbättras genom trafikarrangemang för att de handikappade skall kunna utnyttja all den service samhället erbjuder,

för att de handikappade skall få större möjligheter att förvärvsarbeta,

för att hälsovårds- och rehabiliteringsservice för handikappade skall utvecklas och

för att tekniska och andra hjälpmedel skall kunna utnyttjas fullt ut för att lindra eller bota handikappet.

I hemställningsmotion nr 929/1987 rd. före-slås att riksdagen skall hemställa om att rege-ringen vidtar åtgärder för att alla kommuner utnämner en kontaktperson med uppgift att hålla kontakt med familjer som har handikap-pade barn, och

för att varje handikappat barn skall få en kontroll- eller kontaktgrupp som familjen kan vända sig till i frågor som gäller barnets hälsa, rehabilitering och sociala trygghet.

I hemställningsmotion nr 1024/1987 rd. föreslås att riksdagen skall hemställa om att regeringen vidtar åtgärder för att kurser i anpassningsträning och rehabilitering för MS-patienter och andra patienter med neurologiska handikapp skall ordnas så att nuvarande praxis inte försämras.

I hemställningsmotion nr 739/1988 rd. före-slås att riksdagen hemställer om att regeringen skall avsätta tillräckligt stora resurser för ef-fektivare medicinsk och social rehabilitering för handikappade och för att skyddade arbets-platser för handikappade skall kunna inrättas.

I hemställningsmotion nr 740/1988 rd. före-slås att regeringen i budgetpropositionen för 1989 tar med tillräckligt stora anslag för att resekostnader vid rehabilitering skall kunna ersättas helt och hållet av statens medel.

I hemställningsmotion nr 578/1989 rd. före-slås att riksdagen hemställer om att regeringen i budgetpropositionen för 1990 tar med till-räckligt stora anslag för effektivare medicinsk och social rehabilitering för handikappade och för att skyddade arbetsplatser för handikappa-de skall kunna inrättas.

I hemställningsmotion nr 673 föreslås att riksdagen hemställer om att regeringen skall vidta åtgärder för att sjukförsäkringslagen

ändras på så sätt att hela familjen skall få vård och rehabilitering samt för att alla parter i dessa situationer skall kunna garanteras förmåner och ersättningar i enlighet med sjukförsäkringslagen.

I hemställningsmotion nr 765 föreslås att riksdagen hemställer om att regeringen skall vidta åtgärder för att den sociala rehabiliteringen skall byggas ut och omfattas av sjukförsäkringen.

Utskottet anser revisionen av rehabiliteringslagstiftningen i regeringens proposition vara behövlig och ändamålsenlig. I och med att åldersstrukturen i Finland ändras är rehabiliteringen en viktig sektor både med tanke på rehabiliteringsklienternas mänskliga behov och med tanke på framför allt den roll befolkningen i arbetsför ålder spelar för produktionslivet och ekonomin i vårt samhälle. Det finns därför all anledning att värna om att rehabiliteringssystemet blir effektivt och väl fungerande över hela linjen och garanterar rehabiliteringsklienterna god service. Samtidigt är det viktigt att rehabiliteringen i kombination med liknande service och utkomstförmåner ordnas så att ingen blir lidande och hamnar utanför systemet.

Om Finland ingår avtal om det europeiska ekonomiska samarbetsområdet kommer rehabiliteringspenningen och den nya lagstadgade partiella rättigheten till rehabilitering att medföra vissa transfereringsproblem. Också dessa aspekter bör tas i beaktande vid uppföljningen av rehabiliteringen.

Utskottet understryker att tidig rehabilitering och preventiv vård spelar en viktig roll. I det sammanhanget är bl.a. den generella utvecklingen inom arbetslivet, arbetsmiljön, miljövården och andra faktorer som inte direkt hänger samman med rehabiliteringssystemet av betydelse. Å andra sidan bör rehabiliteringssystemet byggas upp så att de som behöver rehabilitering på ett tillräckligt tidigt stadium — redan då arbetsförmågan håller på att avta — kan anvisas service och ges möjligheter till rehabilitering. Då en förutsättning för att rehabiliteringen skall utfalla väl är att klienten har en positiv attityd till rehabiliteringen vill utskottet särskilt lyfta fram denna aspekt och föreslår därför att termen *kuntoutettava* i de finska lagtexterna byts ut mot termen *kuntoutuja*. Ändringen påverkar inte den svenska texten. Som utskottet ser det understryks därigenom inte bara den ovan nämnda psykiska

aspekten, utan också klientens rätt att få service och rehabiliteringsinstitutionernas roll som serviceproducent.

Folkpensionsanstaltens rehabilitering som är beroende av prövning bör i allt högre grad inriktas på individuell rehabilitering. Därvid bör barn och deras föräldrar samt pensionärer uppmärksammas särskilt. Likaså bör den behovsprövade rehabiliteringen syfta till att förhindra bestående arbetsförmåga hos klienterna och till att de skall återfå arbetsförmågan med hjälp av medicinsk och yrkesinriktad rehabilitering.

Arbetspensionen bör utformas så att det effektivt bidrar till att de som får tidsbunden invaliditetspension får rehabilitering och kan slussas tillbaka till arbetslivet. Å andra sidan får det inte bli så att det faktum att rehabilitering erbjuds leder till att villkoren för pension skärps.

Det är viktigt att också uppmärksamma de grupper som ofta blir utan rehabilitering samt nya potentiella grupper. Sålunda bör det avsättas tillräckligt stora resurser för rehabilitering av missbrukare och människor med psykiska störningar.

Särskilt inom olycksfalls- och trafikförsäkringen är gränserna mellan rehabilitering och sjukvård ett problem när det gäller kostnadsansvaret. Olycksfalls- och trafikförsäkringssystemet bör primärt ansvara för kostnader som täcks av försäkringen för att de handikappade inte skall få sämre möjligheter till rehabilitering.

Det bör varje år anslås tillräckligt med medel för rehabilitering. Det får inte bli så att man med hänvisning till bristande resurser bollar med klienterna och skickar dem från ett system till ett annat.

Specialvårdspenningen som hör intimt ihop med rehabiliteringen är förknippad med vissa restriktioner. Det bör utredas om restriktionerna kan slopas. Också tolkningen av lagen bör syfta till att ingen skall bli orättvist behandlad.

Utskottet anser det vara motiverat att det beträffande anslagen för rehabilitering stadgas att riksdagen årligen skall bestämma om rehabiliteringsanslagen. Å andra sidan har förarbetet i enlighet med 60 § 2 mom. i den gällande sjukförsäkringslagen, som går ut på att en viss del av det belopp som inflyter utgående från de försäkrades premier används för finansiering av rehabilitering, fungerat väl och varit ett användbart kriterium för rehabili-

teringsanslagen. Därför föreslår utskottet att 4 § i lagen om rehabilitering som ordnas av Folkpensionsanstalten ändras så att på finansieringen tillämpas det förfarande som regeringen föreslår i propositionen och som går ut på att det i samband med den årliga behandlingen av statsbudgeten fattas beslut om ett maximibelopp. Utskottet föreslår att detta kombineras med systemet i enlighet med 60 § 2 mom., som går ut på att man med hjälp av avkastningen av de försäkrades sjukförsäkringspremier bestämmer ett minimibelopp som skall användas för rehabilitering. Utskottet föreslår vidare att procentsatsen fastslås till 4, dock så att procentsatsen under 1991 och 1992 är 2 procent. Likaså har utskottet vidareutvecklat ändamålet för det anslag som disponeras för behovsprövad rehabilitering på så sätt att resurserna kan användas för yrkesinriktad eller medicinsk rehabilitering i enlighet med propositionen samt för forskning och utveckling inom området rehabilitering, men däröver också för förebyggande av sjukdomar och forskning och utveckling inom sjukdomsprevention. Utskottet understryker att det är angeläget att finansieringen av den rehabilitering som ordnas av Folkpensionsanstalten säkerställs. Det är i sista hand riksdagen som bär ansvaret för detta.

Utskottet föreslår att det som sägs i lagen om vilken fond rehabiliteringskostnaderna skall betalas från ändras så att där sägs att kostnaderna betalas av Folkpensionsanstaltens medel.

Utskottet föreslår i detta sammanhang att definitionen av rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten skall justeras så att med rehabilitering enligt lagens 2 § avses yrkesinriktad rehabilitering för handikappade, enligt 3 § medicinsk rehabilitering för gravt handikappade och enligt 4 § annan yrkesinriktad och medicinsk rehabilitering. Vidare föreslår utskottet en del tekniska justeringar i dessa paragrafer. Preciseringarna får inte leda till att det blir svårare att få rehabilitering.

Utskottet understryker att rehabiliteringen kräver en positiv attityd hos klienten också så till vida att den förutsätter klientens samtycke. Utskottet föreslår att till 6 § lagen om rehabiliteringssamarbete fogas ett stadgande om detta. En rehabiliteringssamarbetsgrupp står ofta bakom de åtgärder som skall sättas in och således inverkar klientens samtycke på denna väg på all rehabilitering. Samtidigt rekommenderar

utskottet att arbetsordningen för samarbetsgrupperna bör göras upp så att med tillfälle för klienten att bli hörd avses att klienten har rätt att vara med i samarbetsgruppen och att hans närvaro stadgas vara önskvärd. När detta slag av samarbetsgrupper bildas är det skäl att ta del av erfarenheterna hos redan verksamma grupper.

I och med att rehabiliteringen och utkomsten under rehabiliteringstiden ofta är förknippade med en ansökan om invalidpension, bör det i brådskande ordning utredas om eventuella beslut i saken bör tas upp i förhandlingsförhållande mellan folkpensionsanstalten och arbetspensionsanstalten.

Utskottet föreslår också att stadgandena om tystnadsplikt i lagen om rehabiliteringssamarbete, lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten och lagen om rehabiliteringspenning bör utvecklas.

För rehabiliteringsklientens rättsskydd är det viktigt att ändringssökande och rättelse fungerar effektivt. Utskottet föreslår att ändringssökande enligt lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten skall ändras så att rätten att anföra besvär i högsta instans gäller rätten att bli delaktig av yrkesinriktad rehabilitering för handikappade enligt lagens 2 §, medicinsk rehabilitering för gravt handikappade enligt lagens 3 § eller rehabiliteringsklientens rätt till förmåner som betalas med stöd av dem.

Ett väsentligt drag inom rehabiliteringen är att flera olika system måste samordnas. Med beaktande av att informationsutbytet i detta sammanhang är av största vikt, föreslår utskottet att 9 § lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten och 33 § lagen om rehabiliteringspenning skall utvecklas så att där stadgas å ena sidan om att folkpensionsanstalten har rätt att lämna uppgifter och å andra sidan om att arbetslöshetskassor och arbetsplatskassor är skyldiga att ge folkpensionsanstalten uppgifter.

Utskottet anser att det för att rehabiliteringen skall lyckas och klienten kunna motiveras är ytterst viktigt att utkomstskyddet under rehabiliteringstiden kan ordnas. Också till den del bör systemet utvecklas så att inga marginalfall kan uppkomma, eftersom risken för att utkomstskyddet inte kan ordnas också innebär att intresset för rehabilitering försvagas. Verkställigheten får inte leda till försämrade förmåner för rehabiliteringsklienterna. Enligt

uppgift som utskottet fått anses högskolestuderande få yrkesutbildning och således finns det uppenbarligen inget problem i detta hänseende. Rehabiliteringssystemet omfattar inte gymnasieelever. Problemen för eventuella marginalfall och i fråga om ovan nämnda elever bör vid behov åtgärdas i brådskande ordning genom ändringar i lagen.

Enligt regeringens proposition är rehabiliteringen förknippad med en självrisktid. Utskottet anser emellertid att självrisktiden har en negativ och med tanke på rehabiliteringen rent av motsatt verkan speciellt för kortvarig rehabilitering och familjerehabilitering. Eftersom lagförslaget medger avvikelser, skall denna möjlighet utnyttjas för att se till att klienten har alla förutsättningar för rehabilitering.

Utskottet förutsätter att regeringen ser till att självrisktiden förkortas så att den begränsas till dagen efter den dag då rehabiliteringsperioden börjar under den tid då rehabiliteringsbehovet eller möjligheterna till rehabilitering utreds, då nödvändiga undersökningar och test företas för en rehabiliteringsplan, då rehabiliteringens resultat eller behovet av utveckling utreds samt då anpassningsträning pågår. Speciellt gäller det att uppmärksamma barn och deras föräldrar. Självrisktiden bör förkortas också när det gäller rehabiliteringspenningen för kortvarig rehabilitering. Självrisktiderna vid rehabilitering som ges etappvis bör räknas ihop.

Rehabiliteringen bör även omfatta en förutredning när rehabiliteringspenning betalas. Redan ett beslut att remittera någon till undersökning av rehabiliteringsbehovet bör betraktas som ett rehabiliteringsbeslut.

Rehabiliteringspenningen kan betalas för högst tre månader per kalenderår när klienten efter rehabiliteringsbeslutet väntar på att rehabiliteringen skall börja och under tiden mellan rehabiliteringsperioder. Det bör följas upp om en sådan frist är ändamålsenlig eller inte och åtgärder vid behov vidtas för att förlänga väntetiden.

Ersättningar i relation till rehabiliteringsförmåner och utvecklingen av dem bör utredas i brådskande ordning för att systemet skall kunna sammanställas och situationen för rehabiliteringsklienter och handikappade klarläggas.

Hur det blir med arbetsplatskassorna vid reformen förblir oklart. Social- och hälsovårdsministeriet, folkpensionsanstalten och arbetsmarknadsorganisationerna bör tillsammans

utreda var arbetsplatskassorna står i rehabiliteringssystemet. Behövliga ändringar i författningarna bör genomföras i brådskande ordning.

Utskottet konstaterar att också de utvecklingsstörda med stöd av lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten omfattas av rehabiliteringssystemet och rehabiliteringspenningen. Utskottet föreslår att grunderna för rehabilitering skall utvidgas så att familjerehabilitering kan ges med stöd av lagen om specialomsorger om utvecklingsstörda. Enligt utskottets uppfattning är familjerehabiliteringen för utvecklingsstörda viktig för att de utvecklingsstörda skall hålla sig kvar i eller återgå till arbetslivet eller börja arbeta. Enligt uppgift som utskottet fått innebär detta obetydliga merkostnader.

Enligt 3 § i förslaget till lag om rehabiliteringspenning beviljas och betalas förmåner enligt denna lag av folkpensionsanstalten. Enligt samma stadgande är det social- och hälsovårdsministeriet som styr, övervakar och utvecklar verksamheten. Med beaktande av att riksdagen enligt 83 a § riksdagsordningen tillsätter folkpensionsanstaltens fullmäktige för att utöva inseende över anstaltens förvaltning och verksamhet, anser utskottet det vara ändamålsenligare att social- och hälsovårdsministeriet styr och övervakar verkställigheten av lagen om rehabiliteringspenning.

Enligt propositionens motivering är det meningen att rehabiliteringspenningen och rehabiliteringsunderstödet skall vara skattepliktig inkomst, medan övriga rehabiliteringsförmåner är skattefria. Enligt utredning som utskottet fått harmonierar situationen enligt den gällande skattelagstiftningen med propositionens motivering. Om det uppstår problem i detta avseende bör åtgärder skyndsamt vidtas för att ordna beskattningen på det sätt som anförs i propositionens motivering.

I samband med reformen av rehabiliteringslagstiftningen har betydelsen av samarbete poängterats i många sammanhang. Det är inte bara myndigheterna som skall samarbeta utan också handikapporganisationerna. I första hand bör regler på lägre nivå, såsom förordningar och folkpensionsanstaltens anvisningar, göras upp i direkt samarbete med handikapporganisationerna. Detta ger värdefulla synpunkter på hur normer på lägre nivå fungerar och vilken betydelse de har för rehabiliteringsklienterna.

Utskottet förutsätter att regeringen två år efter lagens ikraftträdande kommer med en redogörelse för lagstiftningens verkningar och utvecklingen av rehabiliteringssystemet samt föreslår behövliga ändringar.

Socialutskottet konstaterar i sitt betänkande nr 43 om regeringens proposition nr 239 med förslag till lag om ändring av 5 och 7 §§ lagen om stöd för vård av barn i hemmet samt lag om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om stöd för vård av barn i hemmet att behovet att ändra 22 § 1 mom. i sjukförsäkringslagen av samordningsskäl skall tillgodoseas i samband med denna lag. I utlåtandet konstaterar utskottet att om en ny rätt till moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning uppkommer för en familj som får hemvårdsstöd, kan det hända att förmånerna minskar på grund av att minimivån för dagpenningarna är lägre än grunddelen vid stöd för vård av barn i hemmet. Av denna orsak bör till 22 § 1 mom. sjukförsäkringslagen fogas ett stadgande om att dagpenningens minimivån i dessa fall skall svara mot grunddelen vid stöd för vård av barn i hemmet. Genom hänvisningsstadganden gäller detta också den särskilda moderskapspenningen. Ändringen medför inga nämnvärda merkostnader.

Utskottet konstaterar i sitt betänkande nr 40 med anledning av regeringens proposition nr 153 med förslag till lagar om ändring av lagen

om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om arbetslöshetskassor att dessa lagändringar för de långvarigt arbetslösa i vissa fall innebär att en del av den återstående tiden går förlorad när det gäller invalidpensionerna. Utskottet föreslår att korrigeringar i denna sak skall göras i lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, lagen om sjömanspension och lagen om statens pensioner.

Utskottet föreslår i sitt betänkande nr 46 om regeringens proposition nr 255 vissa ändringar i lagen om sjömanspensioner. Dessa ändringar inverkar på de ändringar som här föreslås i lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och lagen om sjömanspensioner. Dessutom bör 12 § i lagen om sjömanspensioner beaktas, som utskottet föreslår bli fogat till de lagrum som skall ändras.

Hänvisande till propositionens motivering finner socialutskottet förslagen behövliga och ändamålsenliga. På grundval av detta och det som anförts i detta betänkande föreslår socialutskottet vördsamt

att det 2—6, 11—13, 16, 17, 19—25 lagförslaget skall godkännas utan ändringar och

att det 1, 7—10, 14, 15 och 18 lagförslaget skall godkännas sålydande:

1.

L a g
om rehabiliteringssamarbete

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

<p style="text-align: center;">1 kap. Allmänna stadganden 1—3 §§ (Såsom i regeringens proposition)</p> <p style="text-align: center;">2 kap. Samarbete på det lokala planet 4 och 5 §§ (Såsom i regeringens proposition)</p> <p style="text-align: center;">6 § <i>Samarbetsgruppernas uppgifter</i> (1 och 2 mom. såsom i regeringens proposition) <i>För behandling av enskilda ärenden som gäller klientservicen inom rehabiliteringen krävs klientens samtycke (Ny).</i></p> <p style="text-align: center;">7 § (Såsom i regeringens proposition)</p> <p style="text-align: center;">3 kap. Samarbete på det regionala planet 8—10 §§ (Såsom i regeringens proposition)</p>	<p style="text-align: center;">4 kap. Samarbete på riksplanet 11 § (Såsom i regeringens proposition)</p> <p style="text-align: center;">5 kap. Särskilda stadganden 12 § <i>Tystnadsplikt</i> De som deltar i verkställigheten av denna lag får inte utan tillstånd röja en enskild persons eller familjs hemlighet som de på grund av sin ställning eller uppgift fått kännedom om. Tystnadsplikten kvarstår efter anställningsförhållandets eller uppgiftens slut. <i>Tystnadsplikten gäller även dem som får ovan nämnda uppgifter i samband med utlåtande enligt 7 § 2 mom.</i> (2—4 mom. såsom i regeringens proposition)</p> <p style="text-align: center;">13 och 14 §§ (Såsom i regeringens proposition)</p>
--	--

7.

Lag**om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten**

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

(Såsom i regeringens proposition)

2 §

Yrkesinriktad rehabilitering för handikappade

(1 och 2 mom. såsom i regeringens proposition)

I 1 mom. avses med yrkesinriktad rehabilitering (*utesl.*) även sådant understöd eller räntefritt lån som för stödjande av en persons närings- eller yrkesutövning beviljas för anskaffning av arbetsredskap och arbetsmaskiner och för grundande och ändring av ett eget företag samt för grundutbildning som är nödvändig för yrkesutbildning.

Genom förordning stadgas vad som skall anses utgöra sådan yrkesinriktad rehabilitering som avses i denna paragraf.

3 §

Medicinsk rehabilitering för gravt handikappade

(1 och 2 mom. såsom i regeringens proposition)

4 §

Annan yrkesinriktad och medicinsk rehabilitering

Folkpensionsanstalten kan dessutom ersätta och ordna annan yrkesinriktad eller medicinsk rehabilitering än sådan som avses i 2 och 3 §§ (*utesl.*). För detta ändamål skall årligen användas minst ett så stort belopp som svarar mot fyra procent av det belopp som influtit i försäkrades sjukförsäkringspremier. Riksdagen bestämmer årligen i samband med budgetbehandlingen om hur stort ett större belopp för ovan nämnda ändamål högst får vara. Beloppet kan användas också för förebyggande av sjukdomar samt forsknings- och utvecklingsverksamhet som avser rehabilitering och förebyggande av sjukdomar samt vid behov för utgifter för grundlig förbättring av rehabilite-

ringsanstalter som verkar inom ramen för folkpensionsanstaltens samarbetsstiftelser och av andra anstalter som folkpensionsanstalten har understött, samt för stöd för dessa anstalters drift.

(2 mom. såsom i regeringens proposition)

5—7 §§

(Såsom i regeringens proposition)

8 §

Ändringssökande

(1 mom. såsom i regeringens proposition)

Den som är missnöjd med prövningsnämndens beslut får söka ändring i det hos försäkringsdomstolen till den del beslutet gäller folkpensionsanstaltens skyldighet att ordna rehabilitering med stöd av 2 eller 3 § eller den försäkrades rätt till förmåner som betalas med stöd av dem. Ändring söks hos försäkringsdomstolen enligt vad som stadgas i 1 mom. och inom den där stadgade tiden (*utesl.*).

(3—6 mom. såsom i regeringens proposition)

9 §

Folkpensionsanstaltens rätt att få och lämna uppgifter

Statens, kommunernas och andra offentlig-rättsliga samfunds myndigheter, försäkrings- och pensionsanstalterna, pensionsstiftelserna, arbetslöshetskassorna, arbetsplatskassorna, sjukhusen och andra sjukvårdsinrättningar samt arbetsgivarna är skyldiga att på begäran avgiftsfritt ge folkpensionsanstalten och de besvärsmyndigheter som avses i denna lag alla sådana på avgörandet av ärenden som de behandlar inverkande uppgifter, vilka de har i sin besittning.

(2 mom. såsom i regeringens proposition)

Läroanstalter, rehabiliteringsanstalter och andra som tillhandahåller rehabilitering är skyldiga att ge folkpensionsanstalten de uppgifter som behövs för skötseln av dess uppgifter enligt denna lag och de har rätt att av folkpensionsanstalten få (*utesl.*) uppgifter om

förmåner som avses i denna lag till den del de behövs för fastställande eller utbetalning av en förmån som tillkommer en rehabiliteringsklient på grund av annan lagstiftning.

10 § (Ny)

Tystnadsplikt

De som deltar i verkställigheten av denna lag får inte utan tillstånd röja en enskild persons eller familjs hemlighet eller uppgifter om ett företags ekonomiska situation som de på grund av sin ställning eller sin uppgift har fått kännedom om. Tystnadsplikten kvarstår efter anställningsförhållandets eller uppgiftens slut.

Vad som stadgas i 1 mom. hindrar inte att en sak yppas för den som på tjänstens vägnar har rätt att få kännedom om den.

Den som bryter mot den tystnadsplikt som anges i 1 mom. skall, om inte strängare straff stadgas i någon annan lag, för brott mot tystnadsplikt enligt lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Allmän åklagare får inte väcka åtal för brott mot tystnadsplikt som avses i 1 mom., om inte målsäganden har anmält gärningen till åtal.

11 § (Ny)

Ersättning med stöd av denna lag för rehabi-

literingskostnader eller understöd som betalas enligt 2 § 3 mom. får inte utmätas.

12 (10) §

Kostnader som följer av denna lag betalas av folkpensionsanstaltens medel.

13 §

(Såsom 11 § i regeringens proposition)

14 (12) §

Organisering av verksamheten

Om annat inte följer av denna lag, skall i tillämpliga delar dessutom iakttas vad som stadgas i 35—37, 40, 44—46, 59, 63, (utesl.) 81—83, 84—89 och 92 §§ folkpensionslagen.

15 §

(Såsom 13 § i regeringens proposition)

16 (14) §

(1 mom. såsom i regeringens proposition)

Utan hinder av vad som stadgas i 4 § skall 1991 och 1992 minst två procent av det i form av de försäkrades sjukförsäkringspremier influtna beloppet användas för verksamhet som avses i 4 §.

(3 och 4 mom. såsom 2 och 3 mom. i regeringens proposition).

8.

Lag om rehabiliteringspenning

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 och 2 §§

(Såsom i regeringens proposition)

3 §

Myndigheter

Verkställigheten av denna lag styrs (utesl.) och utvecklas av social- och hälsovårdsministeriet. Förmånerna beviljas och betalas av folkpensionsanstalten.

2 kap.

Rätt till rehabiliteringspenning

4 §

(Såsom i regeringens proposition)

5 §

Grunderna för beviljande av rehabilitering

En förutsättning för att rehabiliteringspenning skall betalas är att rehabiliteringen är nödvändig enligt vad som stadgas i 4 § och att

den ges med stöd av något av följande stadganden

(1—4 punkten såsom i regeringens proposition)

5) I fråga om anpassningsträning 8 § 1 mom. lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/87) och i fråga om familjerehabilitering barnskyddslagen (683/83), *lagen om specialomsorger om utvecklingsstörda* (519/77) och lagen om missbrukarvård (41/86).

(2—5 mom. såsom i regeringens proposition)

6 och 7 §§

(Såsom i regeringens proposition)

3 kap.

Tiden för vilken rehabiliteringspenning betalas ut samt penningens belopp och förhållande till övriga förmåner

8—24 §§

(Såsom i regeringens proposition)

4 kap.

Ansökan, beslut, betalning och ändringsökande

25 §

Ansökan om förmåner

(1 och 2 mom. såsom i regeringens proposition)

Rehabiliteringspenning betalas inte utan särskilda skäl för längre tid än 12 månader före ansökan.

26—28 §§

(Såsom i regeringens proposition)

29 § (Ny)

Tystnadsplikt

De som deltar i verkställigheten av denna lag får inte utan tillstånd röja en enskild persons eller familjs hemlighet eller uppgifter om ett företags ekonomiska situation som de på grund av sin ställning eller sin uppgift har fått

kännedom om. Tystnadsplikten kvarstår efter anställningsförhållandets eller uppgiftens slut.

Vad som stadgas i 1 mom. hindrar inte att en sak yppas för den som på tjänstens vägnar har rätt att få kännedom om den.

Den som bryter mot den tystnadsplikt som anges i 1 mom. skall, om inte strängare straff stadgas i någon annan lag, för brott mot tystnadsplikt enligt lagen om rehabiliteringspenning dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Allmän åklagare får inte väcka åtal för brott mot tystnadsplikt som avses i 1 mom., om inte målsäganden har anmält gärningen till åtal.

5 kap.

Särskilda stadganden
(Utesl.)

30 och 31 §§

(Såsom 29 och 30 §§ regeringens proposition)

32 (31) §

Kostnaderna för verkställigheten av denna lag betalas av *folkpensionsanstaltens medel*.

33 §

(Såsom 32 § i regeringens proposition)

34 (33) §

Folkpensionsanstaltens rätt att få och lämna uppgifter

Statens, kommunernas och andra offentlig-rättsliga samfunds myndigheter, försäkrings- och pensionsanstalterna, pensionsstiftelserna, arbetslöshetskassorna, arbetsplatskassorna, sjukhusen och andra sjukvårdsinrättningar samt arbetsgivarna är skyldiga att på begäran avgiftsfritt ge folkpensionsanstalten och de besvärmyndigheter som avses i denna lag alla de uppgifter, som de har i sin besittning och som inverkar på avgörandet av ett ärende som sistnämnda myndigheter behandlar.

(2 mom. såsom i regeringens proposition)

Läroanstalter, rehabiliteringsanstalter och andra som tillhandahåller rehabilitering som berättigar till rehabiliteringspenning är skyldi-

ga att ge folkpensionsanstalten de uppgifter som de behöver för skötseln av sina uppgifter enligt denna lag och *de* har rätt att av folkpensionsanstalten få (utesl.) uppgifter om förmåner till den del de behövs för fastställan-

de eller utbetalning av en förmån som ges en rehabiliteringsklient enligt annan lagstiftning.

35—37 §§

(Såsom 34—36 §§ i regeringens proposition)

9.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/61) 4 § 6 mom., sådant det lyder i lag av den 9 februari 1990 (100/90),

ändras 6 § 3 mom., 8 § 1 mom. och 12 § 1 mom. det inledande stycket samt 2 och 4 punkten och 3 mom.,

dess lagrum sådana de lyder, 6 § 3 mom. i lag av den 29 december 1988 (1323/88), 8 § 1 mom. i lag av den 26 juli 1985 (666/85), 12 § 1 mom. det inledande stycket och 3 mom. i lag av den 16 december 1966 (639/66) *samt 2 och 4 punkten i lag av den* 199 (/) *samt*

fogas till 4 d §, sådan den lyder ändrad genom lagar av den 26 juni 1981 och den 30 juni 1989 (472/81 och 605/89) samt genom nämnda lag av den 26 juli 1985, ett nytt 6 mom., varvid det nuvarande 6 mom. blir 7 mom., till lagen nya 4 h—4 n §§, före 4 h § en ny mellanrubrik och till 6 §, sådan den lyder ändrad genom lagar av den 30 december 1965, den 14 juli 1969 *samt* den 12 juli och den 31 december 1985 (707/65, 469/69 *samt* 592/85 och 1130/85) samt genom nämnda lagar av den 26 juli 1985 och den 29 december 1988, ett nytt 6 mom., varvid det nuvarande 6 mom. blir 7 mom. som följer:

4 d §

(Såsom i regeringens proposition)

Rehabilitering

4 h—4 n §§

(Såsom i regeringens proposition)

6 §

Har en arbetstagare innan hans invaliditet begynner varit bosatt i Finland minst 5 år och har invaliditeten börjat innan 360 dagar har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde, skall även tiden mellan invaliditetens början och pensionsåldern räknas såsom till pension berättigande tid, då den invalidpension som beviljas på grund av detta arbetsförhållande fastställs. Vid beräkandet av den tid av 360 dagar som avses ovan beaktas inte de dagar då arbetstagaren har haft studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/79) eller för vilka han har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, de sistnämnda dock högst till det antal som motsvarar det i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade maximiantalet dagar för vilka kan betalas enligt förtjänsten avvägd dagpenning.

Har en arbetstagare fått enligt förtjänsten avvägd dagpenning med stöd av 26 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa, skall med avvikelse från vad som stadgas ovan även tiden mellan invaliditetens början och pensionsåldern räknas såsom till pension berättigande tid, då den invalidpension som beviljas på grund av detta arbetsförhållande fastställs. På grund av arbetstagarens anmälan beaktas inte dagar för vilka han har fått rehabiliteringspenning enligt de lagar, det pensionsreglemente och de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. eller enligt lagen om rehabiliteringspenning (/) eller ersättning för inkomstbortfall på basis av olycksfallsförsäkring, trafikförsäkring eller enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48). På grund av arbetstagarens anmälan beaktas inte heller dagar för vilka arbetstagaren under de tre senaste åren innan sådan invaliditet som avses i denna lag begynte har erhållit dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63), eller dagar för vilka dagpenning hade betalats om inte arbetstagaren hade fått i 27 § 1 mom. i sistnämnda lag angiven motsvarande ersättning för arbetsoförmåga på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada med stöd av någon annan lag. Hade arbetsförhållandet inte fortgått sex månader,

räknas på grundval av detta såsom till pension berättigande tid den tid som återstår till pensionsåldern endast om arbetstagaren inte på grundval av arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet, som begynt före förstnämnda arbetsförhållande, har rätt till ett sådant i lag stadgat eller på offentlig pensionsstadga grundat pensionskydd att vid fastställandet av hans invalidpension enligt detta pensionskydd nämnda tid eller motsvarande arbetsförtjänst beaktas. Vad som stadgas ovan i detta moment tillämpas likväl inte vid uträkning av beloppet av ålderspensionen eller av sådan invalidpension för vilken den till grund liggande arbetsoförmågan begynt efter det år då arbetstagaren fyllde 63 år, om inte arbetstagaren under det år då han uppnådde nämnda ålder, med beaktande även av ett sådant arbetsförhållande i dess helhet, vilket upphört under nämnda år, haft arbete som omfattas av denna lag under sammanlagt minst sex månader. Likaså räknas vid fastställande av en kvinnlig arbetstagares invalidpension den tid som återstår till pensionsåldern såsom till pension berättigande tid, om hon mellan den tidpunkt då nämnda tid av 360 dagar förflutit och den tidpunkt då invaliditeten börjat, vilken tid får uppgå till högst nio år, har haft ett barn under tre år som avses i 4 § 5 mom., dock inte om den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, utan att barnavårdstiden på nämnda sätt beaktas, skall räknas såsom till pension berättigande tid på grund av något annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet. Har en sådan kvinnlig arbetstagares arbetsförhållande inte fortgått sex månader, gäller om fastställande av den till pension berättigande tiden i tillämpliga delar vad detta moment stadgar.

(6 mom. såsom i regeringens proposition)

8 §

(Såsom i regeringens proposition)

*Fördelningen av ansvar och omkostnader,
som av pensionerna förorsakas*

12 §

Pensionsanstalternas ömsesidiga ansvar för pensionerna och rehabiliteringspenningen bestäms och de omkostnader pensionsanstalterna åsamkas av pensionerna och rehabiliterings-

penningen fördelas mellan pensionsanstalterna, om dessa ej annorlunda överenskommit, på följande sätt:

2) för invalidpension som beviljats med tillämpning av 6 § 3 mom., för halva beloppet av sådan arbetslöshetspension som beviljats med tillämpning av 6 § 3 mom. på ett arbetsförhållande som har pågått minst fem år, för familjepension till grund för vilken ligger förmånslåtarens invalidpension, uträknad med tillämpning av 6 § 3 mom., till den del den utbetalts för en tid före utgången av den månad under vilken förmånslåtaren skulle ha nått pensionsåldern, i dessa pensioner även inbegripet en pensionsdel som eventuellt betalas enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och en i 3 a § 4 mom. lagen om sjömanspensioner angiven pensionsdel som eventuellt betalas enligt sagda lag, dock varken för höjning enligt 7 c § eller med stöd av 9 c § efter pensionens begynnande, i fråga om arbetslöshetspensionen likväl efter den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 4 c §, företagna höjningar, samt för den del av rehabiliteringspenningen som till sitt belopp motsvarar den med tillämpning av 6 § 3 mom., på ovan nämnt sätt fastställda delen av invalidpensionen, svarar enbart den pensionsanstalt till vars verksamhetskrets arbetstagaren eller förmånslåtaren hörde på grundval av ett arbetsförhållande som avses i nämnda moment, likväl så att för en pension eller pensionsdel, som avses ovan och i fråga om vilken det till grund liggande pensionsfallet inträffat efter det år under vilket arbetstagaren fyllde 63 år, svarar enbart den pensionsanstalt, till vars verksamhetskrets arbetstagaren innan pensionsfallet inträffade senast har hört aningen under det år då han uppnådde nämnda ålder eller på grund av ett arbetsförhållande som därefter utan avbrott pågått minst sex månader;

4) för övriga ålders-, invalid-, arbetslöshets- och familjepensioner, med undantag av belopp enligt 9 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och 3 a § 2 mom. 2 punkten lagen om sjömanspensioner, samt för de delar av pensionerna och rehabiliteringspenningen som överstiger de i 1—3 punkten angivna beloppen, för deltidspension samt för kostnaderna för en allmän förändring i beräkningsgrunderna i frå-

ga om premierna eller fonderna och en överföring som avses i 1 punktens sista sats samt för den i 9 § 1 mom. 3 punkten lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden samt den i 3 a § 2 mom. 3 punkten lagen om sjömanspensioner angivna andelen i kostnaderna för pensionsskyddet enligt nämnda lagar svarar pensionsanstalterna gemensamt enligt de grunder som social- och hälsovårds-

ministeriet har fastställt för de olika slagen av kostnader; samt

(3 mom. såsom i regeringens proposition)

Ikraftträdelse- och tillämpningsstadgandet
(Såsom i regeringens proposition)

10.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62) 1 § 1 mom., 7 § 1 mom. samt 9 § 1 mom. 2 och 3 punkten och 11 § 3 mom., dessa lagrum sådana de lyder, 1 § 1 mom. i lag av den 199 (/), 7 § 1 mom. i lag av den 29 december 1988 (1324/88), 9 § 1 mom. 2 (utesl.) och 3 punkten i lag av den 199 (/) samt 11 § 3 mom. i lag av den 16 december 1966 (640/66) och

fogas till lagen en ny 4 b § och till 7 §, sådan den lyder ändrad genom lagar av den 14 juli 1969, den 18 juni 1971 samt den 12 juli och den 31 december 1985 (470/69, 501/71 samt 593/85 och 1121/85) samt genom nämnda lag av den 29 december 1988, ett nytt 4 mom., varvid de nuvarande 4—7 mom. blir 5—8 mom., som följer:

1 §

För en arbetstagare som efter det år då han fyllt 13 år är sysselsatt i skogsabete, flottningsarbete, olika till gårdsbruk och trädgårdshushållning hörande arbeten, jord-, vatten- och husbyggnadsarbete, jordförbättringsarbete, arbete inom torvindustrin eller hamnarbete eller som tjänstgör på ett fartyg i inrikesfart eller, enligt vad som stadgas genom förordning, arbetar inom något annat sådant område som kännetecknas av kortvariga arbetsförhållanden, skall arbetsgivaren bekosta pensionsskydd för ålderdom och invaliditet samt för arbetstagares anhöriga familjepensionsskydd enligt denna lag. Om inte något annat stadgas i denna lag, gäller i övrigt i tillämpliga delar 3 § 2—4 mom., 4 § 1, 3 och 5 mom., 4 a—4 d och 4 f—4 n §§, 5 b § 3 och 4 mom., 5 c, 7 a—10 a och 12 §§, 13 § 3 och 4 mom., 14, 15 a—18 och 19 a—23 §§ lagen om pension för arbetstagare (395/61).

4 b §

(Såsom i regeringens proposition)

7 §

Har en till invalidpension berättigad arbetstagare innan invaliditeten begynt varit bosatt i

Finland minst fem år och har arbetstagaren omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditeten, under 540 dagar i arbete som avses i denna lag, förtjänat minst 800 mark, beaktas såsom pensionsgrundande lön även den lön som han skulle ha förtjänat från invaliditetens början till dess han uppnått pensionsåldern. Vid beräkandet av den tid av 540 dagar som avses ovan beaktas inte de dagar då arbetstagaren har studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/79) eller för vilka arbetstagaren har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), de sistnämnda dock högst till det antal som motsvarar det i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade maximiantalet dagar för vilka kan betalas enligt förtjänsten avvägd dagpenning. Har arbetstagaren med stöd av 26 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa fått enligt förtjänsten avvägd dagpenning, skall med avvikelse från vad som stadgas ovan även tiden mellan invaliditetens början och pensionsåldern räknas såsom till pension berättigande tid, då den invalidpension som beviljas på grund av detta arbetsförhållande fastställs. På samma sätt förfars, om en kvinnlig arbetsta-

gare under högst nio år omedelbart före uppkomsten av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditeten har haft ett barn yngre än tre år som avses i 4 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare och om den ovan åsyftade tidsperioden om 540 dagar under nämnda tid löpt till ända, såvida inte den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, utan beaktande av nämnda barnavårdstid, skall räknas såsom berättigande till pension på grundval av något arbets- eller tjänsteförhållande eller företagaverksamhet. På grund av arbetstagarens anmälan beaktas inte dagar för vilka arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning med stöd av de lagar, det pensionsreglemente och de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller lagen om rehabiliteringspenning (/) eller ersättning för inkomstbortfall på basis av olycksfallsförsäkring, trafikförsäkring eller enligt rehabiliteringsstadgandena i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48). På grund av arbetstagarens anmälan beaktas inte heller dagar för vilka han under de tre senaste åren omedelbart före uppkomsten av den sjukdom som utgör den huvudsakliga orsaken till invaliditet som avses i denna lag, har erhållit dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63), eller dagar för vilka dagpenning hade betalats, om inte arbetstagaren hade fått på någon annan lag baserad motsvarande ersättning som avses i 27 § 1 mom. sjukförsäkringslagen och som betalas för invaliditet på grund av sjukdom, lyte eller skada. Det årliga beloppet av ovan nämnd lön förutsätts uppgå till samma enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare justerade belopp, för vilket på grund av arbetstagarens arbetsförhållande i genomsnitt erlagts försäkringspremie i enlighet med den lag under de kalenderår då han i arbete som avses i denna lag förtjänat minst 800 mark eller om han under inget kalenderår förtjänat minst detta belopp, till samma belopp som nämnda gränobelopp. Har arbetstagaren inte rätt att räkna tid som motsvarar i detta moment angiven lön såsom pensionsberättigande på grund av något annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagaverksamhet, ökas markbeloppet med de förtjänster som erhållits för ovan angivna kalenderår och som beräknats enligt de till pension i enlighet med lagen om pension för arbetstagare berättigande tiderna och motsvarande pensionsgrundande löner. Löner som arbetstagaren förtjänat innan han fyllde 23 år

beaktas dock endast om de förtjänats under det kalenderår då den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör den huvudsakliga orsaken till att invaliditeten uppkommit, eller under vilket den i tredje meningen nämnda tidsperioden om 540 dagar löpt till ända, eller under de tre kalenderåren omedelbart före förstnämnda år. Vid beräkningen av ovan angivna belopp för vilket i genomsnitt erlagts försäkringspremie beaktas inte tid för vilken arbetstagaren före början av kalenderåret omedelbart före pensionsfallet erhållit sådan dagpenning avvägd enligt förtjänsten som betalas i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Om beräkningen av beloppet stadgas närmare genom förordning.

— — — — —
(4 mom. såsom i regeringens proposition)
— — — — —

9 §

För det i denna lag stadgade pensionsskyddet svarar de i 2 § avsedda pensionsanstalterna, såframt de icke annorlunda överenskommit på följande sätt:

— — — — —
2) för invalidpension som beviljats med tillämpning av 7 § 1 mom., för 30/100 av en arbetslöshetspension som beviljats med tillämpning av 7 § 1 mom. samt för familjepension, vilken skall betalas efter en förmånslåtare som har avlidit efter 1970 och till grund för vilken ligger förmånslåtarens invalidpension, som har uträknats med tillämpning av 7 § 1 mom., till den del pensionen har betalats för en tid före utgången av den månad under vilken förmånslåtaren skulle ha nått pensionsåldern, i dessa pensioner även inbegripet en pensionsdel som eventuellt betalas enligt lagen om pension för arbetstagare och en i 3 a § 4 mom. lagen om sjömanspensioner angiven pensionsdel som eventuellt betalas med stöd av sagda lag, dock varken förhöjning enligt 7 c § lagen om pension för arbetstagare eller med stöd av 9 § i sagda lag efter pensionens begynnande, i fråga om arbetslöshetspensionen likväl efter den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 4 c § lagen om pension för arbetstagare, företagna förhöjningar, samt för den del av rehabiliteringspenningen som motsvarar den på ovan nämnt sätt fastställda delen av den med tillämpning av 7 § 1 mom. beviljade invalidpensionen, svarar enbart den pensionsanstalt till vars verksamhetskrets arbetstagaren eller förmånslåtaren hörde då han ådrog

sig sjukdom, lyte eller skada som avses i 7 § 1 mom., eller då han blev arbetslös eller, om han då inte längre stod i ett arbetsförhållande som omfattas av denna lag, den pensionsanstalt vars verksamhetskrets han senast har hört;

3) för övriga ålders-, invalid-, arbetslöshets- och familjepensioner, med undantag av belopp som skall betalas enligt 12 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare och 3 a § 2 mom. 2 punkten lagen om sjömanspensioner, de delar av pensionen och rehabiliteringspenningen som överstiger *beloppen enligt 1 och 2 punkten (utesl.)*, för deltidspension *liksom* för sådana motsvarande pensioner och delar av pensioner enligt minimipensionskyddet som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare och motsvarande delar av pensioner som avses i 3 a § 4 mom. lagen om sjömanspensioner samt för allmänna förändringar i grunderna för beräkning av pensionsansvaret och för kostnaderna för överföringar som avses i 1 punktens sista sats *liksom* för pensionskyddscentralens kostnader svarar pensionsanstalterna tillsammans med de pensionsanstalter som bedriver i lagen om pension för arbetstagare nämnd verksamhet och sjömanspensionskassan, såsom 12 § 1 mom. 4 och 5 punkten lagen om pension för arbetstagare stadgar; samt

ner samt för allmänna förändringar i grunderna för beräkning av pensionsansvaret och för kostnaderna för överföringar som avses i 1 punktens sista sats *liksom* för pensionskyddscentralens kostnader svarar pensionsanstalterna tillsammans med de pensionsanstalter som bedriver i lagen om pension för arbetstagare nämnd verksamhet och sjömanspensionskassan, såsom 12 § 1 mom. 4 och 5 punkten lagen om pension för arbetstagare stadgar; samt

11 §

(Såsom i regeringens proposition)

Ikraftträdelse- och tillämpningsstadgandet
(Såsom i regeringens proposition)

14.

Lag

om ändring av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner (72/56) 3 a § 2 mom. 2 och 3 punkten, 12 § 3 mom. och 25 §
dessas lagrum sådana de lyder, 3 a § 2 mom. 2 och 3 punkten och 12 § 3 mom. ändrade samt 25 § delvis ändrad i lag av den 199 (/) samt fogas till 12 §, sådan den lyder i nämnda lag av den 199, ett nytt 7 mom., varvid det nuvarande 7 mom. blir 8 mom. som följer:

3 a §

För den del av pensionen enligt denna lag som motsvarar minimiskyddet enligt lagen om pension för arbetstagare samt för rehabiliteringspenningen svarar pensionskassan på följande sätt:

2) för invalidpension som beviljats med tillämpning av 12 § 3 mom., för 30/100 av en arbetslöshetspension som beviljats med tillämpning av 12 § 3 mom., för familjepension, vilken skall betalas efter en förmånslåtare som har avlidit efter 1970 och till grund för vilken ligger förmånslåtarens invalidpension som har uträknats med tillämpning av 12 § 3 mom., till den del pensionen har betalats för en tid före utgången av den månad under vilken förmånslåtaren skulle ha nått pensionsåldern, i dessa pensioner även inbegripna pensionsdelar som eventuellt betalas enligt lagen om pension för arbetstagare (395/61) och lagen om pension

för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62), dock varken förhöjning enligt 15 d § eller med stöd av 18 § efter pensionens begynnande, i fråga om arbetslöshetspensionen likväl efter den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 15 e §, företagna förhöjningar, samt för den del av rehabiliteringspenning som motsvarar den på ovan nämnt sätt fastställda delen av en med tillämpning av 12 § 3 mom. beviljad invaliditetspension, och som svarar mot minimiskyddet enligt lagen om pension för arbetstagare.

3) Pensionskassan svarar tillsammans med de pensionsanstalter som bedriver i lagen om pension för arbetstagare och i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden nämnd verksamhet enligt 12 § 1 mom. 4 punkten lagen om pension för arbetstagare för övriga ålderdoms-, invaliditets-, arbetslöshets- och familjepensioner, med undantag av belopp som skall betalas enligt 12 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare och

9 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, för de delar av pension och rehabiliteringspenning som överstiger i 1 och 2 punkten nämnda belopp samt för sådan allmän förändring som skett i beräkningsgrunderna i fråga om pensionsansvaret och för kostnader för överföringar som avses i 1 punktens sista sats.

 12 § (Ny)

Har en arbetstagare innan hans invaliditet begynner varit bosatt i Finland minst fem år och har invaliditeten börjat innan 360 dagar har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde, skall även tiden mellan invaliditetens början och pensionsåldern i enlighet med 14 § 1 mom. räknas såsom till pension berättigande tid, då den invalidpension som beviljas i enlighet med 15 § fastställs. Vid beräkningen av den tid av 360 dagar som avses ovan beaktas inte de dagar då arbetstagaren haft studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/79) eller för vilka han har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), de sistnämnda dock till det antal som motsvarar det i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade maximiantalet dagar för vilka kan betalas enligt förtjänsten avvägd dagpenning. Om arbetstagaren har fått enligt tjänsten avvägd dagpenning på grund av 26 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall med avvikelse från det ovan nämnda också tiden mellan invaliditetens början och pensionsåldern räknas såsom till pension berättigande tid, då invalidpension som beviljas på grund av detta arbetsförhållande fastställs. Vid beräkningen av denna tid beaktas på grund av arbetstagarens anmälan inte heller dagar för vilka han har fått rehabiliteringspenning med stöd av de lagar, det pensionsreglemente och de pensionsstadgar som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller enligt lagen om rehabiliteringspenning (/) eller ersättning för inkomstbortfall på basis av olycksfallsförsäkring, trafikförsäkring eller enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48). På grund av arbetstagarens anmälan beaktas inte heller dagar för vilka arbetstagaren under de tre senaste åren innan sådan invaliditet som avses i denna lag begynte har erhållit dagpenning enligt sjukförsäkringslagen

(364/63), eller dagar för vilka dagpenning hade betalats om inte arbetstagaren hade fått i 27 § 1 mom. i nämnda lag angiven motsvarande ersättning för arbetsoförmåga på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada med stöd av någon annan lag. Hade arbetsförhållandet inte fortgått sex månader, räknas på grundval av detta såsom till pension berättigande tid den tid som återstår till pensionsåldern endast om arbetstagaren inte på grundval av arbets- eller tjänsteförhållandet eller företagarkerksamhet, som begynt före sistnämnda arbetsförhållande, har rätt till ett sådant i lag stadgat eller på offentlig pensionsstadga grundat pensionsskydd att vid fastställandet av hans invalidpension enligt detta pensionsskydd nämnda tid eller motsvarande arbetsförtjänst beaktas. Likaså räknas vid fastställandet av en kvinnlig arbetstagares invalidpension den tid som återstår till pensionsåldern såsom till pension berättigande tid, om hon mellan den tidpunkt då nämnda tid av 360 dagar förflutit och den tidpunkt då invaliditeten börjat, vilken tid får uppgå till högst nio år, har haft ett barn under tre år som avses i 15 a §, dock inte om den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, utan att barnavårdstiden på nämnda sätt beaktas, skall räknas såsom till pension berättigande tid på grund av något annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet. Har en sådan kvinnlig arbetstagares arbetsförhållande inte fortgått sex månader, gäller om fastställande av den till pension berättigande tiden i tillämpliga delar vad detta moment stadgar.

 Beviljas en arbetstagare som fått rehabiliteringspenning enligt denna lag invalidpension på grund av arbetsoförmåga som börjat innan ett år förflutit efter att tiden för betalning av rehabiliteringspenning gick ut, skall pensionen fastställas på de grunder enligt vilka den skulle ha fastställts om arbetsoförmågan hade börjat när rehabiliteringsbeslutet fattades.

25 §

(Såsom i regeringens proposition)

Ikraftträdelsestadgandet
 (Såsom i regeringens proposition)

15.

Lag**om ändring av lagen om statens pensioner**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (280/66) 18 § 2 mom., ändras 1 § 1 mom., 5 § 2, 3 och 8 mom. samt 6 § 1 mom. 3 punkten e-underpunkten, dessa lagrum sådana de lyder, 1 § 1 mom. samt 5 § 2 och 3 mom. i lag av den 3 februari 1989 (103/89) och 8 mom. i lag av den 16 juni 1989 (563/89) samt 6 § 1 mom. 3 punkten e-underpunkten i lag av den 23 december 1982 (1026/82), samt

fogas till 15 a §, sådan den lyder ändrad genom lag av den 19 april 1985 (326/85) och nämnda lag av den 3 februari 1989 ett nytt 6 mom., varvid det nuvarande 6 mom. blir 7 mom., till lagen nya 18 b—18 e §§ samt till 19 §, sådan den lyder i lag av den 16 januari 1987 (8/87), ett nytt 2 mom. som följer:

1 §

(Såsom i regeringens proposition)

5 §

Har förmånstagaren bott i Finland minst fem år innan invaliditeten eller arbetslösheten började och har denna begynt innan 360 dagar förflutit från det anställningstiden eller deltids-pension enligt denna lag upphörde, räknas vid fastställandet av invalid- eller arbetslöshetspen-sionen såsom pensionstid även tiden mellan invaliditetens eller arbetslöshetens början och pensionsåldern 63 år eller avgångsåldern, om denna är lägre. När de 360 dagarna beräknas, beaktas inte de dagar för vilka förmånstagaren har fått dagpenning enligt lagen om utkomst-skydd för arbetslösa (602/84), dock högst till det antal som svarar mot det i 26 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa stadgade maximi-antalet dagar för vilka dagpenning avvägd enligt förtjänsten kan betalas. *Om förmånsta-garen har fått dagpenning avvägd enligt förtjänsten på grund av 26 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa, skall med avvikel-se från det ovan nämnda även tiden mellan invaliditetens början och pensionsåldern räk-nas såsom till pension berättigande tid, då den invalidpension som beviljas på grund av detta arbetsförhållande fastställs.* På grund av förmånstagarens anmälan beaktas inte dagar för vilka han har fått rehabiliteringspenning enligt de lagar, det pensionsreglemente och de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller enligt lagen

om rehabiliteringspenning (/) eller ersätt-ning för inkomstbortfall på basis av olycks-falls- eller trafikförsäkring eller med stöd av rehabiliteringsstadgandena i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48). På grund av förmånstagarens anmälan beaktas inte heller dagar för vilka förmånstagaren under de tre åren omedelbart före början av sådan invalidi-tet eller arbetslöshet som avses i denna lag har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63) och dagar för vilka dagpenning skulle ha betalats, om inte förmånstagaren hade fått i 27 § 1 mom. i sistnämnda lag angiven motsva-rande ersättning för arbetsoförmåga på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada med stöd av någon annan lag. Har anställningen inte utan avbrott fortgått minst sex månader, räk-nas på grundval av den såsom pensionstid den tid som återstår till pensionsåldern endast om förmånstagaren inte på grundval av tjänste- eller arbetsförhållande eller företagarverksam-het som börjat före anställningen har rätt till sådan invalid- eller arbetslöshetspension för vilken nämnda tid eller mot denna svarande arbetsförtjänst redan beaktas.

(3 mom. såsom i regeringens proposition)

(8 mom. såsom i regeringens proposition)

5, 15 a, 18 b—18 e och 19 §§

(Såsom i regeringens proposition)

Ikraftträdelse- och tillämpningsstadgandet
(Såsom i regeringens proposition)

18.

Lag
om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i sjukförsäkringslagen av den 4 juli 1963 (364/63) 60 § 2 mom.,
ändras 19 § 4 mom., 22 § 1 mom. och 23 e § 1 mom.,
dessa lagrum sådana de lyder, 19 § 4 mom. i lag av den 26 juni 1981 (471/81), 22 § 1 mom. i
lag av den 11 januari 1985 (32/85) och 23 e § 1 mom. i lag av den 22 december 1989 (1255/89),
samt
fogas till 15 §, sådan den lyder delvis ändrad genom lagar av den 4 juli 1969 och den 7 januari
1982 (464/69 och 19/82) ett nytt 5 mom. och till 18 a §, sådan den lyder i nämnda lag av den 22
december 1989, ett nytt 2 mom. som följer:

15, 18 a och 19 §§
(Såsom i regeringens proposition)

derskapspenning börjar på nytt då den försäkrade får en förmån i enlighet med nämnda lag.

22 §
Moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningen per dag är lika stor som den dagpenning som nämns i 16 och 17 §§ samt i 18 a § 2 mom. *Moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningen är dock minst lika stor som grunddelen i enlighet med lagen om stöd för vård av barn i hemmet (24/85), om rätten till mo-*

23 e §
(Såsom i regeringens proposition)

Ikraftträdelsestadgandet
(Såsom i regeringens proposition)

Vidare föreslår socialutskottet värdsamt

Ytterligare föreslår socialutskottet värdsamt

att lagmotionerna nr 29 och 68/1987 rd. skall avböjas.

att hemställningsmotionerna nr 917, 929 och 1024/1987 rd., 739 och 740/1988 rd., 578/1989 rd. samt 673 och 765 skall förkastas.

Helsingfors den 30 november 1990

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Skinnari, vice ordföranden Louvo (delvis), medlemmarna Ala-Harja, Alaranta (delvis), Hurskainen (delvis), Kankaanniemi, Kois-

tin (delvis), Kärhä, P. Leppänen, Nordman, Paavilainen (delvis), Rantanen, Rinne, Stenius-Kaukonen, Taina (delvis) och Väistö samt suppleanterna Kautto (delvis) och Sasi (delvis).

Reservation

Bristerna i utkomstskyddet vid rehabilitering och under rehabiliteringstiden har varit en stor orsak till att människor som förlorat arbetsförmågan varit tvungna att klara sig helt utan utkomst under långa perioder. Riksdagen har vid upprepade tillfällen krävt att utkomstskyddet vid rehabilitering och under rehabiliteringstiden skall ordnas. Planerna på att åtgärda dessa brister har varit aktuella under en lång rad år. Trots att regeringen haft lång tid på sig att bereda propositionen är den mycket bristfällig och på många problematiska punkter föreslås lösningar, som inte är tillräckligt väl genomtänkta. Socialutskottet har fått två veckor på sig att skriva sitt betänkande. Enligt erhållen utredning innehåller regeringens proposition en del punkter som inte stämmer överens med grundlagen. Utskottsmajoriteten har dock inte ansett det vara motiverat att begära utlåtande om ärendet av grundlagsutskottet. Det finns all anledning att ännu en gång uttrycka sitt missnöje över att regeringen låter ett så här omfattande lagstiftningsprojekt bli en budgetlag, för i det fallet har utskottet ingen chans att fördjupa sig i ämnet så grundligt som det hade behövts.

Den föreslagna separata lagen om rehabiliteringspenning gör det i övrigt redan så komplicerade socialskyddssystemet ännu mer komplicerat, trots att riksdagen krävt att systemet skall bli enklare. Det viktigaste målet med lagarna är att rehabiliteringen sätts in på ett tillräckligt tidigt stadium. De strikt reglerade tidsbegränsningarna motsvarar i problematiska fall inte de verkliga väntetiderna, trots att man eventuellt kunde sätta in rehabiliteringen tidigare. Särskilt oroväckande är det att den tidiga rehabiliteringen klart och tydligt lämnas utanför lagen, trots allt prat om att den är viktig. Därför föreslår vi

att i motiveringen uttalas följande:

”Utskottet förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att utsträcka den lagstadgade rätten till s.k. tidig rehabilitering så snart som möjligt.”

Organisationerna har uttryckt sin oro över att de föreslagna ändringarna av rehabiliteringen kan leda till att handikappade, som inte

är integrerade i arbetslivet, kan få det ännu sämre ställt. Det finns all anledning till oro, om de behovsprövade anslagen för rehabilitering kommer att avgöras genom årliga budgetbeslut, för definitionen av de gravt handikappade, som har rätt att få lagstadgad rehabilitering, är alltför strikt. Även om utskottet har korrigerat lagen om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten på så sätt att stadgandet i 60 § 2 mom. sjukförsäkringslagen tagits med räcker inte minimibeloppet 2 % av de försäkrades försäkringspremier till för att garantera anslag för förebyggande av sjukdomar och forskning kring dem eller till rehabilitering för pensionärer.

Då utskottet samtidigt föreslår att 34 § folkpensionslagen skall upphävas kommer folkpensionsanstaltens lagstadgade, självständiga finansiering av rehabilitering i praktiken att krympa till en bråkdel av vad den är nu. Redan de åtgärder, som vidtagits hittills, visar att de befogenheter att finansiera behovsprövad rehabilitering som tillerkänts riksdagen inte är annat än skenbara rättigheter. Det är regeringen som avlåter budgetpropositionen och finansministeriet spelar en central roll då den görs upp. Det är här frågan om ett försök att krympa folkpensionsanstaltens redan nu alldeles otillräckliga ekonomiska resurser för rehabilitering.

Av dessa orsaker föreslår vi att 60 § 2 mom. sjukförsäkringslagen skall bibehållas och att procentsatsen skall höjas till fyra. Likaså föreslår vi att 34 § folkpensionslagen skall bibehållas.

På senare tid har det också uttalats farhågor om att den nya lagstiftningen kan leda till att det blir svårare att gå i pension. Stadgandena i pensionslagarna om rätt till pension har inte ändrats, så lagstiftningen om rehabilitering får inte leda till en åtstramning av bevilningsgrunderna för invalidpension. Det bör ses till att lagen tillämpas så att de som har nedsatt arbetsförmåga eller löper risk för nedsatt arbetsförmåga skall kunna känna att de har tryggad utkomst och en säker framtid när de börjar gå på rehabilitering. Det är därför viktigt att rehabiliteringsklienterna redan från första början medverkar vid alla behandlingsfaser, där det är fråga om att utvärdera deras arbetsförmåga och möjligheter att få bot.

Detaljmotivering

1:a lagförslaget

2 § 4 mom.: I enlighet med ett förslag av handikapporganisationerna föreslår vi att det alltid skall uppgöras en rehabiliteringsplan i samråd med klienten, och att planens omfattning och innehåll bör vara beroende av ärendets natur.

5 §: I de lokala samarbetsgrupperna bör också ingå en representant för klienternas intresseorganisationer.

7 §: Det räcker inte till med att det i motiveringen sägs att klienten eller en företrädare för honom bör ha rätt att delta i samarbetsgruppens möten när hans ärende är uppe, utan stadgandet bör tas med i lagen. Eftersom besvärprocessen kan räkna flera år hinner klientens situation ibland förändras visavi rehabiliteringsplanen. Det faller sig i sådana fall naturligtast att samarbetsgruppen, som kan bilda sig en helhetsuppfattning av ärendet, kan avge ett nytt utlåtande i saken. Därför föreslår vi att 4 mom. stryks.

2:a, 3:e, 4:e och 6:e lagförslaget

Arbetspensionsanstalten bör få större ansvar för rehabiliteringen, eftersom rehabiliteringen syftar till att förbättra arbetsförmågan och förebygga förtidspensionering. Därför bör arbetspensionsfondernas resurser i högre grad än nu disponeras för rehabilitering. Vi föreslår att arbetspensionsanstalten tas med i förteckningen över de institutioner som klienterna bör hänvisas till för att få rehabiliteringstjänster. Detta vore också ägnat att understryka att anstalten bär ett visst ansvar.

7:e lagförslaget

1—4 §§: Vi föreslår att folkpensionsanstalten skall spela samma roll som tidigare och få större anslag för rehabilitering och förebyggande av sjukdomar. Förutom paragrafändringar förutsätter detta också att 4 § slopas. Detta är nödvändigt också av statsförfattningsrättsliga orsaker. Enligt ett expertutlåtande brukar grundlagsutskottet i liknande fall

anse att budgetförfarandet enbart i grundlagssordning kan utsträckas till att omfatta organ utanför budgeten. Med tanke på gravt handikappade föreslår vi att definitionen i 3 § följer det som stadgas i lagen om service och stöd på grund av handikapp. Enligt vår uppfattning bör rehabilitering för handikappade också innebära rehabilitering som syftar till att förebygga väsentlig nedsättning av arbetsförmågan.

8 §: Vi föreslår att stadgandena om ändringssökande enligt sjukförsäkringslagen tas med i denna paragraf.

8:e lagförslaget

3 §: Det bör stadgas att uppgifter i enlighet med denna lag ankommer på Folkpensionsanstalten. I ett expertutlåtande sägs att det kan ifrågasättas om regeringens proposition på denna punkt harmonierar med den roll som tillkommer Folkpensionsanstalten enligt statsförfattningen. Enligt vår uppfattning räcker inte utskottets ändring till.

5 §: En förutsättning för att man effektivt skall kunna ta med missbrukarna i rehabiliteringen är att lagen om missbrukarvård tas med i förteckningen över de lagar där det ingår stadganden om rehabilitering som berättigar till rehabiliteringspenning.

8 §: Ett av de största problemen i det gällande socialskyddssystemet är att i synnerhet unga arbetstagare kan förlora arbetsförmågan, men det finns ingen instans som vill ta sig an deras rehabilitering. Trots att man försöker åtgärda denna olägenhet med nya stadganden kan ändå inte alla problematiska situationer lösas. Hänvisningen till rehabilitering kommer fortfarande i vissa situationer att dra ut på tiden av orsaker som inte har att göra med klienten. Därför borde klienterna kunna få rehabiliteringspenning också under väntetiden. I vanliga fall börjar t.ex. läsåret vid läroinrättningar på hösten, och då kan väntetiden bli längre än tre månader. Vi föreslår att tidsbegränsningarna slopas för att ingen skall bli orättvist behandlad.

9—12 §§: Självrisktiden strider mot målen att uppmuntra folk att söka sig till rehabilitering. Självrisktiden innebär också en försämring, eftersom de gällande förmånerna inte har någon självrisktid. Vi föreslår att dessa paragrafer slopas.

16 §: De som får avträdelsepension bör också omfattas av rehabiliteringspenningen.

9:e lagförslaget

4 j §: Regeringens proposition understryker att det är viktigt att klienten känner sig motiverad för rehabilitering. Därför får lagen inte ge den allmänna uppfattningen att det är fråga om obligatorisk rehabilitering. Det är därför viktigt att också åtgärder i enlighet med lagarna om arbetspension sätts in med klientens samtycke.

16:e och 18:e lagförslaget

De ändringar i rehabilitering som ordnas av

Folkpensionsanstalten och beträffande finansieringen av den räcker, som vi ser det, inte till. Vi föreslår därför att 34 § folkpensionslagen och 60 § 2 mom. sjukförsäkringslagen skall bibehållas och att procentsatsen i 60 § 2 mom. skall höjas från två till fyra.

De ovan föreslagna ändringarna har införts i alla paragrafer där det stadgas om detta.

På grundval av det ovan anförda föreslår vi

att det 5, 10—14, 17 och 19—25 lagförslaget i regeringens proposition skall godkännas på det sätt som utskottet föreslår och

att det 1—4, 6—9, 15, 16 och 18 lagförslaget skall godkännas sålydande:

1.

Lag
om rehabiliteringssamarbete

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 kap.
Allmänna stadganden
1 §
(Såsom i utskottets betänkande)
2 §
Rehabiliteringssamarbetets syfte och innehåll
(1—3 mom. såsom i utskottets betänkande)
Tillsammans med klienten görs en rehabiliteringsplan upp, om vars innehåll stadgas närmare genom förordning.
3 §
(Såsom i utskottets betänkande)
2 kap.
Samarbete på det lokala planet
4 §
(Såsom i utskottets betänkande)

5 §
Rehabiliteringssamarbetsgruppernas sammansättning
Till en rehabiliteringssamarbetsgrupp skall utses företrädare för socialvårds-, hälsovårds-, sjukvårds- och arbetskraftsmyndigheterna, (utesl.) folkpensionsanstalten och rehabiliteringsklienternas intresseorganisationer.
(2 och 3 mom. såsom i utskottets betänkande)
6 §
(Såsom i utskottets betänkande)
7 §
Utlåtanden
(1 mom. såsom i utskottets betänkande)
Samarbetsgruppen får inte utan rehabiliteringsklientens samtycke ge utlåtanden till myndigheter, samfund eller inrättningar. *Rehabiliteringsklienten och vid behov en nära anhörig*

till honom har rätt att vara närvarande och medverka vid behandlingen av det ärende som gäller klientens rehabilitering.

(3 och 4 mom. såsom i utskottets betänkande)

(5 mom. *utesl.*)

3 kap.

Samarbete på det regionala planet

8—10 §§

(Såsom i utskottets betänkande)

4 kap.

Samarbete på riksplanet

11 §

(Såsom i utskottets betänkande)

5 kap.

Särskilda stadganden

12—14 §§

(Såsom i utskottets betänkande)

2.

Lag

om ändring av folkhälsolagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i folkhälsolagen av den 28 januari 1972 (66/72) 14 § 3 mom., sådant det lyder i lag av den 5 augusti 1983 (674/83), och

fogas till lagen en ny 23 § i stället för den 23 § som upphävts genom lag av den 17 september 1982 (684/82), som följer:

14 §

(Såsom i utskottets betänkande)

23 §

Om en patient på en hälsovårdscentral behöver rehabilitering som inte enligt vad som stadgas ankommer på hälsovårdscentralen eller som det inte är ändamålsenligt att ordna som folkhälsoarbete, skall centralen vid behov hänvisa patienten till sjukvårdsdistriktet, till so-

cial-, arbetskraft- eller undervisningsmyndigheterna, till folkpensionsanstalten *eller arbetspensionsanstalten* eller till någon annan organisation som tillhandahåller rehabiliteringstjänster.

(2 mom. såsom i utskottets betänkande)

Ikraftträdelsestadgandet

(Såsom i utskottets betänkande)

3.

Lag**om ändring av lagen om specialiserad sjukvård**

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 1 § lagen den 1 december 1989 om specialiserad sjukvård (1062/89) ett nytt 3 mom. och till lagen en ny 10 a § som följer:

1 §
(Såsom i utskottets betänkande)

10 a §

Behöver en patient inom den specialiserade sjukvården rehabilitering som inte enligt vad som stadgas ankommer på sjukvårdsdistriktet eller som det inte är ändamålsenligt att ordna som specialiserad sjukvård, skall distriktet efter behov hänvisa patienten till hälsovårds-

centralen, till socialvårds-, arbetskrafts- eller undervisningsmyndigheterna, till folkpensionsanstalten *eller arbetspensionsanstalten* eller till någon annan organisation som tillhandahåller rehabiliteringstjänster.

(2 mom. såsom i utskottets betänkande)

Ikraftträdelsestadgandet
(Såsom i utskottets betänkande)

4.

Lag**om ändring av 17 § socialvårdslagen**

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 17 § socialvårdslagen av den 17 september 1982 (710/82), sådant detta lagrum lyder delvis ändrat genom lag av den 3 april 1987 (381/87), ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., som följer:

17 §

Om en klient inom socialvården behöver rehabilitering som inte enligt vad som stadgas ankommer på socialvården eller som det inte är ändamålsenligt att ordna som socialservice, skall socialvården efter behov hänvisa klienten till hälso- och sjukvården, till arbetskrafts- eller undervisningsmyndigheterna, till folkpensionsanstalten *eller till arbetspensionsanstalten*

eller till någon annan organisation som tillhandahåller rehabiliteringstjänster. Dessutom skall iakttas vad som stadgas i lagen om rehabiliteringssamarbete (/).

Ikraftträdelsestadgandet
(Såsom i utskottets betänkande)

6.

Lag
om ändring av 7 § sysselsättningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i sysselsättningslagen av den 13 mars 1987 (275/87) 7 § 2 mom. och
fogas till 7 § nya 3—5 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 6 mom. som följer:

3 kap.
Skötseln av sysselsättningen

7 §
Arbetskraftsservice

(2 och 3 mom. såsom i utskottets betänkande)

Kan de tjänster som en klient inom arbetsförvaltningen behöver inte ändamålsenligt ordnas i form av arbetskraftsservice, skall arbets-

kraftsmyndigheten vid behov hänvisa klienten till social-, hälso- och sjukvårds- eller undervisningsmyndigheterna, till folkpensionsanstalten eller arbetspensionsanstalten eller till någon annan organisation som tillhandahåller rehabiliteringstjänster.

(5 mom. såsom i utskottets betänkande)

Ikraftträdelsestadgandet
(Såsom i utskottets betänkande)

7.

Lag
om rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Lagens syfte

I denna lag stadgas om *rehabilitering som ordnas av folkpensionsanstalten om inte annat stadgas i någon annan lag.*

(2 mom. såsom i utskottets betänkande)

2 §

Yrkesinriktad rehabilitering för handikappade

(1—3 mom. såsom i utskottets betänkande)

Såsom ovan nämnd yrkesinriktad rehabilitering betraktas också rehabilitering som ges i syfte att förebygga väsentlig nedsättning av arbetsförmågan.

3 §

Medicinsk rehabilitering för gravt handikappade

Folkpensionsanstalten skall för en gravt handikappad, som på grund av handikapp eller

sjukdom är i omedelbart behov av service för att klara normala livsfunktioner, ordna sådana långvariga eller krävande, icke direkt till sjukhusvård anslutna rehabiliteringsperioder i form av anstaltsvård eller öppen vård, vilka behövs för att bevara eller förbättra hans arbets- eller funktionsförmåga.

(2 mom. såsom i utskottets betänkande)

4 §

(Utesl.)

4 (5) §

Ansökan och beslut

Om rehabiliteringsärendet i övrigt inte anhängiggjorts vid folkpensionsanstalten skall ansökan göras hos folkpensionsanstaltens lokalkyrå.

(2 mom. såsom i utskottets betänkande)

Folkpensionsanstalten skall enligt vad som närmare stadgas genom förordning omedelbart

underrätta statens studiestödcentral, som avses i lagen om studiestöd (28/72), (utesl.) pensionsskyddscentralen, Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund r.f. och Trafikförsäkringsföreningen.

5 och 6 §§

(Såsom 6 och 7 §§ i utskottets betänkande)

7 (8) §

Ändringssökande

Den som är missnöjd med ett beslut som folkpensionsanstalten givit med stöd av 2 och 3 §§ i denna lag får överklaga beslutet hos *berörda socialförsäkringsnämnd* genom skriftliga besvär. Besvären skall tillställas folkpensionsanstaltens lokalbyrå eller *socialförsäkringsnämnden* senast den trettonde dagen efter att den försäkrade fick del av pensionsanstaltens beslut.

Den som är missnöjd med *socialförsäkringsnämndens* beslut får söka ändring i det hos *prövningsnämnden* till den del beslutet gäller folkpensionsanstaltens skyldighet att ordna rehabilitering med stöd av 2 eller 3 § eller den försäkrades rätt till förmåner som betalas med stöd av dem. Ändring hos *prövningsnämnden*

söks enligt vad som stadgas i 1 mom. och inom den där stadgade tiden.

Ett beslut av folkpensionsanstalten och *socialförsäkringsnämnden* skall oberoende av om ändring söks i det iakttas till dess ärendet har avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft.

Har ett i enlighet med 2 eller 3 § i denna lag givet beslut som vunnit laga kraft grundat sig på oriktig eller bristande utredning eller är det uppenbart lagstridigt, kan *prövningsnämnden* på ansökan av den försäkrade eller på framställning av folkpensionsanstalten och efter att ha hört den försäkrade undanröja beslutet och bestämma att saken skall behandlas på nytt. Efter en sådan framställning kan folkpensionsanstalten, till dess att ärendet har avgjorts på nytt, temporärt avbryta utbetalningen av en förmån som avses i denna lag eller betala den till de belopp som anges i framställningen.

(5 mom. såsom i utskottets betänkande)

Om *socialförsäkringsnämnden* och *prövningsnämnden* gäller vad om dem stadgas i sjukförsäkringslagen.

8—15 §§

(Såsom 9—16 §§ i utskottets betänkande)

8.

Lag om rehabiliteringspenning

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden

1 och 2 §§

(Såsom i utskottets betänkande)

3 §

Handhavande av uppgifter

Uppgifter enligt denna lag sköts av folkpensionsanstalten.

2 kap.

Rätt till rehabiliteringspenning

4 §

(Såsom i utskottets betänkande)

5 §

Grunderna för beviljande av rehabilitering

En förutsättning för att rehabiliteringspenning skall betalas är att rehabiliteringen är

nödvändig enligt vad som stadgas i 4 § och att den ges med stöd av något av följande stadganden.

(1—3 punkten såsom i utskottets betänkande)

4) 2 och 3 §§ lagen om företagshälsövård (*utesl.*)

5) i fråga om anpassningsträning 8 § 1 mom. lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/87) och i fråga om familjerehabilitering barnskyddslagen (683/83) (*utesl.*) eller

6) lagen om missbrukarvård (41/86).

(2 och 3 mom. såsom i utskottets betänkande)

(4 mom. *utesl.*)

(4 mom. såsom 5 mom. i utskottets betänkande)

6 och 7 §§

(Såsom i utskottets betänkande)

3 kap.

Tiden för vilken rehabiliteringspenning betalas ut samt penningens belopp och förhållande till övriga förmåner

8 §

Betalningstid

(1 mom. såsom i utskottets betänkande)

Till rehabiliteringsklienten kan rehabiliteringspenning betalas för tiden före rehabiliteringen, om han inte har förvärvsinkomst eller har beviljats annan ersättning för inkomstbortfall. Rehabiliteringspenning kan betalas också för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder. (Utesl.)

9—12 §§

(*Utesl.*)

9—11 §§

(Såsom 13—15 §§ i utskottets betänkande)

12 (16) §

Rehabiliteringspenning för pensionstagare

Om rehabiliteringsklienten får

(1 punkten såsom i utskottets betänkande)

2) generationsväxlingspension enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69)

eller enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (/) eller *avträdelsepension enligt lagen om avträdelsepension (16/74)*

utgör rehabiliteringspenningen per dag en tjugofemtedel av en tiondedel av summan av de ovan nämnda månatliga pensionerna.

(2 mom. såsom i utskottets betänkande)

13 §

(Såsom 17 § i utskottets betänkande)

14 (18) §

Samordning

(1 mom. såsom i utskottets betänkande)

Om en rehabiliteringsklient retroaktivt beviljas ersättning för inkomstbortfall med stöd av någon annan lag, skall den ersättning som motsvarar rehabiliteringspenningen för samma tid betalas till folkpensionsanstalten (*utesl.*)

15 §

(Såsom 19 § i utskottets betänkande)

16 (20) §

Justering av rehabiliteringspenningens belopp

Rehabiliteringspenning under tiden för yrkesutbildning skall fastställas på nytt om det sker en *väsentlig* förändring i rehabiliteringsklientens förhållanden som inverkar på grunderna för fastställande av rehabiliteringspenningen (*utesl.*).

Folkpensionsanstalten utfärdar närmare bestämmelser om fastställande av rehabiliteringspenningen på nytt, om de väsentliga förändringar i förhållandena och rehabiliteringspenningens belopp som därvid skall beaktas samt om rehabiliteringspenningstagarens skyldighet att anmäla om förändringar i sina förhållanden.

17 §

(Såsom 21 § i utskottets betänkande)

18 (22) §

Avbrott i rehabiliteringen

Om rehabiliteringen tillfälligt avbryts på grund av att rehabiliteringsklienten blir arbetsoförmögen eller av någon annan orsak som inte beror på honom, skall rehabiliteringspenning utan hinder av avbrottet betalas för högst

25 vardagar i en följd. Av särskilda skäl får rehabiliteringspenning betalas för mer än 25 vardagar, dock inte för längre tid än sex månader.

19 §

(Såsom 23 § i utskottets betänkande)

20 (24) §

Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning

(1 mom. såsom i utskottets betänkande)

Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning motsvarar till beloppet (*utesl.*) *rehabiliteringspenningen*. Understödet fastställs som en engångsbetalning och det betalas i en eller flera poster.

4 kap.

Ansökan, beslut, betalning och ändringssökande

21 §

(Såsom 25 § i utskottets betänkande)

22 (26) §

Beslut

(1 mom. såsom i utskottets betänkande)

Statens studiestödscentral, om vilken stadgas i lagen om studiestöd (28/72), (*utesl.*) pensionsskyddscentralen, *Olycksfallsförsäkringsanstaltens Förbund r.f. och Trafikförsäkringsföreningen* skall omedelbart i enlighet med vad som närmare stadgas genom förordning underrättas om beslut som gäller yrkesinriktad rehabilitering och om rehabiliteringspenning som därvid beviljas.

23 §

(Såsom 27 § i utskottets betänkande)

24 (28) §

Ändringssökande

Den som är missnöjd med ett beslut som

folkpensionsanstalten har givit med stöd av denna lag får söka ändring hos *berörda socialförsäkringsnämnd* genom skriftliga besvär. Besvaren skall tillställas folkpensionsanstaltens lokalbyrå eller *socialförsäkringsnämnden* senast den trettionde dagen efter att ändringssökanden fick del av beslutet.

Den som är missnöjd med *socialförsäkringsnämndens* beslut får söka ändring hos *prövningsnämnden*. Ändring hos *prövningsnämnden* skall sökas på det sätt som stadgas i 1 mom. och inom där nämnd tid (*utesl.*).

Ett beslut av folkpensionsanstalten och *socialförsäkringsnämnden* skall oberoende av om ändring söks iakttas till dess ärendet har avgjorts genom ett beslut som har vunnit laga kraft.

Har ett i enlighet med denna lag givet beslut som vunnit laga kraft grundat sig på oriktig eller bristande utredning eller är det uppenbart lagstridigt, kan *prövningsnämnden* på ansökan av klienten eller på framställning av folkpensionsanstalten och efter att ha hört klienten undanröja beslutet och bestämma att saken skall behandlas på nytt. Efter en sådan framställning kan folkpensionsanstalten, till dess att ärendet har avgjorts på nytt, temporärt avbryta utbetalningen av en förmån som avses i denna lag eller betala den till de belopp som anges i framställningen.

(5 mom. såsom i utskottets betänkande)

Om *socialförsäkringsnämnden* och *prövningsnämnden* gäller vad som stadgas i sjukförsäkringslagen.

25 §

(Såsom 29 § i utskottets betänkande)

5 kap.

Särskilda stadganden

26—33 §§

(Såsom 30—37 §§ i utskottets betänkande)

9.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/61) 4 § 6 mom., sådant det lyder i lag av den 9 februari 1990 (100/90),

ändras 6 § 3 mom., 8 § 1 mom. och 12 § 1 mom. det inledande stycket samt 2 och 4 punkten och 3 mom.,

dessa lagrum sådana de lyder, 6 § 3 mom. i lag av den 29 december 1988 (1323/88), 8 § 1 mom. i lag av den 26 juli 1985 (666/85), 12 § 1 mom. det inledande stycket och 3 mom. i lag av den 16 december 1966 (639/66) samt 2 och 4 punkten i lag av den 199 (/) samt *fogas* till 4 d §, sådant den lyder ändrad genom lagar av den 26 juni 1981 och den 30 juni 1989 (472/81 och 605/89) samt genom nämnda lag av den 26 juli 1985, ett nytt 6 mom., varvid det nuvarande 6 mom. blir 7 mom., till lagen nya 4 h—4 n §§, före 4 h § en ny mellanrubrik och till 6 §, sådant den lyder ändrad genom lagar av den 30 december 1965, den 14 juli 1969 samt den 12 juli och den 31 december 1985 (707/65, 469/69 samt 592/85 och 1130/85) samt genom nämnda lagar av den 26 juli 1985 och den 29 december 1988, ett nytt 6 mom., varvid det nuvarande 6 mom. blir 7 mom. som följer:

4 d §

Beviljas en arbetstagare invalidpension retroaktivt för en tid under vilken till honom betalts rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning (/), skall (*utesl.*) pensionen betalas endast till den del den är större än den för samma tid betalda rehabiliteringspenningen. *Den del av pensionen, som motsvarar den för samma tid betalda rehabiliteringspenningen, betalas till folkpensionsanstalten.* Denna beaktas likväl inte till den del den redan har dragits av från någon annan pension. Invalidpension betalas inte retroaktivt för den tid under vilken till arbetstagaren har betalats rehabiliteringspenning enligt de lagar, det pensionsreglemente och de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom.

Rehabilitering

4 h och 4 i §§

(Såsom i utskottets betänkande)

4 j §

Innan pensionsanstalten fattar beslut om en invalidpension skall den vid behov se till att arbetstagarens möjligheter till rehabilitering har klarlagts. Avslås en pensionsansökan skall pensionsanstalten om så erfordras, hänvisa arbetstagaren *med hans samtycke* till rehabilitering eller andra tjänster som motsvarar hans rehabiliteringsbehov.

(2 mom. såsom i utskottets betänkande)

4 k §

(1 mom. såsom i utskottets betänkande)

Till rehabiliteringsklienten kan betalas rehabiliteringspenning för tiden före rehabiliteringen, om han inte har förvärvsinkomster eller har beviljats annan ersättning för inkomstbortfall. Rehabiliteringspenning kan betalas också för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan skilda rehabiliteringsperioder. (*Utesl.*)

(3 mom. såsom i utskottets betänkande)

4 l §

(1 och 2 mom. såsom i utskottets betänkande)

Sådant rehabiliteringsunderstöd enligt prövning som avses i 4 k § 3 mom. *är lika stort som* rehabiliteringspenningen. Understödet fastställs som ett engångsbelopp och betalas i en eller flera poster. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning betalas inte för tid under vilken arbetstagaren har rätt till arbetslöshetsdagpenning som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

4 m, 4 n, 6, 8 och 12 §§

(Såsom i utskottets betänkande)

Ikraftträdelse- och tillämpningsstadgandet
(Såsom i utskottets betänkande)

15.

Lag**om ändring av lagen om statens pensioner**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (280/66) 18 § 2 mom.,
ändras 1 § 1 mom., 5 § 2, 3 och 8 mom. samt 6 § 1 mom. 3 punkten e-underpunkten,
 dessa lagrum sådana de lyder, 1 § 1 mom. samt 5 § 2 och 3 mom. i lag av den 3 februari 1989
 (103/89) och 8 mom. i lag av den 16 juni 1989 (563/89) samt 6 § 1 mom. 3 punkten
 e-underpunkten i lag av den 23 december 1982 (1026/82), samt
fogas till 15 a §, sådan den lyder ändrad genom lag av den 19 april 1985 (326/85) och nämnda
 lag av den 3 februari 1989 ett nytt 6 mom., varvid det nuvarande 6 mom. blir 7 mom., till lagen
 nya 18 b—18 e §§ samt till 19 §, sådan den lyder i lag av den 16 januari 1987 (8/87), ett nytt 2
 mom. som följer:

1, 5 och 6 §§
 (Såsom i utskottets betänkande)

15 a §

 Beviljas en förmånstagare invalidpension retroaktivt för en tid under vilken till honom
 betalts rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning (/), skall pension
 betalas endast till den del den är större än den för samma tid betalda rehabiliteringspen-
 ningen. *Den del av pensionen, som motsvarar den rehabiliteringspenning som betalats ut för
 samma tid, betalas till folkpensionsanstalten.* Rehabiliteringspenningen beaktas likväl inte till

den del den redan har dragits av från någon annan pension. Invalidpension betalas inte retroaktivt för den tid under vilken till förmånstagaren har betalats rehabiliteringspenning enligt de lagar, det pensionsreglemente och de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare.

18 b—18 e och 19 §§
 (Såsom i utskottets betänkande)

Ikraftträdelse- och tillämpningsstadgandet
 (Såsom i utskottets betänkande)

16.

Lag**om ändring av folkpensionslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
 (utesl.)
ändras i folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/56) 22 a § 1 mom., sådant det lyder i lag av
 den 28 juli 1989 (738/89), samt
fogas till 36 § nya 2 och 3 mom. samt till 39 §, sådan den lyder ändrad genom lagar av den 30
 december 1965, den 12 januari 1973, den 23 juli 1982 och den 18 januari 1985 (705/65, 8/73,
 572/82 och 53/85), ett nytt 7 mom. som följer:

22 a, 36 och 39 §§
 (Såsom i utskottets betänkande)

Ikraftträdelse- och tillämpningsstadgandet
 (Såsom i utskottets betänkande)

18.

Lag
om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut

(utesl.)

ändras i sjukförsäkringslagen av den 4 juli 1963 (364/63) 19 § 4 mom., 22 § 1 mom., 23 e § 1 mom. och 60 § 2 mom.,

dessas lagrum sådana de lyder, 19 § 4 mom. i lag av den 26 juni 1981 (471/81), 22 § 1 mom. i lag av den 11 januari 1985 (32/85) och 23 e § 1 mom. i lag av den 22 december 1989 (1255/89), samt

fogas till 15 §, sådan den lyder delvis ändrad genom lagar av den 4 juli 1969 och den 7 januari 1982 (464/69 och 19/82) ett nytt 5 mom. och till 18 a §, sådan den lyder i nämnda lag av den 22 december 1989, ett nytt 2 mom. som följer:

15, 18 a, 19, 22 och 23 e §§
(Såsom i utskottets betänkande)

60 § (Ny)

premier influtna beloppet, användas för verksamhet för sjukdomars förebyggande och rehabilitering av de försäkrade, i enlighet med vad i förordning närmare stadgas.

Av sjukförsäkringsfondens medel skall årligen ett belopp, som motsvarar fyra procent av det i form av de försäkrades sjukförsäkrings-

Ikraftträdelsestadgandet
(Såsom i utskottets betänkande)

Helsingfors den 30 november 1990

Marjatta Stenius-Kaukonen
Juhani Alaranta

Pekka Leppänen
Matti Väistö

Toimi Kankaanniemi

RIKSDAGENS
EKONOMIUTSKOTT

Bilaga

Helsingfors
den 22 november 1990
Utlåtande nr 8

Till Socialutskottet

Socialutskottet har genom en skrivelse av den 20 november 1990 i enlighet med riksdagens beslut begärt utlåtande av ekonomiutskottet om regeringens proposition nr 259 med förslag till revision av lagstiftningen om rehabilitering.

Med anledning av ärendet har utskottet hört överdirektören Jukka Rantala och sekreteraren i huvudsyssla Anja Kairisalo vid social- och hälsovårdsministeriet, överinspektören Anja Lyra vid arbetsministeriet, överläkaren Matti Lamberg vid medicinalstyrelsen, överläkare Antti Huunan-Seppälä och avdelningschefen Jouko Waal vid Folkpensionsanstalten, direktören Seppo Pietiläinen vid Pensionsskyddscentralen och styrelsemedlemmen, direktör Raimo Akkola vid Centralförbundet för barnskydd. Dessutom har ekonomiutskottet fått ett skriftligt utlåtande av docenten Alf Backman vid Barnkliniken.

Regeringen föreslår i sin proposition lagstiftning om myndigheternas och vissa samfunds och inrättnings rehabiliteringsskyldighet och samarbete, om utkomstskydd under rehabiliteringstiden samt om revidering av lagstiftningen om rehabilitering på basis av olycksfalls- och trafikförsäkring.

Utskottet anser att totalrevideringen av lagstiftningen om rehabilitering är mycket behövlig och av stor betydelse. Den nya lagstiftningen ger medborgarna betydligt bättre basskydd. Dessutom blir rehabiliteringsuppgifterna, som för närvarande är utspridda på flera sektorer och många myndigheter och andra sammanslutningar, bättre strukturerade. Tack vare förslaget kommer man i framtiden att ha bättre möjligheter att bedöma behovet av rehabilitering och att ta hänsyn till möjligheterna att genom rehabilitering t.ex. trygga utbudet på arbetskraft.

Utskottet anser att de som genomgår rehabilitering kommer i en bättre ställning tack vare totalrevideringen och att arbetsfördelningen

mellan rehabiliterings- och servicesystemen blir överskådligare i synnerhet då rehabiliterings- och samarbetskyldigheten tas med i lagarna om social- och hälsovård, arbetsförvaltning och försäkringssystemen. Då det i lag stadgas om att Folkpensionsanstalten är skyldig att utreda möjligheterna till rehabilitering kan rehabiliteringen sättas in på ett tidigare stadium. I och med att de som går på rehabilitering enligt lagförslaget skall få sin utkomst tryggad får de det ekonomiskt avsevärt bättre ställt. Syftet med denna reform är att problemen med bristande jämställdhet skall försvinna och att allt fler skall känna sig motiverade att anhänga om rehabilitering.

På de områden där samarbetskommittéerna i enlighet med de tidigare stadgandena har fungerat väl bör man gå in för att omvandla kommittéerna till sådana samarbetsgrupper som nämns i lagförslaget.

Utskottet påpekar särskilt att det leder till vissa problem vid totalrevideringen i och med att stadgandena om rehabilitering som ordnas av Folkpensionsanstalten, 34 § folkpensionslagen (FPL) och 60 § 2 mom. sjukförsäkringslagen (SFL) upphävs.

I och med att 60 § 2 mom. sjukförsäkringslagen upphävs avskaffas också det lagstadgade specialanslaget på 2 procent för rehabilitering. Detta leder till att äldre, långvarigt sjuka barn, psykiatriska klienter och många andra särskilda grupper får avsevärt sämre möjligheter till rehabilitering, eftersom deras behov av rehabilitering kommer att bedömas i samband med andra anslag enligt prövning.

Om 34 § folkpensionslagen upphävs kan det leda till att den yrkesinriktade tidiga rehabiliteringen äventyras. Hittills har det varit Folkpensionsanstalten som haft hand om den yrkesinriktade tidiga rehabiliteringen. Enligt utredning som utskottet fått har det inte varit möjligt att utsträcka den lagstadgade rätten till att omfatta s.k. tidig rehabilitering. Följden kan dess-

utom bli att anslagen för förebyggande rehabilitering samt för försöksverksamhet och forskning hamnar i riskzonen. Också investeringar i hälsovårdsinstitutioner har understötts av Folkpensionsanstalten.

Å andra sidan anser utskottet att man kan skapa en god grund att bygga en genomgripande bedömning av rehabiliteringsbehovet på om de projekt som tidigare finansierats av Folkpensionsanstalten länkas närmare samman med den riksomfattande planeringen av social- och hälsovården, beslutsprocessen och den normala finansieringen genom budgeten. Samtidigt kan rehabiliteringsarbetet bli mer långsiktigt och få större kontinuitet. I propositionen föreslås att Folkpensionsanstalten genom lag skall åläggas skyldighet att för tre år åt gången göra upp en dispositionsplan över rehabilitering som är beroende av prövning. Planen skall behandlas av Folkpensionsanstaltens förstärkta styrelse. De anslag som är beroende av prövning får inte användas för investeringar annat än på mycket strikta villkor och enligt förslaget skall det vara förbjudet att använda medlen för finansiering av nya rehabiliteringsinstitut.

Utskottet understryker att utvecklingen av de behovsprövade anslagen såväl inom staten som kommunerna är beroende av den generella utvecklingen inom det ekonomiska livet och utsikterna inom samhällsekonomin. Eftersom den årliga statsbudgeten görs upp utgående från dessa premisser kan det hända att vissa sektorer inom rehabiliteringen inte får tillräckligt stora anslag. Däribland märks särskilt rehabiliteringen av långvarigt sjuka barn och äldre. När det gäller handikappade barn är situationen för närvarande den på de flesta orter att bara de allra gravaste fallen får behörig rehabilitering. Också den psykiska rehabiliteringen, som lyfts fram i och med den nya mentalvårdslagen, beviljas till största delen utgående från behovsprövning och är därigenom en rehabiliteringsform som lätt blir åsidosatt.

Utskottet uppmärksammar också de aktuella projekten på att revidera delegeringen av beslutanderätt och decentralisera budgetmedel, som för sin del kan försvåra möjligheterna att ge akt på hur rehabiliteringsresurserna utvecklas.

Enligt utskottets förmenande har Folkpensionsanstalten visat stor aktivitet när det gäller att utveckla nya behandlings- och rehabiliteringsformer. Folkpensionsanstalten är bättre skickad att engagera sig i experimentverksamhet och stödja den än de egentliga statliga ämbetsverken. Folkpensionsanstalten disponerar sina rehabiliteringsanslag på ungefär samma flexibla sätt som Penningautomatföreningen går till väga vid finansieringen av olika organisationer.

På grundval av erhållen utredning och med hänvisning till det ovan sagda kan enligt utskottets mening stadgandena om Folkpensionsanstaltens behovsprövade finansiering förbli oförändrade.

Utskottet påpekar också att självrisktiden (rehabiliteringens begynnelse och de sju närmast följande vardagarna) i 9 § lagen om rehabiliteringspenning eventuellt kan leda till vissa problem, särskilt vid rehabilitering i enlighet med barnskyddslagen. När utskottet behandlade mentalvårdslagen kom det mycket klart fram att den familjeinriktade vården och rehabilitering för hela familjen spelar en viktig roll. Utskottet hänvisar till sitt betänkande om mentalvårdslagen (nr 6) och understryker att symptom på mentala störningar hos barn och unga och de underliggande problemen är en angelägenhet som berör hela familjen, och att rehabiliteringen därför bör inriktas på familjen. Självrisktiden får inte bli ett hinder för klienterna att söka rehabilitering eller leda till att klienterna väntar med att söka sig till rehabilitering. Utskottet anser det vara angeläget att rehabiliteringen och också behandlingar sätts in på ett så tidigt stadium som möjligt. Självrisktiden kan också bli ett problem vid anpassningsträning, som sorterar under den medicinska rehabiliteringen. Den nuvarande diffusa situationen kommer sannolikt att fortgå, eftersom kurserna i anpassningsträning i snitt omfattar 8 dygn.

Med hänvisning till det ovan sagda anför ekonomiutskottet vördsamt

att socialutskottet bör beakta detta utlåtande när det utarbetar sitt betänkande.

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Lindroos, vice ordföranden Laurila (delvis), medlemmarna Andersson, Dromberg,

Huhtanen, Ikonen, Jouppila, Lapiolahti, Mönkäre, Puisto, Puska, J. Roos, Vastamäki och Wasz-Höckert.